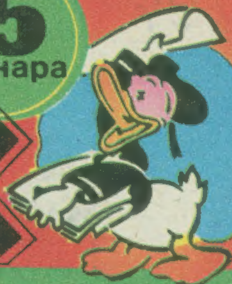
ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

5 динара

БРОЈ 1300

26. 11. 1976. ● ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ ● ГОДИНА XXXVII

КОМПЛЕТАН СТРИП

ДОШАО ЈЕ СА УРАГАНОМ

Ripley Веровали или не!

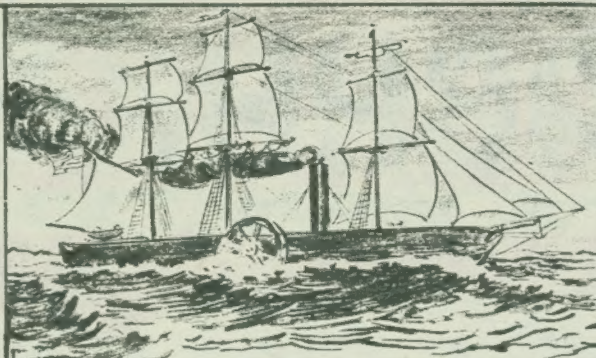
БОЛНИЦА РОСАЛЕС

У САН САЛВАДОРУ САГРАЂЕНА ЈЕ **1892.** ГОДИНЕ У БЕЛГИЈИ КАО ВОЈНИЧКА БАРАКА — А ОНДА ЈЕ ДЕМОНТИРАНА И БРОДОМ ДОПРЕМЉЕНА У БРАЗИЛ.

КЋЕРКА

У ИНДИЈСКОМ ПЛЕМЕНУ **КУГР** КАД ГОД СРЕТНЕ ОЦА, ТОЛИКО СЕ ДУБОКО ПОКЛОНИ ПРЕД ЊИМ ДА ДЛАНОВИМА ДОДИРНЕ ЗЕМЉУ.

•САВАНА•

ПРВИ ПАРОБРОД КОЈИ ЈЕ ПРЕПЛОВИО АТЛАНТИК, ИМАО ЈЕ КОТЛОВЕ КОЈИ СУ ТРОШИЛИ ВИШЕ УГЉА НО ШТО ЈЕ БРОД МОГАО ДА ПОНЕСЕ ПА ЈЕ НА СВОЈОЈ ИСТОРИЈСКОЈ ПЛОВИДБИ 1819, КОЈА ЈЕ ТРАЈАЛА 4 СЕДМИЦЕ, У СТВАРИ **САМО 100 ЧАСОВА КОРИСТИО ПАРУ.**

У СТАРОМ РИМУ **ПИЋЕ** ЈЕ ЧЕСТО СЛУЖЕНО У ПОСУДАМА КОЈЕ СУ ИМАЛЕ ОБЛИК **НОГЕ У САНДАЛИ.**

ГРОБОВИ

КАКВИ СЕ ГРАДЕ УГЛЕДНИМ ЉУДИМА ИЗ МАДАГАСКАРСКОГ ПЛЕМЕНА БЕТСИЛЕО, У СТВАРИ СУ ПРАВЕ ГРАЂЕВИНЕ УКРАШЕНЕ ЛОБАЊАМА И РОГОВИМА БИВОЛА ЗАКЛАНИХ ДА БИ СЕ НАХРАНИЛИ ОЖАЛОШЋЕНИ ЧЛАНОВИ ПОРОДИЦЕ И ПЛЕМЕНА.

ДЕШИЈЕЛ ХЕМЕТ

(1894—1961) АМЕРИЧКИ ПИСАЦ КРИМИНАЛИСТИЧКИХ РОМАНА, КОГА СМАТРАЈУ ОСНИВАЧЕМ ОВОГ КЊИЖЕВНОГ ЖАНРА У АМЕРИЦИ, НАПИСАО ЈЕ ПЕТ КЊИГА, КОЈЕ СУ МУ ДОНЕЛЕ СЛАВУ, ЗА ЧЕТИРИ ГОДИНЕ И — НИКАД СЕ ВИШЕ НИЈЕ ЛАТИО ПЕРА.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

● младе девојке из племена Сан Блас, у Панами, сматрају се удатим ако један минут одседе у младожењиној љуљашци.

● лорд Филип Вортон (1613 — 1696) био је толико богат да су му сва дугмад на оделима била од дијаманата.

● јелен живи у истим пределима где и срндаћ. Од њега је много већи, јачи, има очњаке и лепше рогове и много више парожака које у фебруару одбацује. Ново роговље обично има

два парошка више него оно које је одбачено, па се зато по броју парожака може одредити колико јелен има година: јелен шесторожац има три године, осморожац четири и тако даље. Женка јелена нема рогове и зове се кошута.

● Хауард Адам из Милвокија, у САД, вероватно је светски рекордер у стрпљивости. Наиме, он је израдио 1300 толико малих кашичица од сребра да све могу да стану у обичан напрстак за шивење.

● Француз Ињас Артис наименован је 1810. године за гувернера једне румунске провинције. Како није знао румунски језик он је приморао милион и по особа да науче француски.

● да би се испео на планински врх висок 1200 метара спортиста утроши онолико енергије колико би му било потребно да по равном и правом путу превали 50 километара.

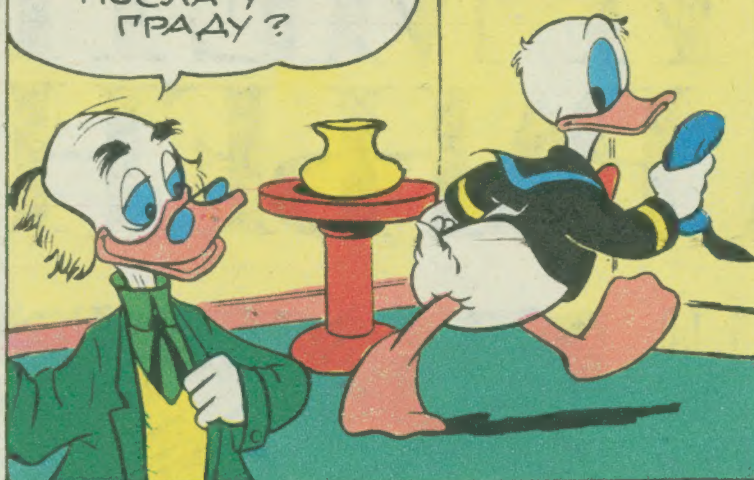
● карибу има непријатеља кога се плаши више од вукова, а то је... обад. Обади могу да унесу панику у стадо карибуа, нарочито у јуну и јулу када је тундра пуна ових несносних инсеката.

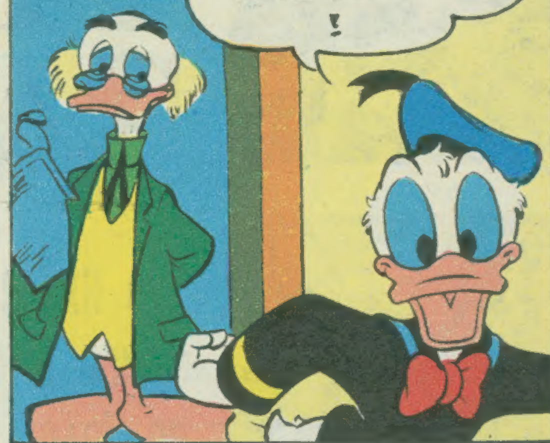

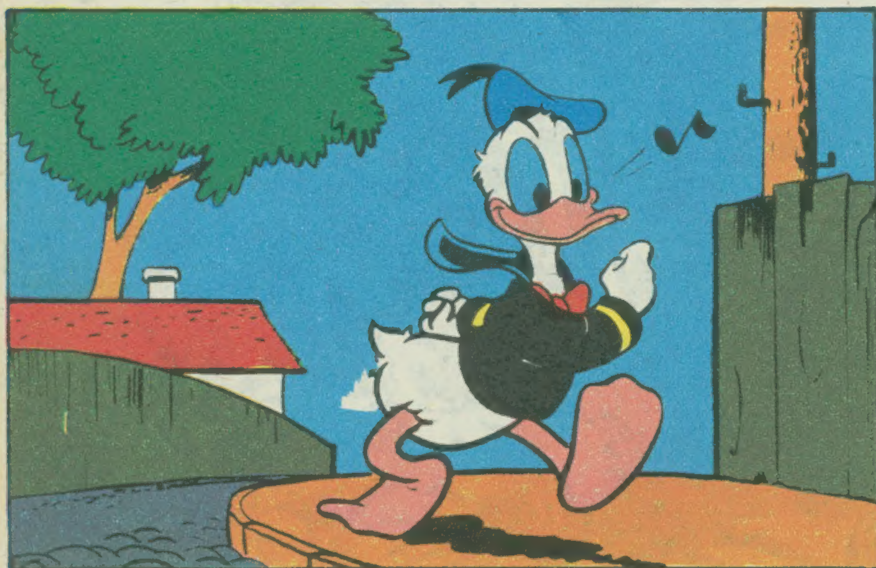
● недавно је извесни Едвард Саливен из Њу Џерсија, у САД, имао аутомобилски судар с једним својим суграђанином који не само да је имао исто име и презиме као и он већ и средње слово.

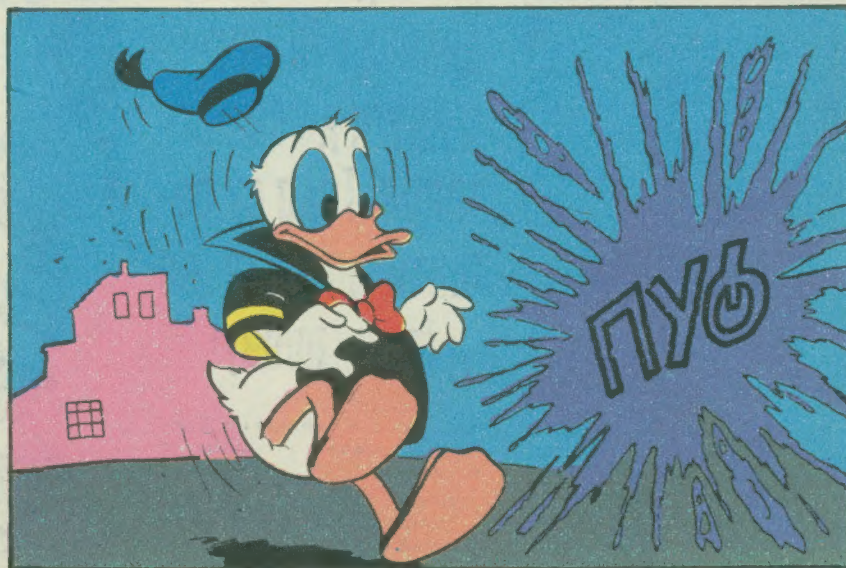
Walt Disney

ПАЈА ПАТАК

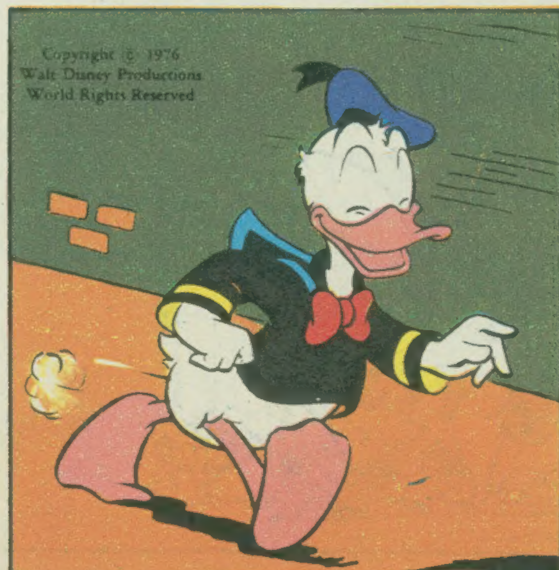

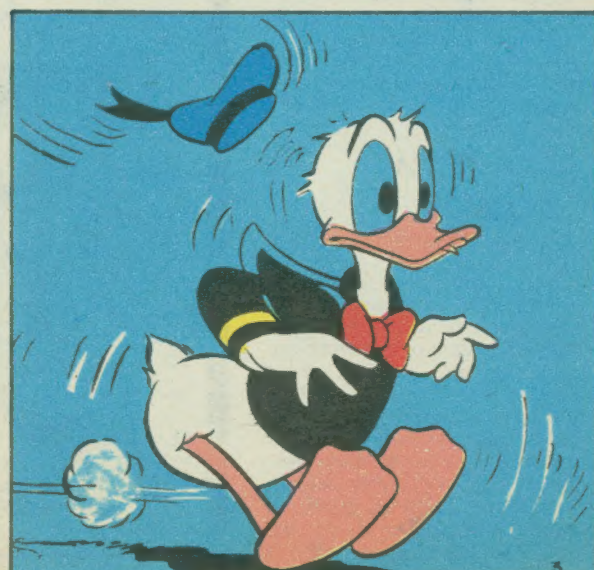

ИЗ СЛАВНИХ ДАНА НОБ-а

ТРИ МЕТКА ЗА РАЊЕНИКА

Кирил Арсовски после изласка из болнице

Чуо их је и разумео шта говоре: једни су тврдили да је мртав, а други да се претвара. Тада су решили да виде ко је у праву!

Био је то, вероватно, најкрупнији борац Дванаесте ударне бригаде, као одваљен од брега. Највише борце висином је надмашивао за читаву главу. Јео је за двојицу а кад би појео свој оброк, тумарао је око казна и тражио још. Како у рату хране није било на претек, разговор с куварима најчешће је завршавао молбом: **„Аман, браћо, има ли бар нека коска за мене!". Ето, тако је стекао надимак „коска". Временом, надимак му је прерастао у име па га нико више није ословљавао као Кирила Арсовског, већ као Кирила Коску.** Није се бунио. Чак му је било и мило.

Кирилова бригада је проводила доста времена на терену у околини Скопља, иначе препуном балиста, и његово беспрекорно знање албанског језика било је зато од непроцењиве користи. Најчешће је служио као водич, мада је званично био командир извиђачког вода и митраљезац. Међу борцима, међутим, био је најпознатији као неустрашива људина. Знало се: где вреба опасност, ту је први Коска, где је гужва — опет је ту Коска. Тако су текли дани све до једног догађаја у јесен 1944. године.

БАЛИСТИ ДОЛАЗЕ

У ствари, све је почело наређењем да Дванаеста ударна обезбеди пролаз Трећој кумановској бригади која је требало да се пробије до Скопске Црне Горе. **Кирилови другови су 25. октобра напали балисте и начинили пролаз Кумановчанима, али чим су они око поноћи прегазили Вардар, прегруписани балисти, уз помоћ Немаца, пресекли су им пут и Кумановска бригада вратила се одакле је и дошла.**

Бесни због тога балисти и Немци су се ухватили укоштац са Дванаестом ударном бригадом која је остала подно планине Водна да штити одступницу Кумановчанима. Непријатељских војника било је много, Кирилових другова мало и партизани су применили тактику борбе комбиноване с повлачењем. Развучени на великом простору око села Крушопек, Сопиште, Нерези, чак до хидроцентрале на реци Матки, и нису могли друкчије.

У том дивљем боју Кирил се затекао 26. октобра поподне у чети Анчета Лазаревског, у атару Крушопека. Било је око шеснаест часова када су 64 борца заузела бусију изнад села на брду Бели камен. **Раштркани, полегали су на земљу и чекали да им балисти приђу на пушкомет. Гледали су их. Долазили су из подножја брда полако, тромо, сви са шмајсерима у рукама. Иза једног реда ишао је други, иза другог трећи, па четврти ... пети ...**

А онда је почело. Пуцало се из митраљеза, шмајсера, пушака. Полетеле су бомбе, земља се кидала, тутњало је, проламали се јауци. Редови балиста су се пољуљали. За тренутак, збуњено су застали. А онда су навалили као помахнитали. На место сваког њиховог погинулог долазила су тројица која су настављала даље.

ПОКРИВЕН КАМЕЊЕМ

Кирил се налазио на најистуренијем положају, далеко испред осталих бораца. Имао је добар преглед и сваки његов метак погађао је циљ. Изненада, стигло је наређење штаба бригаде о повлачењу јер су балисти с Немцима долазили и с бока, а то је значило да су партизани сваког часа могли да буду опкољени.

Минути су пролазили. Лежећи на стомаку, Кирил је настављао да пуца. Тек кад је упозорен да је време на измаку, застао је. Окренуо се на леви бок и довикнуо друговима:

ОБИЧАЈИ НАШИХ НАРОДА

Право за столом

Народни обичај да жена „двори" мужа крај стола задржао се у Србији све до половине 19. века. Како бележи Вук Караџић, Хајдук-Вељко, на пример, није дозвољавао жени да седне са њим за сто. Она је морала да стоји изнад њега и да га послужује. Такав „ред и закон" био је присутан и у свим кућама Србије тог времена, па и код кнеза Милоша. Први подаци да је кнегиња Љубица, Милошева жена, седола са кнезом за сто потичу тек из 1834. године. Међутим, и кад јој је било дозвољено, прво је морала кнеза да пољуби у руку и да га послужи ракијом. Па и то само када није било гостију. Када би се код кнеза неко затекао на ручку, кнегиња је морала да стоји иза кнежеве столице скрштених руку, да мотри на сваки његов покрет и да га двори. Пред почетак обеда дужност јој је била да свом господару завеже салвет око врата. О томе је оставио забелешке и аустријски конзул Антун Михановић.

Када је енглески конзул Хоџес 27. јануара 1838. приредио свечани ручак у част свог унапређења у генералног конзула, пише Михановић, за столом су били „... кнез Милош, митрополит Петар, Јеврем Обреновић, Вуле Паштрмац, Јаков Живановић, Бартоломеј Куниберт, кнегиња Љубица, Вида Вула Паштрмца, кунибертовица и још неки ... За сјајним столом су први пут ... госпође са господаром сједиле ..."

— Идите, ја ћу вас штитити! Ето мене!

Поново се вратио у пређашњи положај. Хтео је да се ослони на десну страну, али је у том тренутку осетио бол. Шаком је опипао кук а затим је принео лицу. Била је умрљана крвљу. Спустио је поглед према нози. Део панталона око кукa натапала је крв и капала на земљу.

— **Рана!** — промрмљао је Кирил зачуђено.

Питао се откуд она ту и како то да није осетио кад га је метак погодио. Додуше, сетио се да га је раније нешто запекло шта ли, нија обратио пажњу на то.

Погледао је низ брдо. Балисти су долазили све ближе. Нико им није пружио отпор. Кирил је покушао да устане, али је јаукнуо и свалио се на земљу. Доња десна страна тела била му је укочена. Пренеразио се. Балисти ће га затећи живог а он је знао како су се сурово светили партизанима.

Однекуд наиђе борац који је случајно заостао у повлачењу. Хтео је да помогне свом другу Коски. Но, ко да носи толику грдосију. Ипак, успео је некако да га одвуче педесетак метара даље у шуму и на брзину покрије камењем. **Преко главе му је ставио грану смреке и изгубио се. Учинио је то у последњем часу јер су после неколико минута балисти избили баш тамо где је до малочас Кирил лежао и пуцао.**

НИЈЕ НИ ТРЕПНУО

Балисти су се нешто договарали, псовали, гледали место са којег их је Кирил косио. Сада ће почети да претражују и пљачкају мртве, тако они увек раде, помисли, надајући се да га неће открити. Чинило му се да је престао да дише.

Почело је да се спушта вече. Кроз грану смреке видео је суморно небо. Сипила је киша и он је од студени трнуо.

Време је одмицало. Балисти су запалили ватру да се огреју. Неки су још вршљали по околини.

Кад је једна рука подигла грану којом му је била покривена глава, Кирилу је било јасно да су га пронашли. Није ни трепнуо. Правио се да је мртав.

— **Ево једног!** — викну неко изнад њега.

У трен ока балисти су се окупили око Кирила. **Један му је пришао сасвим близу и из све снаге забо гвоздени кундак шмајсера у уста. Откинуо му је десну страну вилице, али Кирил није пусти ни гласа. Крв му је испуњавала усну дупљу и сливала се у душник гушећи га.** И поред тога, није дозволио ни да му се мишић помери! А тако је хтео да вришти од болова, дозива помоћ...

Балисти су се смејали. Разумео је шта говоре. Једни су тврдили да је мртав, други да се претвара. Ових других било је више па су одлучили да пуцају у њега. Одмакли су се неколико корака. Тада, први пут, Кирил је подигао очне капке и кроз трепавице погледао свог џелата, био је неки крупни балиста са ружним зубима. Стајао је удаљен око пет метара. Подигао је пушку и опалио у Кирилову главу.

ЧУДАН СИ ТИ ЧОВЕК!

Метак је запарао кожу на темену и начинио бразду, али главу није повредио. Из посечене коже линула је крв и разлила се по коси, челу и лицу двадесетогодишњег партизана. Ни овога пута Кирил није трепнуо! **Видећи крв, балисти су поверовали да је метак погодио Кирила у главу и да је сада мртав. Да би били сигурни, поновили су стрељање. Балиста са ружним зубима опет је опалио метак у Коскину главу.** Међутим, и овај је начинио бразду на темену засекавши само кожу! То је већ била Кирилова невероватна срећа јер да је метак ишао само милометар, два ниже усмртио би га. Крв га је облила још више. Ни сада се није померио!

Стрељање је обављено и трећи пут, на исти начин, са исте раздаљине од пет метара. И овај метак је ишао тачно по површини Кирилове главе! Нова бразда на кожи и још више крви. Од ње му се нису више разазнавали очи, лице, коса. За балисте то је био крај посла. Окренули су се и отишли.

После трећег стрељања Кирил је клонуо и пао у несвест. Око поноћи се освестио. Киша му је росила лице. Погледао је небо. Нигде ниједне звезде. Чуо је непријатеља. Гласови су долазили издалека. Значи, још су ту, пренуо се. Уплашио се нове групе балиста која би могла да наиђе и понови мрцварење. Решио је да потражи сигурнији заклон. Сетио се оближњег села. До њега има око триста метара, али како ће непокретан, са боловима од којих му се мути разум, да стигне тамо. Није одустао од намере. Полако се ослободио камења којим је био покривен и кренуо кроз честар.

Прво се одбацивао рукама и задњим делом тела онако у седећем положају, а онда се уз силне муке преврнуо на груди и наставио четвороношке. Панталоне на коленима су му се исцепале, са колена је одрао кожу и све мишиће до костију. Баулајући готово четири сата докопао се стога сламе и увукао се у њега. Онесвестио се од болова. Повремено је долазио себи, а онда опет падао у несвест: две ноћи и три дана.

Трећег дана нашли су га другови из бригаде који су у међувремену потисли балисте и поново заузели читав крај. Био је сав у ритама, са инфицираним ранама, обневидео. Однели су га у болницу. Лечио се дуго. А кад је изашао из болнице, другови су га гледали са дивљењем. „Ех, Коска, Коска, чудан си ти човек!“, рекли би. Само то, па оду.

★ ★ ★

Кирил Арсовски је носилац Ордена за храброст и Ордена заслуга за народ. Данас живи у Скопљу као пензионер.

Миленко Тодоровић

МАЧКА УБИТАЧНОГ СКОКА

Буфало није имао времена ни да се покрене. Готово у трену, снажно тело јагуара нашло му се на врату.

Необична је то звер. Припада реду мачака, али се разликује од сродника по начину на који усмрћује жртву. Индијанци у долини Амазона називају је „мачка која убија једним скоком“, а Мексиканци „ел тигре“! И не само они: **у свим крајевима где живи, а то је углавном простор између Мексика и најјужнијег дела Јужне Америке, људи изговарају са страхопоштовањем име ове животиње. Јагуар је животиња коју избегава сваки живи створ.**

Он има све шти му је потребно за обрачун са слабијим па и јачим од себе, али су му шапе и чељуст ненадмашни. И баш зато када напада, а напада само у скоку и то једном, не даје противнилу ни најмању могућност да преживи. У ствари, јагуар ретко кад скочи прерано или прекратко: његов скок је непогрешив, милиметарски тачан! Поред свега, он не воли да мучи жртву нити да било шта ризикује, па уместо да попут сродника скаче непријатељу за врат пресецајући му жиле, прибегава сигурнијем начину убијања: оштре зубе и канџе забија противнику у главу међу уши и тако га тренутно усмрћује.

Хода на јастучићима

Чељусти јагуара су страшне. Очњаци, или раскидачи, при врху су благо савијени. Они превазилазе све остале зубе и дејствују разорно. Насупрот њима, секутићи су мали, а истичу се снажни зуби за грижење. Са оваквим зубима у складу је дебео и меснат језик. Међутим, његово много јаче оружје су шапе. Широке су, заобљене и прилично кратке услед чега је последњи чланак прстију савијен навише. Ти чланци уопште не додирују земљу кад јагуар хода и тиме омогућује заштиту чврсте, шиљасте, српасте канџе. Због тога он стаје на тле меким јастучићима, као, уосталом, и сви његови сродници.

Већина мачака, и поред рапавог језика, веома је осетљива на надражај непца. Нарочито се радују слабо осољеним и слаткастим јелима, првенствено животињским течностима — млеку и крви. Такав је случај и са јагуаром. Али за разлику од сабраће, он је „лични“ систем убијања довео до савршенства.

Неки енглески ловац дуго је препричавао догађај који је посматрао сопственом очима. Било је то у долини Амазона. **Један буфало, грдосија од близу седамсто килограма, опрезно се провлачио кроз високу траву. Повремено би застајао, њушио, па опет настављао. И поред добро развијених чула није примећивао да се за њим креће јагуар. Прикрадао му се потпуно нечујно, као да је лебдео изнад земље.** Кад је трава зашуштала, буфало је застао. Више инстиктивно осетио је опасност него што ју је запажао. Хтео је да се да у бекство. Но, није стигао да учини ни покрет: јагуарово тело муњевито му се сручило на главу.

Смртно рањена животиња, тешка нешто мање од тоне, успела је да збаци са себе нападача као врећу сламе, али се одмах потом сљокала на земљу мртва: јагуару је било довољно и неколико секунди да обави свој крволочни посао.

Невидљива граница

Јаугар је велики особењак и усамљеник. Креће се најчешће ноћу, увек сам. Са женком се да видети само у време парења и то накратко, па и тада искључиво на скровитим местима. Након парења опет наставља самотни живот и за потомство не мари нити икад дочека да га види. Држи се шумског појаса, али тумарајући може далеко да стигне. Виђали су га чак у Аризони и Тексасу.

Тело му је здепасто, набијено и спремно да се у погодном тренутку сручи на непријатеља свом силином. По снази телесне грађе долази на треће место у свету мачака, одмах иза лава и тигра. Мексикански јагуар тежак је до 70, а бразилски има и читавих 200 килограма!

Између јагуара постоји нека врста природног споразума да један другом не улазе у посед, који они међусобно поштују као светињу, те се никад и не трву. Границе своје територије јагуар одређује сам и то тако што иза себе оставља урин чији мирис означава границу.

Јагуар убија сваку животињу слабију од себе, али је у стању да усмрти и кајмана дугачког пет метара, или да нападне џиновску змију анаконду! Кад је гладан, а нема боље хране, једе и рибе; одличан је пливач и још бољи „риболовац“!

Повремено испушта урлике. Тиме јасно ставља до знања околини да је он господар краја. У џунгли, ноћу, јагуаров урлик се чује и на раздаљини од километар и по. Они који су га чули тврде да су их од њега подилазили жмарци.

Женка јагуара доноси на свет једно до три младунца. О њима води бригу све док не стасају и осамостале се. Кад се отисну у шуму, никад више не препознају мајку, сестре и браћу. Од тада живе и умиру — сами.

М. Ђ.

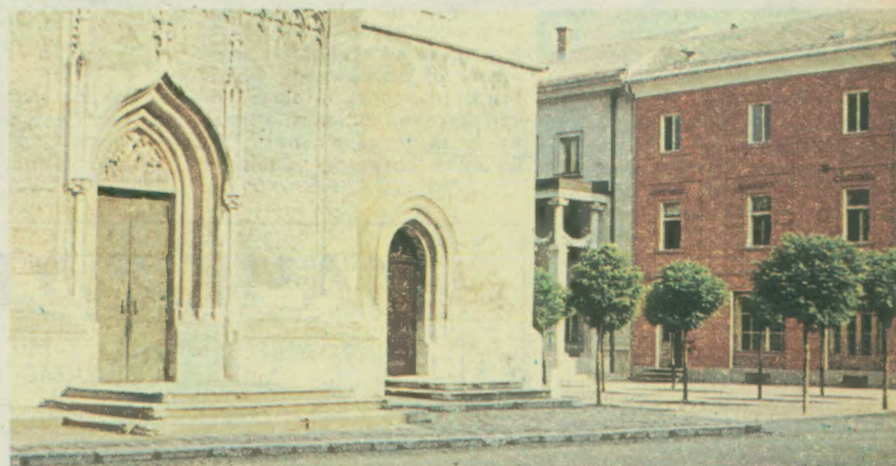

Попут каквог орловог гнезда, смештеног негде при врху планине, на узвисини са стрмим обронцима налази се Крањ, град и општинско место чији је архитектонски развитак буран колико и његова прошлост. Ово насеље на ушћу Кокре у Саву постојало је још у римско доба, под називом Carnium, али се особито развило у раном средњем веку.

У центру града је правоугаони трг са градском већницом и жупном црквом, окружен кућама које су све до 15. века грађене од дрвета. Према неким тврђењима насеобина је већ од 16. века била утврђена каменим зидом са одбрамбеним кулама чији остаци и данас постоје.

Многе старе зграде нису одолеле зубу времена, али их је доста сачувано, највише из готичке епохе. Оне су сведок времена и начина живљења овог града и зато је њихова вредност непроцењива.

ОДНЕШЕ АУСТРИЈАНЦИ! — Највиши готички споменик Крања је жупна црква. Међутим, она није увек била оваква каква је данас. Утицаји са стране, нарочито из Баварске, нису је заобишли. Из првог доба градње (почетак 15. века) сачувани су само олтарски простор (презбитериј) на источној и висок звоник на западној страни (слика лево) док је брод између њих преиначен. Наиме, он је касније проширен па је звоник уклопљен у његов тлоцрт. Ништа није мање леп портал на западној фасади (слика горе), богато профилиран с готичким каменим рељефом „Маслинске горе“ у ниши изнад врата. Мајстори који су зидали здање добро су се презнојили приликом његове градње јер се ребрасти сводови испреплићу изнад сва три брода у звездасту мрежу. Ипак, најзанимљивији део цркве биле су две иконе са сликама на обе стране, саставни део готичког крилног олтара. Оне нису више у цркви: купила их је 1886. године бечка Народна галерија — за готово багателну суму!

РЕДАК ПРИМЕР — Посебан значај у Крању имају грађанске куће. Неке од њих, нарочито из касног средњег века, и то на главном тргу, постоје и данас. Спратови тих кућа ослањају се на конзоле, а предворја имају мрежасто гребенасте сводове. Таква је градска већница. Њена унутрашњост (на слици) и богато изрезбарена дрвена соба на првом спрату представљају редак пример сачуване ранобарокне стамбене архитектуре.

МИТНИЧАРУ, ПОПУСТИ МАЛО! — Штирнова кућа у Тавчаревој улици некада је била прометнија него чекаоница савремене железничке станице. У ствари, у њој се налазила митница, нека врста царинарнице, где су морали да сврате сви трговци који су пролазили кроз град и да плате порез на робу у новцу како би могли да наставе даље. Трговци, вечите шкртице и среброљупци, погађали су се са митничарем око висине пореза, мољакали га и убеђивали да попусти мало и смањи износ, али је овај остајао неумољив: тарифа је била за све једнака. Зграда је добила назив „Штирнова“ по презимену породице у чијем је поседу била током прошлог века. Подигнута је у 16. веку и припада периоду између касне готике и ренесансе. Фасада је малтерисана и декоративно обрађена. У кући данас живе последњи потомци, у ствари, две кћерке некад богатог предузимача Штирна.

КУЋА НЕСРЕЋНЕ ЉУБАВИ

КРАЊСКИ СТРАЖАР — Чудну судбину је имао стари град Кизелштајн. Иако су га још у 13. веку подигли ортенбуршки грофови из Корушке с намером да ту проведу летњи одмор, никада није служио тој сврси. Уместо тога постао је „стражар" јер се налази на улазу у град изнад места преко Саве и доминира околином. Са врха његове троспратне куле, високе преко 60 метара, долазак непријатеља одмах је примећиван и давана је узбуна. Зато је уместо грофова у њему вечито боравила војна посада, а између првог и другог светског рата ту је било седиште начелника среског уреда, да би на крају у Кизелштајну потражио уточиште дом ученика у привреди који је сада смештен међу његовим зидинама. Осим куле подигнуте у 13. све остале зграде овог утврђења саграђене су у 16. веку и припадају епоси ренесансе.

ПЕТСТО ГОДИНА ТРАЈАЊА — Тачније, петсто двадесет и осам! Толико је, наиме, стара црква на Пунгарту (на слици) сазидана 1478. године. У току прошлости упорно је одолевала и одолела најездама разних војски и времену. Припада најранијем типу словеначке готичке црквице са правоугаоним бродом на који се наставља уже тространи презбитериј (олтарски простор). Брод има мрежасти свод на ребра, док је у презбитерију свод звездаст. На главном олтару налази се даровна слика из 1773. године, дело аустријског сликара Кремер-Шмита.

АДВОКАТОВ КРОВ НАД ГЛАВОМ — У овој кући споља тако неугледној (на слици лево) у Тавчеровој улици провео је последње године живота и ту умро један тих и миран човек бранећи пред крањским судом тужене, најчешће сиротињу. Био је то Франце Прешерн, мало познат као адвокат, али зато славан као песник лиричар. Тешко је у нашој књижевности наћи личност чији је живот толико био посут трњем, а песничка вредност хваљена и оспоравана од његових савременика као што је Прешернова. Провео је мучно детињство и младост борећи се са недаћама али успео је да заврши филозофију и докторира права у Бечу 1828. године. Иако је један део својих чувених песама испевао на немачком језику, Прешерн је словеначку књижевност својим талентом увео у европску литературу. Кућа у Крању у којој је становао и држао адвокатску канцеларију, за разлику од спољашњег изгледа, има лепо двориште (на слици десно). Зграда је подигнута у 16. веку. У Прешерново време у приземљу је била кафана

Текст: М. Тодоровић

Освета лудог сајџије

Тихи и повучени Мишел Бијон, за коiа су суграђани веровали да ни мрава не би згазио, месецима је припремао језиво дело.

Недеља 13. децембра 1789. године била је празнични дан за становнике француског градића Санлиса. Требало је да се одржи војна парада и већ од раног јутра цела варошица дигла се на ноге.

Једно питање је ипак мучило Санлишане: куда ће се парада кретати? Није се знало хоће ли се кретати улицом Шател, која је била најшира у месту и готово праволинијска, или ће проћи кроз две-три узане и прилично вијугаве улице.

Најљубопитљивији је изгледао омањи човек педесетих година, одевен у неупадљив, смеђи редингот. Непрестано се мувао око војника, загледао њихове нове, сјајне униформе, застајкивао да поразговара са официрима, стално понављајући једно те исто:

— Не разумем зашто се двоуме? Логично је да парада иде главном улицом...

Када је са часовника на кули већнице одјекнуо први од дванаест удараца најављујући подне, појавио се гласник и свечано објавио пут којим упарађени војници треба да прођу — ићи ће улицом Шател.

Мали радознали човек је задовољно пожурио својој радњи у улици Шател. Био је то сајџија Мишел Бијон.

Кад паланка проговори

Тих и вредан човек, Бијон је живео повучено. Једина разонода била му је поподневна партија карата у кафеу „Гање" или чашица са штампаром Дероком, нераздвојним пријатељем.

Изненада, миран живот Бијонових се пореметио. Сајџија је, наиме, одлучио да прода неколико драгоцености што их је примио у залог за новац позајмљен неком крчмару из околине Санлиса. У ствари, Бијон је то учинио тек када су сви рокови да му крчмар врати новац истекли. Сматрао је да поступа исправно. Али, крчмар и његова жена били су огорчени. Бијон је зеленаш, почело је да кола местом и на повученог сајџију је пала љага. Позван је чак и на суд. Суд је донео одлуку у корист Бијона. Али, њему се чинило да га људи ипак гледају другим очима. Престао је да излази, затворио се у себе, постао намћораст. Исповедао се једино Дероку. Штампар, искрено желећи да помогне пријатељу, предложи му да, као и он, ступи у Друштво аркебузе, које је било задужено за одржавање мира и реда у граду.

— Зар ја?! — запањио се Бијон. **—По они ме не би примили!**

— Вараш се, драги мој, примиће те сигурно: сви знају како гађаш... — уверавао га је Дерок.

То је било тачно: Бијон је био непогрешив стрелац. Али, у редове друштва примани су само представници виших сталежа, богаташи и ситно племство и то је бринуло сајџију. Но, Дерок је учинио све како би му пријатељ био примљен у друштво одабраних и — успео је.

Ужасно понижен

Требало је видети Бијона када је обукао униформу. Био је то сасвим други човек а она афера око новчане позајмице као да је пала у заборав.

Међутим, председник Друштва аркебузе, господин де Лорм, строг човек који је много полагао на углед друштва, чуо је да се прича како је „Аркебуза" примила у своје редове — једног зеленаша. Де Лорма је то, благо речено, скандализовало. Сав црвен у лицу објашњавао је члановима друштва, позваним на хитан, тајни састанак, да један зеленаш не сме да стоји испод њихове часне заставе.

Када се сајџија те недеље појавио пред кафеом у којем се окупљало друштво — забранили су му да уђе! Запањен и увређен, вратио се кући. Више се није појављивао ни на санлишким улицама.

— Нису сматрали за сходно чак ни да ме обавесте, једноставно су ме шутнули! — говорио је огорчен Дероку.

Такво стање потрајало је месецима, а онда је Бијон поново почео нормално да живи. Бар тако је изгледало. Марљиво је радио седећи по читав дан нагнут над сићушним шрафовима и опругама. Често је излазио и виђао се са старим друштвом у кафеу „Гање".

Тако је дошао и дан свечане војне параде.

Паклена замисао

Када су први редови параде пролазили испод сајџијиних прозора, одјекнуо је пуцањ. Један официр се срушио, а одмах затим пао је и други, погођен следећим хицем!

Зачас се створила паника. Народ је почео да бежи, загушио се и измешао са војском, вриска жена и деце проломила се читавом улицом. А меци су и даље непогрешиво налазили нове жртве! Пао је и сам де Лорм.

Бијонов сусед, бачвар, први је схватио ко пуца и одакле. И, чим је повикао: „То је Бијон, погледајте дим из његових капака!" — пао је и сам покошен.

Војници навалише на Бијонова врата. Није било лако пробити барикаду од намештаја. И док су војници покушавали да продру у кућу, сајџија је мирно и прецизно налазио нове жртве.

— Чувајте се, запалио је сам себи кућу! — повика неко.

Није много прошло а кућа се затресла, нешто је забрујало, а затим је одјекнула ужасна експлозија. На већ окрвављени плочник свалила се гомила греда и цигала, затрпавши све оне који су се налазили пред кућом.

Била је то страшна освета увређеног сајџије.

М. К.

АПАРАТ ЗА БАЦАЊЕ

Недавно је у САД конструисан фотографски апарат који се после употребе — баца, слично папирним чашама, марамицима, тањирима или кутијама од цигарета. Направљен од пластичне материје, може да прими црно-бели филм са дванаест снимака. Кад се направе сви снимци, апарат се предаје у фото-лабораторију где лаборант разбија апарат и из њега вади негатив. На тај начин корисници апарата не морају да купују посебно филмове и да их после снимања ваде у често импровизованим коморама где све време стрепе да им филм „не прегори". Један такав „апарат за бацање", марке „Фото-пак-матик", моћи ће да се купи у Америци у свакој трафици по цени од око два долара.

НИКУД БЕЗ ЧИЗМЕ

Пре него што свог пса, лабрадора Бонија, изведе у шетњу Вера Вилкинсон, из енглеског града Бедфорда, о бује му чизму! Није у питању никакав хир Бонијеве власнице, напротив, она тиме жели да му помогне. Када је на улици неки непознати возач прешао преко Бонијеве леве предње шапе и смрскао је, Вера је дуго размишљала како да помогне свом љубимцу. Бони је, као и сваки пас, изнад свега волео шетњу али му је ходање с краћом шапом причињавало тешкоће. Најзад, власница се досетила: отишла је једном обућару и замолила га да направи неку врсту чизме-протезе. И Бони је тако поново почео да излази са својом газдарицом у свакодневне шетње.

DIK BROWNE ХОГАР СТРАШНИ

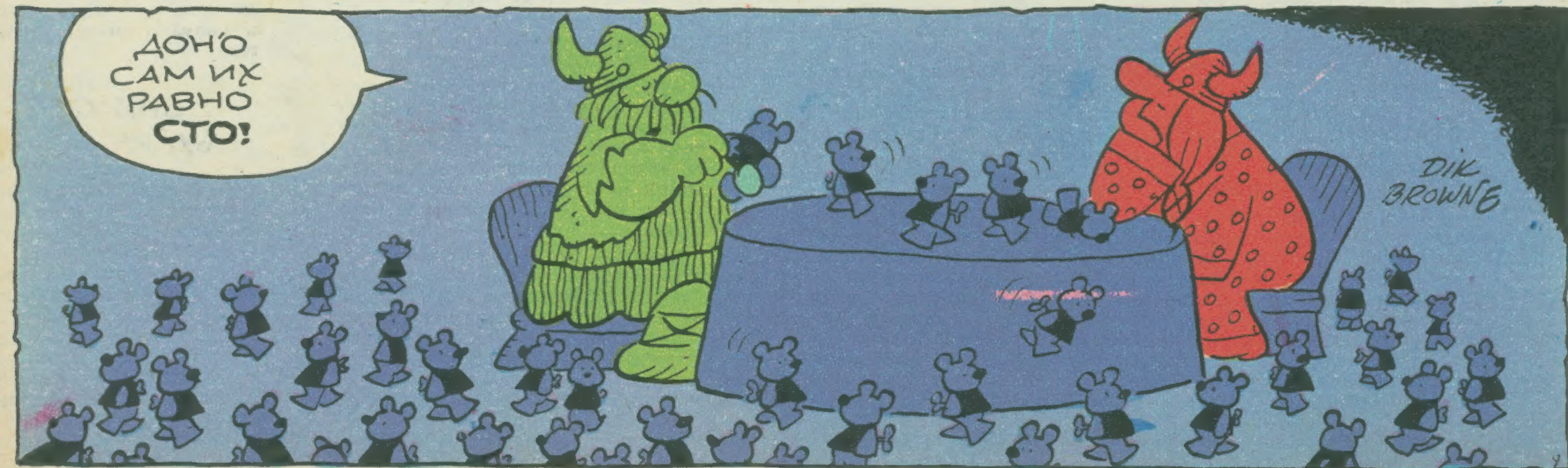

НЕ ПЛАШИ СЕ, ИВОНА!

ЧОВЕЧЕ, ЗАР НЕ СХВАТАШ, ПОДАВИЋЕ СЕ! — ВИКНУ ХЕНК. КРИС ЈЕ ТЕК ТАДА СХВАТИО ШТА СЕ ДОГАЂА.

У суботу 16, јуна 1972. године мала група окупила се на доку Бернтвудске реке. Били су ту Хорас и Ивона Адер, Хорасов млађи брат Хенк, Крис и Фреда Торфасон и њихови заједнички пријатељи, Моли и Џон Гроник. Испред њих љуљушкала су се на таласима два чамца, спремна да своје путнике понесу у авантуру — до горњих брзака. Горњи брзаци на Бернтвудској реци, 48 километара низводно од Томпсона, били су омиљено излетиште грађана овог канадског градића. Ту је корито било веома уско а река брза и хучна. Неколико стотина метара узводно од брзака налазило се стеновито острво обрасло кржљавим растињем о које се разбијала запенушала река. Ту је мала група излетника наложила ватру и почела да припрема вечеру.

Није прошло дуго а у ваздуху се осетио пријатан мирис печеног меса.

— Не мирише лоше —закључио је Хорас и пожурио до свог чамца по вино.

На чамцу је већ била Ивона која је дошла по тањире и чаше. Тек што су све потрпали у велику корпу и узели боце с вином, приметили су да се нешто необично догађа. Конопац којим је чамац био овлаш привезан за жбун одрешио се и они су сад, ношени струјом, пловили ка средини реке.

КОНОПАЦ ЗА СПАСАВАЊЕ

— Упалићу мотор иначе ћемо закаснити на вечеру — добацио је Хорас Ивони и повукао конопац којим се овај покреће. Међутим, ништа се није догодило. Мотор је остао нем. Очигледно, затајио је, и то баш у тренутку кад је снажна матица повукла чамац ка брзацима из којих је ту и тамо вирило оштро стење.

— Хорасе, разбићемо се! — промуцала је преплашена Ивона.

— Нећемо, не бој се — покушао је да је смири Хорас и почео да дозива у помоћ. Било је то једино што је у овом тренутку могао да уради.

Хенк Адер је пошао да види где су се тако дуго задржали Хорас и Ивона. „Њима као да се шета", примети љутито, кад је угледао чамац удаљен од обале двадесетак метара. Одмах затим зачу Хорасове позиве у помоћ и схвати шта се догађа.

— **Крисе, брзо** — повика и потрча ка зелено-белом Торфасоновом чамцу.

— Шта је, да се вино није просуло? — упита Крис и настави мирно да преврће месо које је пекао.

— Човече, зар не видиш, подавиће се! — дрекну Хенк.

Изненађен тоном његовог гласа, Крис устаде и погледа према реци. Угледао је чамац како, препуштен матици, плови све ближе брзацима и вртлозима које је стварала запенушала вода. Знао је само да је питање времена кад ће налетети на неку подводну стену и разбити се.

— Хенк, пали мотор! — повикао је и потрчао, саплићући се, ка обали где је био привезан чамац.

— Чекајте и нас! —чуо је Фредин глас.

— Боље остани овде са Моли и Џоном! — довикну јој у трку.

Само тренутак касније забрујао је мотор и Крисов чамац јурну ка средини реке.

Троје људи на обали пратило га је забринутим погледом.

До брзака и слапова, који су се налазили иза њих, преостало је још само око 100 метара кад је Крису најзад пошло за руком да свој чамац притера сасвим близу Хорасовом. И док је он чврсто држао кормило борећи се са матицом, Хенк је покушавао да добаци конопац за спасавање Ивони и Хорасу. Али, то је било тешко. Јака струја час је раздвајала два чамца а час их носила готово тик један уз другог. Па ипак, после петог покушаја Ивона је успела да се докопа конопца.

ПРОДОРАН КРИК

Оставши сам на свом чамцу, Хорас осети како му се срце стеже од страха: до брзака где је Бентвудска река врила као у котлу, стварајући вирове и вртлоге, остало је једва 30 метара. Знао је да ће се чамац, ако се можда и не разбије, сигурно преврнути. Ни најбољи пливач не би био у стању да се у запенушалој и ускомешалој води избори с јаким струјама.

„Кад би све ово био само ружан сан", помисли и затвори очи. Готово истог тренутка зачу потмули тресак и осети како губи равнотежу. Само делић секунде касније, вода се склопи изнад његове главе.

Очајнички замлатаравши рукама, покуша да исплива на површину. Успео је, али само на трен, толико да удахне и чује продоран Ивонин крик. А онда га струја опет повуче.

Кад је поново изронио, чуо је да му Ивона и Хенк довикују нешто, али шта, није могао да разуме.

Одједном, видео је како се прамац Крисовог чамца издиже изнад воде и за тренутак претрну од страха: није ваљда и он налетео на неку стену. Међутим, то је Крис окретао чамац узводно. Мотор забректа и чамац, оштро секући таласе, крену уз матицу.

Знајући да му од тога зависи живот, Хорас се чврсто држао за конопац. Тело му је клизило кроз воду и опирало се струји која га је вукла низводно. У један мах учини му се да више нема ни руку ни ногу — као да их је вода однела.

Неколико тренутака касније осети како отпор воде попушта. Он удахну дубоко и тек сада покуша да подигне главу: налазили су се у малом, мирном заливу, неколико десетина метара узводно од брзака.

О. В.

ЗАТОЧЕНИ НА СТАРИМ БРОДОВИМА, БЕЗ ИКАКВИХ УСЛОВА ЗА ЖИВОТ, МНОГИ ПРЕСТУПНИЦИ У ЕНГЛЕСКОЈ УМИРАЛИ СУ У НАЈСТРАШНИЈИМ МУКАМА. ЈЕДНА КРОЈАЧИЦА РЕШИЛА ЈЕ ДА ИМ ПОМОГНЕ.

Чим је крочила на палубу која годинама није прана, Сара Мартин осетила је неподношљив задах трулежи: допирао је из унутрашњости брода кроз распукле даске. Ставила је марамицу на нос да би савладала гађење, а онда, пошто се јавила затворским стражарима, стрмим степеницама сишла под палубу и откључала катанац на једним вратима.

Из тамне, скучене просторије зачуше се нељудски узвици налик на цвиљење, испрекидани рапавим кашљем из многобројних сасушених грла.

Млада жена запали лојаницу и при титравој светлости угледа измучена и болесна лица зарасла у дуге браде и косе. Неки од затвореника били су толико исцрпљени да нису ни главу окренули: окованих руку и ногу јечали су на узаним дрвеним клупама. И при најмањем покрету просторијом је одјекивало звецкање ланаца: ко зна колико дуго су били заточени на том броду-затвору и у мрачном и загушљивом потпалубљу испаштали не дела.

И ОНИ СУ ЉУДИ!

Сара стаде на средину просторије и поче да дели колаче, месо, сланину, а када јој нестаде хране, настави да измученим људима прича о њиховим породицама које је посетила претходног дана. После сат времена напустила је ову необичну тамницу, а људи је испратише погледима у којима се искрила нада: обећала је да

ТАМНИЦЕ НА ТАЛАСИМА

ће кроз два дана опет доћи.

Ова веома образована, самоука жена која посећује многе затворе и улива веру затвореницима да ће се њихове патње ипак завршити била је један од првих реформатора енглеског казненог система почетком 19. века.

Када је, 1810. напунила деветнаест година, почиње да обилази установе за смештај сиромашне и напуштене деце. **Запањена небригом васпитача приређује разне забаве за немарене малишанима. А потом посећује тамнице и бродове-затворе у којим су на вашљивим сламама или даскама издржавали казну осуђени на смрт, дужници или они који су чекали да буду депортовани у неку од колонија.** Од пријатеља прикупља и новчане прилоге па затвореницима купује храну, одећу или књиге. Прилагала је и сав свој новац зарађен од кројачког заната. Тако је дигла глас против окрутоности енглеских затвора јер је у робијашима видела и — људе који би требало једног дана да отпочну нов живот.

НАЛИЧЈЕ ЗАКОНА

У Енглеској је 1718. године, за време владавине Чарлса II, донет закон да се смртна казна или већи преступи замене прогоном робијаша у неку од многобројних колонија. Али, далеки пут преко океана постаје саставни део трговине робљем, јер су судије бродовласницима исплаћивале 5 фунти по глави злочинца. Многим робијашима после тога губи се сваки траг: **често је једна трећина умирала на напорном путу, а преживели су продавани с другим робљем на неком од континената. Сачуван је податак да је 1744. године неки богати трговац у Африци платио за 17 енглеских робијаша само — 80 фунти стерлинга.**

Сваке године број злочинаца се повећавао и да би се задовољиле хитне потребе за њиховим смештајем, **стари бродови се претварају у — затворе. Усидрени један према другом на Темзи, Медвеју и у Портсмуту служили су као пловећи затвори и били најсуровији и најстрашнији изум енглеског правосуђа.** Сви отвори на њима били су затворени, а у влажном и вашљивом потпалубљу затвореници су спавали на даскама, у крпама које су једва личиле на постељину. Забележено је да је 1841. године на тим бродовима било заточено 3.552 робијаша, а према једном запису на галији „Вариор", усидреној у Портсмуту, „**међу иструлелим бродским ребрима налазило се 436 робијаша, исцрпљених, болесних и готово подивљалих**".

Иако је још 1779. године донесен закон о укидању затвора на бродовима нико га није поштовао јер је њихово постојање било веома економично. **Окрутност која је тамо владала и занемаривање затвореника било је лице друштвеног поретка и наличје закона против којих се борила Сара Мартин.**

ВРЕДНА НАЈВИШЕГ ПОШТОВАЊА

Главни инспектор свих затвора у Великој Британији написао је у једном извештају 1836. године:

„... **У старој јармутској тамници налазе се четири мрачне подземне ћелије без довољно ваздуха које су неподесне за затварање људских бића. Ту сам срео затвореника Џона Баулса коме је нога била надувена због рана у страшном запаљењу, а у таквом стању налазио се четири месеца. Имао је само једну кошуљу коју није могао да пере — прљавштину је скидао комадом креде ...**"

А затим, и сам одушевљен Саром Мартин коју је ту случајно срео, дописао је:

„... **У недељу 28. новембра 1835. године затвореници су се окупили око Саре Мартин која им је одржала говор о моралним вредностима човека, веома погодан за слушаоце. Ова особа вредна највишег поштовања пуних седамнаест година посвећивала је све своје време искључиво побољшању јадних услова у којима су живели затвореници. Она долази у тамницу пет пута недељно и ту руководи курсом за васпитање заточених људи и жена, учи их читању и писању, коричењу књига и прављењу сувенира ...**"

Само једном се догодило да јој је нанета увреда: један затвореник у јармутском затвору назвао ју је погрдним именом и Сара престаје да посећује његову ћелију. Остали затвореници захтевали су од управе тамнице да овог човека пребаце у самицу а Сару преклињали да настави са својим посетама.

И када би издржали казне, Сара их није напуштала: за старије је тражила станове и посао, а млађе одводила у школе бринући се да их редовно похађају. Трудила се да наставе нормалан живот.

Сара Мартин која је поред Џона Хауарда и Елизабете Фрај била један од првих социјалних радника у Енглеској, умрла је 1841. године.

Б. J.

КРИМСКИ РАТ
ХТЕЛИ СУ У МОРЕУЗЕ

Средином прошлог века, тачније у зиму 1855. године, нова грозница захватила је европску мушку моду: огртачи **раглан кроја.** Није било отменог мушкарца у Паризу, Лондону или Милану без таквог дела одеће и док су они у новом руху посећивали позоришта, салоне и уопште, мондена места по европским метрополама, онај чије је име „позајмила" модна новина, смрзавао се на југу далеког Крима.

Лорд Џемс Фицреј Хенри Раглан био је командант енглеских трупа у рату који се тамо водио од јесени 1853. године и у којем ниједна зараћена страна није бележила неке значајне добитке, а тукле су се Велика Британија, Француска и Турска против Русије. Све саме велике силе — осим „болесника са Босфора", како је тадашњи свет називао Османлијско царство које је већ пола века било у агонији.

Пуцањ из устаничке Карађорђеве пушке обележио је почетак те агоније. Ускомешао се Балкан, решен да се ослободи турске власти, и преко ноћи постао главни политички проблем Европе, поново је отворено источно питање превласти на Средњем истоку.

На Исток желе и Велика Британија, Француска и Аустрија, али истовремено — Русија хоће на Средоземље, а ни Турској се не губи вековима стицана превласт. И тако се око два морска пролаза Босфора и Дарданела, који би задовољили и једне и друге, али претесни за све, разбуктао рат.

У првим јесењим месецима 1854. године искрцало се на југу Крима преко 50.000 Британаца и Француза и 7000 Турака: циљ им је био освајање приморске тврђаве Севастопоља. Али њу су Руси чврсто држали и маршали Раглан и Сен Арто одмах су увидели да она неће бити нимало лак залогај. Решили су да се улогоре.

На малом, готово беспутном и једва насељеном простору између рта Црна, мора, луке Балаклаве и блокадне линије коју су изградили према Севастопољу, сместиле су се ове трупе и почеле да граде пољска утврђења.

Ускоро су почеле кише. Обилате и хладне, претвориле су ово место у огромну мочвару, легло смрада и заразе. Војници су падали покошени болестима, а зима је тек наступила, страшна, влажна, кримска зима, без довољно хране и одеће и у једном и у другом табору.

У пролеће 1855. године, управо у време када је у Европи мода „раглан" рукава достигла врхунац, британски фелдмаршал на Криму разболео се од колере, не дочекавши крај рата. Умро је за само три дана у најгорим мукама.

Рат је потрајао још целу годину. Претпоследњег дана марта 1856. године скупили су се у Паризу представници зараћених страна, да склопе мир који је издејствовала — Аустрија. Једна тачка тог уговора предвиђала је да спорни мореузи од тада буду затворени за ратне бродове свих земаља. Црно море је неутрализовано, а Севастопољ остао Русији. Француска је добила водећу улогу на Средњем истоку. Њен капитал од тада управља турским администрацијом, а Друштво Суецког канала представља хипотеку над читавим Египтом.

—x—

Кримски рат неки називају последњим старинским ратом, а други првим позиционим, због дуготрајне опсаде која је захтевала несразмерно веће снаге, средства и време него што је то раније било уобичајено приликом савлађивања тврђава.

Било како било, он је нанео велике губитке на обе стране, а није затворио источно питање. Корист су из њега извукле, разуме се, само велике силе, а мали, ускомешани народи дуго ће се још борити за своја права и место под сунцем.

(На следећим странама доносимо приказ битке код Балаклаве).

САПУНСКО ГОРЈЕ

12

БРИГАДА
ЛАКЕ
КОЊИЦЕ

10

F

E

8

D

6

БРИГАДА ТЕШКЕ
КОЊИЦЕ

7

3

4

ЈУЖНА ДОЛИНА

ПУТ ЗА БАЛАКЛАВУ

БРДСКА ПЕШАДИЈА

5

N

Kadukej

ПОСЛЕДЊИ СТАРИНСКИ БОЈ

ФРАНЦУЗИ | БРИТАНЦИ | БРИТАНСКА КОЊИЦА | ТУРЦИ | РУСИ | РУСКА КОЊИЦА

БИТКА КОД БАЛАКЛАВЕ

Балаклава, лука на јужној обали Крима, била је база трупа које су опседале Севастопољ. Била је везана са њима друмом преко Сапунског горја.

1. Да би пресекли ову везу, Руси су 25. октобра 1854. године прешли реку Чјорњају са 2.300 људи, а затим се поделили. Један део разбија Турке у шанчевима А, В, и С и продире према D
2. Други део руских снага заузима јужне обронке Федјукиновог горја.
3. Британска коњичка дивизија под командом генерал-мајора Лукана повлачи се из предострожности према Сапунском горју.
4. Четири или пет одреда руске коњице напада Луканову коњичку дивизију, а затим се окреће на југ, према Кадикеју.
5. Тада на њих отвара ватру из мускета британска брдска пешадија и руска коњица уступа.
6. Највећи њен део враћа се према Северној долини, пење се уз Горје, па се спушта према Јужној долини, када се ...
7. на њих обара британска тешка коњица. Руси се повлаче истим стопама куда су дошли.
8. Британска пешадија напредује само до угрожених шанчева код D, па се зауставља.
9. Руси сређују своје снаге у источном делу Северне долине.
10. Раглан наређује лакој коњици да поврати 6 енглеских топова (А, В, С и D) које су Турци изгубили. Командант бригаде британске лаке коњице, лорд Кардиган, наређује прво кас, затим галоп, па вртоглаву брзину, знајући да своје људе шаље у сигурну смрт.
11. Руска артиљерија отвара на њих ватру из топова. Губици су тешки на обе стране.

12. Остаци британске лаке коњице повлаче се натраг, на запад. На њих туче ватра из топова А, В, С и D који су и даље у руским рукама, док је чувени француски пук Афричких ловаца ућуткао руске топове на Федјукиновом горју. После тога Руси су се полако повукли на исто место одакле су тог дана у рану зору кренули у напад. Тако је, после седам сати, завршена битка код Балаклаве, једне од кључних у кримском рату. Део пута Балаклава—Севастопољ остао је и даље у руским рукама и зато је Раглан предузео евакуацију Балаклаве, али је одустао на протест свог генералног интенданта.

МОЗАК НИЈЕ ОТКАЗАО

Не верујући у дијагнозу лекара, Винифред Талбот упорно је покушавала да сина поврати из коме — речима.

Рески звук телефона одјекнуо је уснулом кућом у лондонској четврти Челзи. Винифред Талбот тргла се из сна и буновна подигла слушалицу. Из болнице су јој јавили страшну вест: њен двадесет једногодишњи син управо је донет са тешким озледама главе после саобраћајног удеса!

Потрчала је да разбуди мужа. Угледавши супругу бледу и унезверену, Френк нагонски упита:

— Је ли се Стиву нешто десило?

Занемела од бола, Винифред само климну главом. Откако је њихов јединац купио мотор, нису више мирно спавали. Нагризана најгорим слутњама мајка је бдела и ишчекивала све док не би зачула окретање кључа у брави. Тада би одахнула и сан је освајао њено уморно тело.

Ипак, ни она ни Френк нису желели да спречавају Стивена у ономе што му је причињавало тако велико задовољство, толики младићи воле брзу вожњу, тешили су се узајамно. А сада су се одједном све црне мисли обистиниле!

Френк и Винифред журно су сишли низ степенице, прошли поред закључане поште у којој су све троје радили и пожурили пустим плочником према станици метроа. Тек је почињало да свиће.

ОН ЧУЈЕ!

Тек у болници требало је издржати оно најстрашније: сусрет са Стивеном.

— Када смо га угледали — сећа се Винифред живо те слике мада је прошло пуних шест година — **био је то прави шок. Глава му је била тако умотана у завоје да је изгледала двоструко већа! Лекари су настојали да нам што нежније објасне како наш син вероватно неће дочекати ни сутрашњи дан. Били су тако уверени у то, да су нам затражили дозволу да његове бубреге одмах по смрти искористе за трансплатацију. Одбили смо...**

Винифред каже да јој је нешто што не би умела да објасни говорило како ће Стив ипак преживети, одупрети се... Мада се налазио у коми осећала је да то није крај, да ће њено дете преварити смрт.

Следећих десет дана није се мицала из болнице. Одмарала се колико је стизала у чекаоници, а све остало време проводила крај постеље у којој је непомично лежао њен син — боље рећи његово тело, јер Стив никако није долазио себи. Све то време говорила му је нежне речи, подсећала га да не сме тек тако да остави њу и оца, храбрила га, тешила, молила да издржи иако није примећивала да Стив ништа не чује и не разуме.

Онда је, једнога дана, помислила да можда говори исувише тихо, да испод дебелих завоја звук њеног гласа не допире до његових ушију. Загребала је мало по младићевој пиџами и гласно, готово вичући, рекла:

— **Чуј, мораш да се повратиш! Не смеш тек тако да оставиш тату и мене...**

Као да се у Стивеновим до тада безизразним очима нешто померило. Нешто је, можда, само севнуло у њима, или се Винифред учинило, тек, била је сигурна да је овога пута син чуо њене речи. Сва срећна, принела је свој ручни сат његовом уху. Чуо га је! Била је сасвим уверена у то:

— **По изразу његовог лица знала сам да чује** — прича она узбуђеним гласом преживљавајући опет те тренутке.

НИКАД ВИШЕ НОРМАЛАН

Тако је прошло четири месеца. Винифред није више спавала у болници, али је редовно долазила ујутру и напуштала синовљево узглавље тек у сумрак. Била је истрајна јер је чврсто веровала да само она може помоћи сину, пошто нико други није полагао велике наде у његов опоравак.

— **Ако и остане у животу** — скренуо јој је пажњу неурохирург — **ваш син никад више неће бити нормално људско биће. Глава је као осетљива кутија са осигурачима, а у његовом случају све жице и везе су покидане!**

Сликовито описано, љутила се Винифред и — није веровала.

Стивен је и даље лежао у истом, згрченом положају у којем је донет у болницу. Свакога дана сестре су га исправљале, али његови удови и тело упорно су се враћали у пређашњи положај. Било је јасно да његов мозак и нервни систем не реагују.

Приликом једне посете, Френк Талбот је запазио да су младићеве ноге нешто ближе ивици постеље.

— **Погледај** — рекао је Винифред — **као да се мало исправио...**

Када је мајка следећег јутра стигла у болницу, прво што је учинила било је да задигне крај покривача. Сада су младићеве ноге биле још ближе доњем крају постеље. Он се, значи, покренуо!

Мајци је ово био значајан доказ да њено дете није безнадежан случај. Додирнула га је за раме, и рекла:

— **А смешак? Хоћеш ли ми се насмешити?**

Стивенова горња усна мало се искривила. И, мада је то личило на гримасу пре него на осмех, за Винифред Талбот био је ово први срећан тренутак откако се догодила несрећа. Од узбуђења је једва успела да исприча Френку шта се збило када је увече дошла кући.

ДА ЛИ ПАМТИ?

Од првог Стивеновог осмеха није прошло много времена када је, једног јутра, медицинска сестра дочекала Винифред сва радосна:

— **Госпођо Талбот, он је јутрос рекао „мама“!**

Винифред је пожурила сину. Чим је ушла и погледала га, **младић је опет изустио ту реч. Чудним гласом, као да је пијан, али — проговорио је!**

— **Сада сам морала да се уверим памти ли шта и постављала сам му једноставна, можда и глупа питања, на пример, како се зове онај риђокоси поштар и слично** — причала је даље Винифред. — **Одговарао је исправно!**

Био је то тек почетак дуготрајног Стивеновог опорављања. Морао је да научи поново да једе, да чини једноставне покрете рукама. Ноге и даље нису слушале.

После пуне две године и четири операције, најзад је био спреман да напусти болницу, у инвалидским колицима. Али, мајка је тек тада била спремна да се бори:

— **Нисам смела да допустим да остане инвалид. Почели смо тако што смо га изводили у биоскоп. Осећала сам да Стивену треба што више подстрека, да га једино то може сасвим повратити.**

Била је у праву. Стивен је после извесног времена заменио колица штакама, а сада покушава да хода и без њих. Каже да осећа снагу у ногама, само не успева да одржи равнотежу, али и то ће доћи. Нада се да ће тада опет моћи да ради у пошти.

М. К.

КОРЊАЧА -ИГРАЧКА

НАПРАВИТЕ САМИ

Корњача на нашем цртежу може да послужи и као играчка за млађег брата или сестру, а и као јастуче за под. Наравно, све зависи колико сте вешти.

Ево како се прави корњача-играчка: сунђер за купање елипсастог облика (**црт.** 1) лако зарежите маказама да бисте добили облик корњачине главе и трупа (**црт.** 2). Затим на леђа корњаче ставите доста вате и на тај начин добићете потребан облик (**црт.** 3). Корњачу обложите шареним крпицама од цица. А то ћете урадити овако: најпре прекопирајте трбух корњаче на тканину коју сте за то наменили. Затим искројте сам трбух (**црт.** 4). То исто урадите и са тканином за корњачина леђа (**црт.** 5). Сад ту тканину обрните с наличја и ушијте ушитке код главе и репа, тако да добијете потребан облик (**црт.** 6). Када су ушици готови, обрните тканину и спојте трбух и леђа (**црт.** 7). Према величини вашег сунђера и искројене главе на сунђеру, искројте и сашијте корњачину главу (**црт.** 8) и извезите са обе стране по једно око. Такође искројте још и четири ноге и један реп. Реп и свака од четири ноге састоји се од два дела, која се споје, преврну и испуне ватом (**црт.** 9). На крају зашијте за труп, а онда пришијте све четири ноге и реп (**црт. 10**).

Ако сте вештији, као што смо већ на почетку рекли, предлажемо вам да по овом узору скројите велику корњачу од отпадака тканина, испуните је парчићима сунђера и ставите на под. На њој можете угодно да седите и пратите свој омиљени телевизијски програм.

БУДИТЕ ДЕТЕКТИВ...

БРАЋА

— Инспекторе Жеди — обавестила ме је секретарица — имате странку у чекаоници.

Ускоро је преда мном стајао омањи човек, тужна изгледа, седе косе и дугачких бркова.

— Зовем се Сорел, Албер Сорел — представио ми се човек. — Имам 57 година, по занимању сам трговачки путник и ... нежења.

— Немате никог од родбине?

— На жалост, имам брата Лисијена ...

— Живи с вама?

— Не! Истерао сам га. То вам је права ништарија, неспособњаковић.

— Колико има година? — наставио сам да га испитујем.

— Млађи је од мене две године, инспекторе. Он је срамота за нашу фамилију, отерао је у гроб наше родитеље. Без запослења је и увек је живео од милости било родитеља било моје... Два пута је осуђиван ... И да вам право кажем, већ сам изгубио стрпљење и избацио га из куће!

— Ви станујете овде, у Паризу?

— Не, у провинцији, инспекторе Жеди. У кући наших родитеља. То је старо усамљено здање у једном великом парку. Откупио сам од Лисијена његов део куће и ево, већ годинама, она припада само мени!

— Па у чему су онда те невоље које вам приређује ваш брат?

Албер Сорел тужно слеже раменима и настави:

— Лисијен је веома напрасит и јак човек! Ја се не бојим толико његових претњи, колико ме морално убија! Прети да ће се, уколико га не будем опет примио у кућу, баш у њој убити! А он је способан на све, па чак и да се убије у мојој кући!

— Шта очекујете од мене, господине Сорел?

— Желео бих да одете до мог брата и да га убедите да одустане од свог сулудог плана.

— Али ... како би могао да уђе ако ви нећете да га пустите?

— Знате, ја треба ускоро да одем на одмор у Енглеску. Тамо бих остао два месеца, притисак ми се ужасно попео. У том случају Лисијен би лако могао да оствари своју претњу.

Одлучио сам да исте вечери посетим Лисијена Сорела. Становао је у некој бедној соби. Објаснио сам му разлог своје посете. Његове ситне очице засијаше од неприкривене злобе:

— Ха! Ха! То га је толико погодило? Не боји се он због мене, већ да не испрљам његову прелепу кућу коју је отео од мене! Ха! Ха! Већ га видим како са ужасом гледа у свој испрљани скупоцени кинески тепих, натопљен мојом крвљу!

— Ако заиста будете остварили своју претњу — приметио сам — онда све то нећете видети.

— Баш ме брига. Није ми много стало до живота. Сем тога, знам да би моја смрт добродошла и мојим бившим другарима, Барнабију и Ларкину ...

— Размислите, господине Лисијен. Немојте пренаглити ... — покушавао сам да га убедим.

— Добро сам промислио. Ако Албер хоће да ми даје сваког месеца десет хиљада франака, немам ништа против да останем у животу!

Сутрадан сам посетио Албера Сорела у његовом „драгом дому". Кућа је заиста дивна. Окружена је великим вртом и унутра лепо уређена. На једној витрини стајало је поређано више предмета од сребра, које је било толико углачано да је просто боло очи. Поред камина налазила се једна велика, лепо изрезбарена храстова шкриња.

Пренео сам Алберу захтев његовог брата Лисијена.

— У реду! Даћу вам чек, инспекторе Жеди. Тако ћу барем мирно отићи на одмор.

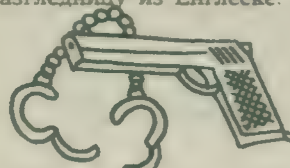
— Да ли познајете неке другове свог брата Лисијена? Чини ми се да је рекао да се зову Ларкин и Барнаби ...

— Како да не ... То је својевремено била злогласна тројка пљачкаша, добро позната и полицији.

— Кад полазите на пут?

— Вероватно прекосутра. Управо сам почео да припремам кућу за двомесечно одсуство. До виђења, инспекторе и извините што сам вас узнемиравао ...

Прошла су два месеца. Нисам чуо да се говори о Лисијену Сорелу. Албер ми је у два-три маха послао разгледницу из Енглеске.

Као што сам рекао, прошла су два месеца. Једне вечери, док сам после напорног дана пијуцкао вино и прелистава стари фељтон о Шерлоку Холмсу, зазвонио је телефон:

— На апарату Сорел ... Албер Сорел. Дођите сместа у моју кућу. Догодила се несрећа ...

На уласку на Сореловo имање приметио сам да је цела кућа осветљена. На вратима од куће стајао је, блед као смрт, Албер Сорел. Одмах ме је увео у трпезарију. Застао сам на прагу. Соба је изгледала уредно, сребро на витрини сијало се да се човек у њему могао огледати. Само, насред собе стајао је огроман ковчег и у њему ... леш Лисијена Сорела.

Убијен је метком у слепоочницу. Поред њега лежао је револвер.

Ускоро је стигла и месна полиција коју сам ја позвао.

Полицијски лекар је изјавио да је Лисијен мртав бар три дана.

Албер Сорел објашњавао је дежурном инспектору:

— Јутрос сам се вратио са пута. Имао сам само толико времена да обришем прашину са намештаја. Али, кад сам отворио шкрињу у њој сам нашао ... нашао ...

Изгледало је као да ће да добије нервни напад. А онда је додао тихим гласом:

— Он ми је то намерно урадио. Убио се у шкрињи да би ми се осветио!

Комесар ме позва устрану:

— Шта ви мислите, инспекторе Жеди? Да ли је ово стварно самоубиство?

— Могуће је — одговорио сам. — Нашао сам у кухињи један разбијен прозор кроз који је Лисијен могао да уђе у кућу и да се убије... Али, има још једна претпоставка ..

— Која?

— Убиство! Лисијен је многима причао да хоће да се убије у кући свога брата. То би била идеална прилика да га неко убије, а затим његово тело пренесе у Алберову кућу.

Полиција је ускоро нашла Ларкина и Барнабија. Изгледали су изненађени и реаговали су различито. Ларкин, миран, остао је готово без гласа. Барнаби, огроман, бесан, праснуо је:

— Годинама смо у свађи, то сви знају. И зар бих онда био толико глуп да га убијем ...

— Ја ... — поче Ларкин — и да сам га убио не бих могао да га пренесем у Алберову кућу која је изван Париза јер су ми кола данима већ на оправци ...

Тог тренутка ми је синуло у глави. Сетио сам се једног детаља у Алберовој трпезарији, неважног на први поглед. Знао сам ко је убица.

● ● ● ● ● ● ● ● ● ● ●

Шта мислите, драги читаоци, који је детаљ у причи навео инспектора Жедија да посумња да је убица баш ...? Ако знате, честитамо! А ако нисте расположени за решавање детективских прича прочитајте решење на страни 35.

ЛИНКОЛН И БЕСНИЛО

Абрахам Линколн (1809—1865), разговарао једном са пријатељем о беснилу. Пријатељ га запита шта би он прво учинио нада би се разболео од беснила.

— Затранио бих хартију и оловку — одговори Линколн.

МОЗАИК

ЛЕКОВИТИ КАТРАН

Пре два века на адресу Британског научног краљевског друштва стигло је писмо једног, до тада непознатог сеоског лекара. Он је овим писмом обавештавао своје познате и признате колеге о једном случају из своје лекарске праксе, молећи их да се и они заинтересују за овај случај. Један морнар у његовом крају, пише лекар, сломио је ногу а он му је за врло кратко време излечио и то захваљујући катрану: најпре је саставио поломљене делове ноге, а затим је сва места лома премазао катраном. Није прошло много времена а морнар је поново ходао као и пре прелома.

Писмо је изазвало велико узбуђење међу члановима Научног краљевског друштва. Неки су призивали у помоћ и медицину старих Египћана, тврдећи да су чак и они знали за лековиту моћ катрана. Полемике су достигле врхунац када је стигло и друго писмо скромног сеоског лекара. Он је овим писмом обавештавао своје цењене колеге да је у првом писму заборавио да помене једну „ситницу" — морнарева нога била је од дрвета.

Оба ова писма била су, у ствари, освета уваженог Џона Хила, који је годинама покушавао да постане члан Научног краљевског друштва али је упорно одбијан.

АНЕГДОТА

— Да напишеш тестамент?

— Не, већ да саставим списак политичара које бих желео да уједем.

СМРТ ДЕСЕТЕ ПЛАНЕТЕ

ПРЕ НЕКОЛИКО МИЛИОНА ГОДИНА ЉУДИ У АФРИЦИ И АЗИЈИ БИЛИ СУ СВЕДОЦИ СТРАХОВИТЕ ЕКСПЛОЗИЈЕ КОЈА ЈЕ РАЗНЕЛА ОГРОМНО НЕБЕСКО ТЕЛО ДЕВЕДЕСЕТ ПУТА ВЕЋЕ ОД ЗЕМЉЕ И БЕСКРАЈНО СЈАЈНИЈЕ ОД МЕСЕЦА.

Месец није одувек био најсветлије небеско тело које се виђа на тамном небу када нема облака. Била је то једна планета из Сунчевог система, деведесет пута већа него што је Земља, прекривена морима и океанима, са атмосфером, а налазила се у простору између Марсове и Јупитерове путање. Пре неколико милиона година необична планета је нестала у страшној експлозији после које су још дуго пламтели огромни вртлози гасова полако се расплињавајући и нестајући у безваздушном простору. Са Земље су ту катаклизму вероватно приметила примитивна племена у Африци и Азији, али пошто је човек тада био на најнижем степену еволуције, није ни могао да је забележи.

Ово није синопсис за неки научно-фантастични филм, већ хипотеза коју је 1972. године објавио познати амерички астроном Овенден, професор на Колумбијском универзитету. Пратећи путање многобројних небеских тела у овом делу неба, познатим у науци као астериодни појас, и утврђивањем законитости тих кретања, дошао је до закључка да она потичу од — планете која је некада постојала.

— Ова експлозија се „недавно" догодила! — каже Томас ван Фландерн, астроном из вашингтонске Свемирске опсерваторије који је прихватио Овенденову хипотезу, решен да прикупи научне чињенице да би је доказао. —Јер, ако би се старост Сунчевог система поистоветила са раздобљем од годину дана, онда би се могло рећи да се та катаклизма десила — јуче!

КОМЕТЕ — КОНЗЕРВЕ

Они који сумњају у хипотезу питају како је тако велика планета могла изненада да нестане.

— Можда је до ње дошао грумен антиматерије или се судгрила са неким огромним небеским телом — каже Ван Фландерн. — Али, најважније је што њени делови још круже у Сунчевом систему или су постали део планете на које су пали.

Зато и сам поставља питања:

— Откуд Сатурну прстенови или на Марсу вода и кристали леда у астероидима који су пали на Земљу.

Данас је познато да се Сатурнов прстен састоји из гасова, астероида, прашине, па чак и планета од којих је Титан велик готово као Земља али њихово порекло још се не зна.

Овај научник верује да је тај прстен настао после експлозије Десете планете јер је гравитација Сатурна, чија је маса око деведесет пет пута већа него Земљина, привукла неке њене мање делове. Сем тога, најновија испитивања Марсове површине показују да се у појединим стенама налазе трагови воде или да је она из њих „исцурила" остављајући за собом дубоке жлебове. После експлозије огромне планете вода с њене површине је испарила или остала заробљена у стенама. Тако „конзервисана" путовала је кроз свемир и стизала на околне планете. Услед снажних удараца о тло, „конзерве", астероиди и комете, распадале су се. из њих је истицала вода или је, пак, у облику ледених кристала стизала и до Земље.

— Не могу да поверујем да се то заиста догодило — каже Брајан Марсден, астроном из Смитсонове опсерваторије у Вашингтону, један од светских ауторитета у овој научној области. — Сматрам да су комете и астероиди који круже кроз Сунчев систем настали негде у космосу. Али, то не значи да побијам ову веома интересантну хипотезу.

ОРТОВ ОБЛАК

Холандски астроном и директор Лајденске опсерваторије Јан Орт, поставио је 1950. године теорију по којој око Сунчевог система кружи „облак" састављен из најмање 100.000 милиона комета. Међутим, само нека од тих небеских тела променљивог изгледа и облика „упадају" у Сунчев систем, док већина кружи ван њега по тачно одређеним путањама. После ове претпоставке која се зове „Отров облак", научници имају различито мишљење о настанку тих комета: неки тврде да потичу из Плутонове орбите, најудаљеније планете у Сунчевом систему, а други — да су се родиле негде у космосу.

— Те комете настале су у Сунчевом систему — каже Ван Фландерн — после експлозије Десете планете, велики део њене масе излетао је изван Плутонове орбите.

Јер, после катаклизме, парчићи распаднуте планете полетели су према Сунцу добијајући тако још веће убрзање и projурили поред њега далеко у космос. Удаљујући се од Сунца чак и 10 билиона километара, што је отприлике 1/4 растојања до најближе звезде, ове новорођене комете постепено су губиле брзину и привучене снагом Сунца, поново се враћале према њему, кружећи кроз свемир по елиптичним путањама.

ДОКАЗАЋУ!

Неке комете враћају се са тог пута после три, десет или сто година а неке тек после 50 000! Користећи компјутер, Ван Фландерн је одлучио да прати коетање 60 комета које у кратким временским размацима пролазе поред Сунца. Тако је покушао да уназад израчуна њихове путање, односно, како су изгледале пре неколико милиона година.

— Када овај посао буде завршен, тачно ће се знати место одакле су те комете кренуле — убеђен је Ван Фландерн. — Верујем да су све настале у делу неба између Марсове и Јупитерове путање и то пре 6 милиона година када се Десета планета распала.

Овом научнику биће веома тешко да докаже своје тврдње, јер комете немају тачно одређен правац кретања: њихове елиптичне путање су се мењале, зависно од привлачне снаге небеских тела поред којих су пролазиле.

Ипак, после првих резултата показало се да 3/4 тих комета потиче управо из појаса неба, између Марса и Јупитера, и да су старе од 5 до 7 милиона година.

Међутим, да би ова хипотеза постала теорија, мора да се провери на далеко већем броју комета и да добијени резултати буду увек исти. Зато остаје питање: да ли је Десета планета заиста постојала пре 6 милиона година да ли трагови њеног распадања постоје на Земљи, Месецу или Марсу.

— Сигуран сам да постоје, али још не умемо да их препознамо — каже Ван Фландерн.

Б. Ј.

БИМ И БУМ

JOE MUSIAL

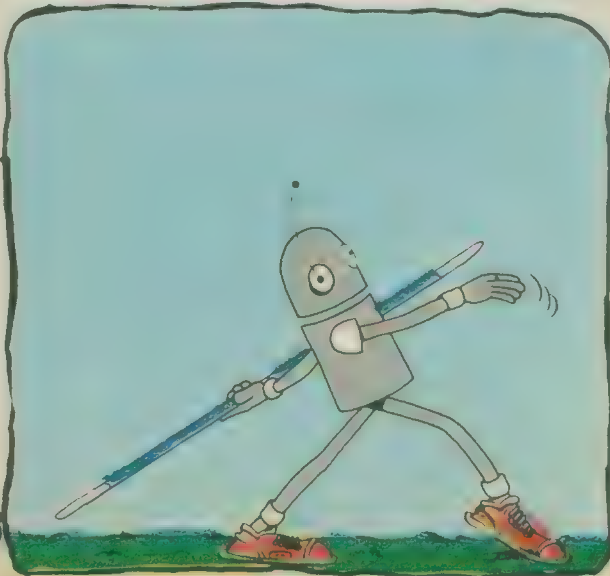

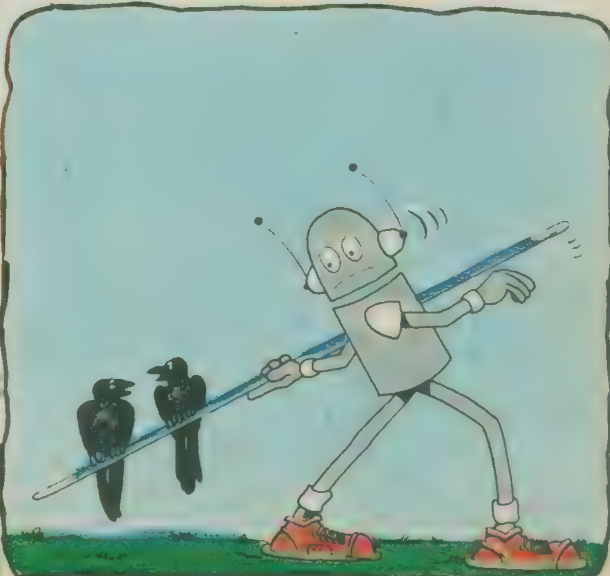

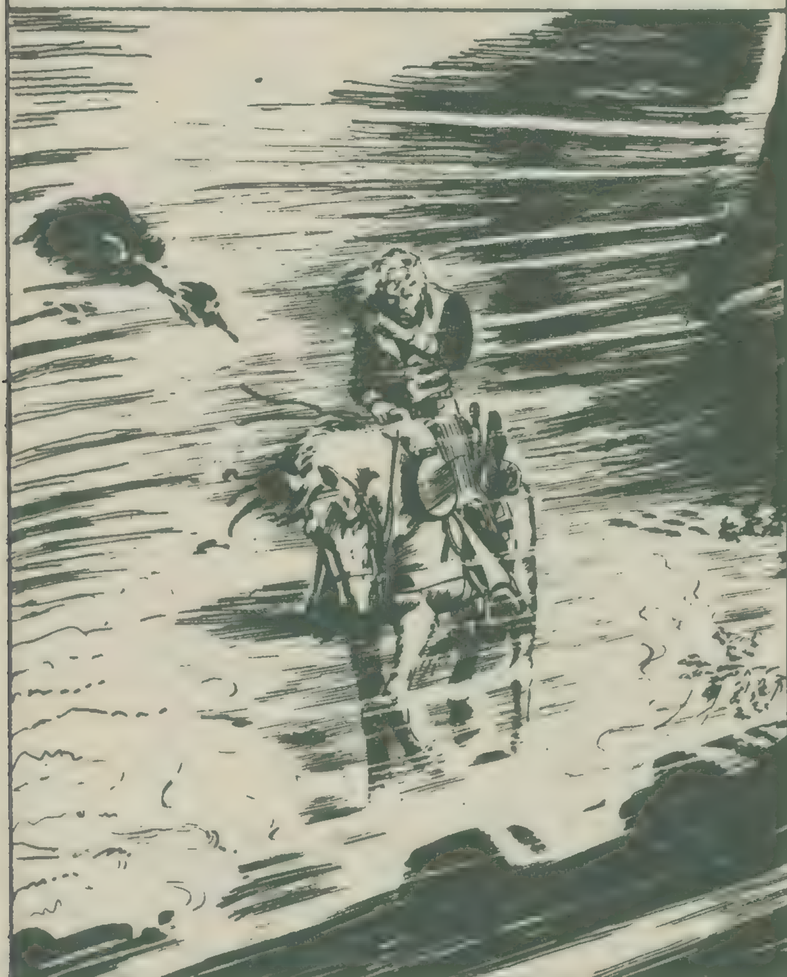
ШРАФКО

ДОШАО ЈЕ С УРАГАНОМ

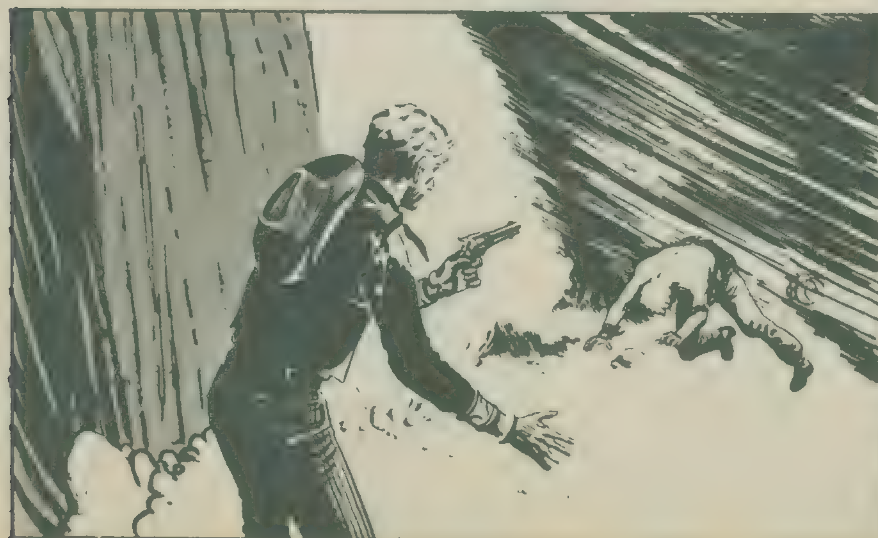

ПО ЊЕГОВИМ ОГРУБЕЛИМ РУКАМА РЕКАО БИХ ДА ЈЕ РУДАР!

САХРАНИЋУ ГА!

САТ КАСНИЈЕ...
ИДЕМО ДАЉЕ, СУЗИ! У БЛИЗИНИ СЕ СИГУРНО НАЛАЗИ НЕКО НАСЕЉЕ!

ВИЉЕМ СЕ ЈЕДВА КРЕТАО...

СУЗИ, УСКОРО ЋЕМО ДОБИТИ ЗАСЛУЖЕН ОДМОР!

КАКВА ТИШИНА ОВДЕ ВЛАДА!

ВИЉЕМ ЈЕ ПРВО НАХРАНИО СВОЈУ СУЗИ...

... А ОНДА.
МОГАО БИХ И ЈА НЕШТО ДА ПОПИЈЕМ!

ХЕЈ! ПОЗНА-
ЈЕ ЛИ НЕКО
ОВОГ СТРАН-
ЦА?

ТЕКИЛУ, МОЛИМ
ВАС!

КО СИ И ШТА
ТРАЖИШ ОВ-
ДЕ?
У ПРОЛАЗУ
САМ! ЖЕЛИМ
САМО МАЛО ДА
СЕ ОДМОРИМ
!

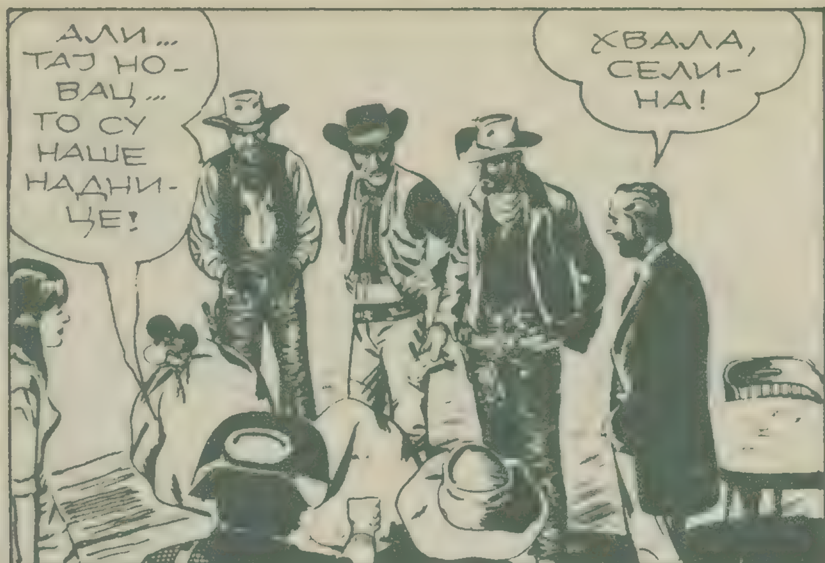

БИЋЕ БОЉЕ ДА СЕ
ШТО ПРЕ ИЗГУ-
БИШ!
ВИ СЕ
ШАЛИТЕ?

ГУБИ
СЕ!
НЕЋУ!
И ПУСТИТЕ
МИ РУКУ!

У ТОМ ТРЕНУТКУ...
ТРИМЕЈНЕ,
СТИГЛЕ СУ НА-
МИРНИ-
ЦЕ!

А ГДЕ ЈЕ
НОВАЦ?
ДОНЕЋЕ
ГА МОЈА НЕ-
ЋАКА!

УСКОРО СЕ ПОЈА-
ВИЛА ЈЕДНА ЛЕПА
ДЕВОЈКА...
ЕВО
ЈЕ, ДОЛА-
ЗИ!

АЛИ... ТАЈ НОВАЦ... ТО СУ НАШЕ НАДНИЦЕ!
ХВАЛА, СЕЛИНА!

ЖАЛИ СЕ СВОМ ШЕФУ, А НЕ МЕНИ!
ЛОПОВЕ!

ШТА СИ РЕКАО?
ЈА... ИЗВИНИ...

НЕ ПРИМАМ ИЗВИЊЕЊА!
АААХ!

ОВАКО ЋЕ ПРОЋИ СВАКО ОНАЈ КО СЕ УСУДИ ДА МЕ ВРЕЂА!

ПУЦАТИ НА НЕНАОРУЖАНОГ ЧОВЕКА ЈЕ ЗЛОЧИН!
ШТА?

ЛЕПО САМ ТИ РЕКАО ДА ИДЕШ ОДАВДЕ!
ВИ СТЕ, ЗНАЧИ, ПРЕДОСЕЋАЛИ ОВАКО НЕШТО!

ВАША РОЂАКА ЈЕ, ИЗГЛЕДА, НАВИКЛА ДА ГЛЕДА УБИСТВА! НИМАЛО СЕ НИЈЕ ПОТРЕСЛА!

ХТЕО СИ ДА КАЖЕШ ДА САМ ЈА **УБИЦА**?
ДА! ТО МОГУ И ОСТАЛИ ДА ПОТВР-ДЕ!

ОНДА ЋЕШ И ТИ ПРОЋИ КАО ОНАЈ МАТОРИ!

ВИЉЕМ МАРТОС ЈЕ БИО БРЖИ...
АААХ!

ХАЈДЕ! ЖЕЛИ ЛИ ЈОШ НЕКО ДА ПОТЕГНЕ РЕВОЛ-ВЕР?

СТАНИТЕ!
УЗМИТЕ ОВАЈ НОВАЦ И НАМИРНИЦЕ! И, РЕЦИ-ТЕ СВОЈИМА ДА НИС-МО МИ КРИВИ ЗА ЊЕ-ГОВУ СМРТ!

ОВОГ СТРАНЦА ПРЕПУСТИТЕ МЕНИ! ЈА ЋУ ГА ИСТЕРАТИ ИЗ НАШЕГ НАСЕ-ЉА!

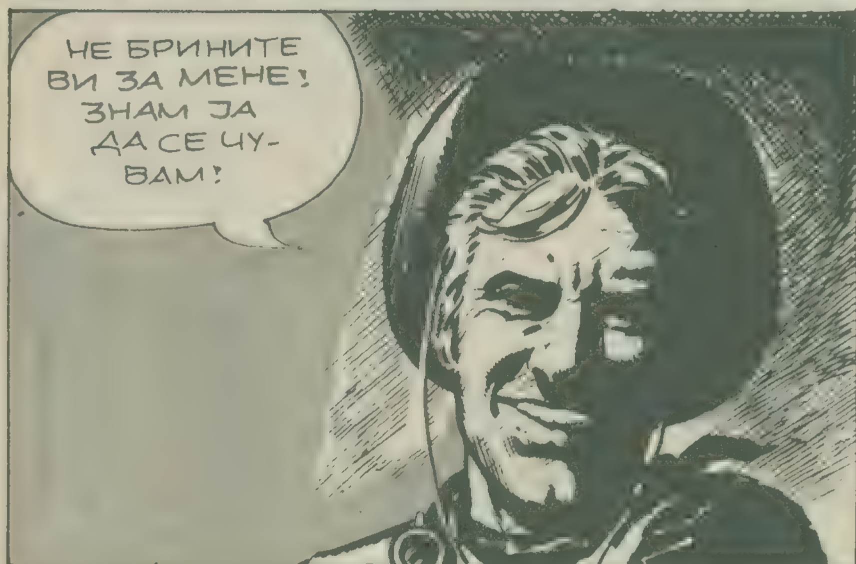

МИСЛИТЕ ДА ЋЕТЕ ТО УСПЕ-ТИ, ТРИМЕЈНЕ? ОТИЋИ ЋУ ОНДА КАДА ЈА ТО БУДЕМ ЖЕЛЕО!

КО ЋЕ СЕ ПО-
БРИНУТИ ЗА СА-
ХРАНУ ОВЕ
ДВОЈИЦЕ
?

ШТА ТЕ СЕ
ТИЧЕ? ЗА СВЕ
СИ ТИ КРИВ!
ГУБИ СЕ
ОДАВДЕ!
ПЉАС!

ОВО ВИШЕ
НИКАДА ДА НИСИ
УЧИНИЛА, МА-
ЛЕЦКА!

МИ ОДЛАЗИМО!
ПОСЛУШАЈ
ТРИМЕЈНА, СТРАН-
ЧЕ... АКО ТИ ЈЕ
ЖИВОТ МИО!

НЕ БРИНИТЕ
ВИ ЗА МЕНЕ!
ЗНАМ ЈА
ДА СЕ ЧУ-
ВАМ!

ТИ НЕ ИДЕШ
СЊИМА?
ХТЕО САМ САМО
ДА ВАМ ЗАХВА-
ЛИМ ЗА ОВО ШТО
СТЕ УЧИНИЛИ!

ДОЂИ ДА ПОПИ-
ЈЕМО ПО ЧАШИ-
ЦУ ПА ЋЕМО
РАЗГОВАРА-
ТИ!
УБИЋЕ
ТЕ, ЗНАШ
ЛИ?

ЗАШТО? КО МЕ
ЈЕ ТО ОСУДИО НА
СМРТ КАД СУЂЕ-
ЊЕ НИЈЕ НИ ОДР-
ЖАНО!

ТВОЈ ПРИЈА-
ТЕЉ КОГА СУ
УБИЛИ РЕКАО ЈЕ
ДА ЈЕ ОНАЈ
НОВАЦ ВАШ!
ЈЕ ЛИ ТО
ИСТИНА
?

ДА! МИ РАДИМО ЗА ТРИМЕЈНА, АЛИ ОН СЕ ПОНАША ПРЕМА НАМА АО ПРЕМА РОБОВИМА!

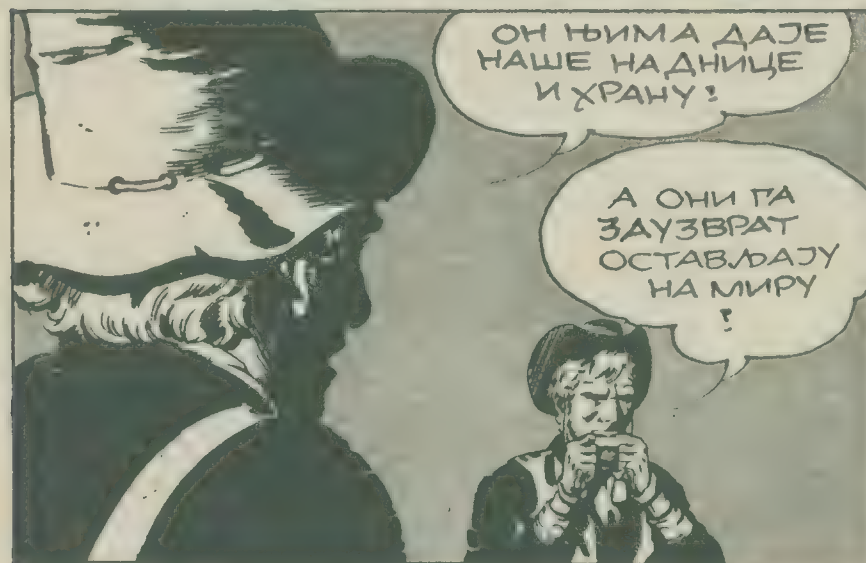

ЗАШТО? СЕДИ И ИСПРИЧАЈ МИ СВЕ!

ЗНАМ ДА ЋЕ И МЕНЕ УБИТИ КАО ШТО СУ И МНОГЕ ПРЕ МЕНЕ!

МОЈИ ДРУГОВИ И ЈА ПОТПИСАЛИ СМО УГОВОР СА ТРИМЕЈНОМ И ОБАВЕЗАЛИ СЕ ДА РАДИМО У РУДНИКУ ЗЛАТА!

ЈЕДНОГА ДАНА ПОЈАВИЛИ СУ СЕ БАНДИТИ И ПРИСИЛИЛИ ТРИМЕЈНА ДА ДОБИТ ИЗ РУДНИКА ДЕЛИ С ЊИМА!
ТРИМЕЈН ЈЕ, ЗНАЧИ, ВЛАСНИК РУДНИКА?

НЕ! ОН ЈЕ САМО ИНЖЕЊЕР! ВЛАСНИЦИ РУДНИКА ЖИВЕ У ДАЛАСУ! БАНДИТИ СУ ЗАПРЕТИЛИ ТРИМЕЈНУ ДА ЋЕ ГА УБИТИ АКО МА ШТА КАЖЕ СВОЈИМ ГАЗДАМА!

ОН ЊИМА ДАЈЕ НАШЕ НАДНИЦЕ И ХРАНУ!
А ОНИ ГА ЗАУЗВРАТ ОСТАВЉАЈУ НА МИРУ!

И ТО НИЈЕ СВЕ! ОНИ СУ НАШИ ЧУВАРИ! АКО НЕКО ПОКУША ДА ПОБЕГНЕ, ОНИ ГА ПРОГОНЕ И ВРАЋАЈУ ОВАМО! КАЗНА ЈЕ УЖАСНА!
БИЧУЈУ ГА?

ДА! А ОНДА ГА МОРЕ ГЛАЂУ! САД МОРАМ ДА КРЕНЕМ!

МИСЛИМ ДА ЋУ ОСТАТИ ОВДЕ! ИМА ЛИ СОБА ЗА НОЋЕЊЕ?
НЕ! ОВО НИЈЕ ХОТЕЛ!

ОД ДАНАС ЋЕ БИТИ И ХОТЕЛ!
У РЕДУ! У РЕДУ!

ОДМАХ ЋУ ВАМ СПРЕМИТИ СОБУ!
БАШ СТЕ ЉУБАЗ-НИ!

ЖАЛИМ ОВЕ ЉУДЕ!

ШТА ЛИ ИМ ДОНОСИ СУТРА-ШЊИ ДАН?

СВИ СПАВАЈУ У ОВОМ РУДАРСКОМ НАСЕЉУ...

...СЕМ ХЕРБЕРТА ТРИМЕЈНА И ЊЕГОВЕ РОЂАКЕ.
ЧИМ СВА-НЕ, НАРЕДИЋУ РУДАРИМА ДА ОТЕРАЈУ ОНОГ СТРАН-ЦА!
МИСЛИШ ДА ЋЕ ТЕ ПОСЛУША-ТИ?

МОРАЈУ!
НЕ ВЕРУЈЕМ! СИЛОМ ИПАК НЕ МОЖЕШ СВЕ ПОСТИ-ЋИ! И ДА ЗНАШ ДА НИКАДА НИ-САМ ОПРАВДА-ВАЛА ТВОЈЕ ПОСТУП-КЕ!

ШТА МИСЛИШ, ШТА ЋЕ СЕ ДОГОДИТИ КАДА СЕ ПОЈАВИ СТИВ!
НИШТА! ТВОЈ ВЕРЕНИК ЋЕ НАЋИ СВЕ У НАЈБОЉЕМ РЕДУ!

АЛИ, ОНАЈ СТРАНАЦ ЈЕ ЈОШ ТУ И БАНДИТИ ЋЕ ДОЋИ ДА ОСВЕТЕ СВОГ ПРИЈАТЕЉА! СТИВ ЋЕ ТАДА ДОЗНАТИ ЗА ТВОЈ ПРЉАВИ УГОВОР С ЊИМА!

ОДЛАЗИ! НЕЋУ ВИШЕ ДА ТЕ СЛУШАМ!

А КАДА ЈЕ СВАНУЛО...
ПОСЕТА ЗА ТРИМЕЈНА!

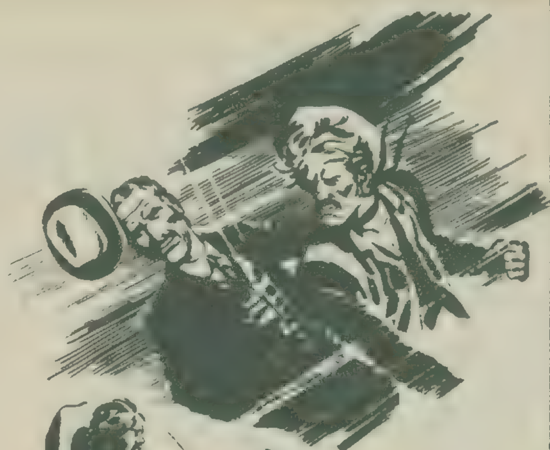
РЕКАО САМ ВАМ ДА ОТЕРАТЕ ОНОГ СТРАНЦА!
ОН ЈЕ ТВОЈ ПРОБЛЕМ, НИЈЕ НАШ!

ДОБРО ЈЕ ДА СТЕ ДОШЛИ! НЕЋЕ ДА МЕ СЛУШАЈУ!
КАКВА ЈЕ ТО ГУЖВА БИЛА ПРОШЛЕ НОЋИ?

ЧУЈЕМ ДА ЈЕ ЈЕДАН МОЈ ЧОВЕК УБИЈЕН?
ДА...

УБИЛИ СУ ГА НА ТВОЈЕ ОЧИ?
ЈА...

ЈА И МОЈИ ЉУДИ ВИШЕ НИСМО СИГУРНИ ОВДЕ!
ДАЈЕМ ТИ РЕЧ...

ТРИМЕЈН НИЈЕ УСПЕО ДА ДОВРШИ РЕЧЕНИЦУ...

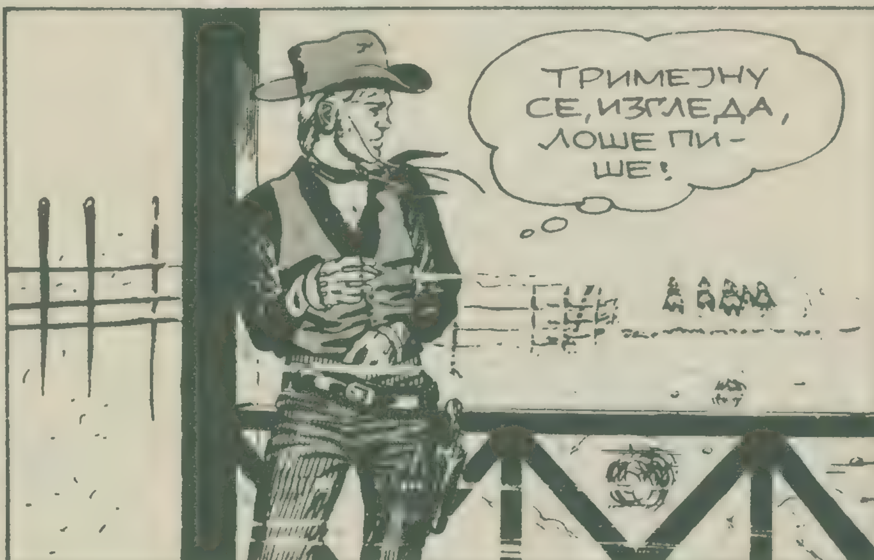

БАНДИТ ГА ЈЕ СНАЖНО УДАРИО...

...И ОН ЈЕ ЈАУКНУО ОД БОЛА.

ДА БИХ БИО СИГУРАН КАКО МИ СЕ НИШТА НЕЋЕ ДОГОДИТИ, ХОЋУ ДА ИМАМ ТАОЦА! ТО ЋЕ БИТИ ТВОЈА РОЂАКА!
СЕЛИНА!

ПРИХВАТАШ ЛИ?
МОРАМ ДА РАЗМИСЛИМ!

У РЕДУ! ИМАШ ДВАДЕСЕТ ЧЕТИРИ ЧАСА ЗА РАЗМИШЉАЊЕ! АКО НЕ ПРИСТАНЕШ, ОБЕСИЋЕМО ТЕ!

ТРИМЕЈНУ СЕ, ИЗГЛЕДА, ЛОШЕ ПИШЕ!

ШТА ЛИ СЕ ТО ДОГОДИЛО?

РУДАРИ СУ ПРЕНЕЛИ ЧИТАВ РАЗГОВОР ИЗМЕЂУ ТРИМЕЈНА И ВОЂЕ БАНДИТА...
ХВАЛА ВАМ ШТО СТЕ МИ РЕКЛИ!

ЗА ТО ВРЕМЕ...
НЕ ЖЕЛИШ ВАЉДА ДА ОБЕСЕ ТВОГ СТРИЦА?

А ТИ? ХОЋЕШ ЛИ МЕ ПРЕДАТИ ТИМ РАЗБОЈНИЦИМА?
АЛИ, НИШТА ТИ СЕ НЕЋЕ ДОГОДИТИ!

СМЕТАМ ЛИ?
ОПЕТ ТИ!

ЗНАМ ШТА СЕ ДОГОДИЛО И ЖЕЛИМ ДА ВАМ ПОМОГНЕМ!
ТИ МЕНИ ДА ПОМОГНЕШ?

ДА! И УМЕСТО ШТО МУЧИТЕ ОНЕ РУДАРЕ, ДАЈТЕ ИМ ОРУЖЈЕ И ЗАЈЕДНО ЋЕМО ОСЛОБОДИТИ НАСЕЉЕ ТИХ РАЗБОЈНИКА!
НИСАМ ЛУД!

БИЋЕТЕ ЛУДИ АКО ТО НЕ УЧИНИТЕ!

СТРИЧЕ, ОН ЈЕ У ПРАВУ!
ОСТАВИТЕ МЕ САМОГ! САМ ЋУ ОДЛУЧИТИ ШТА ДА РАДИМ!

ШТА ВИ МИСЛИТЕ О СВЕМУ?
ЗНАМ САМО ДА НЕЋУ ДОЗВОЛИТИ ДА ИЗГУБИМ СТРИЦА!
11

ИЗНЕНАДА...

НЕКО ДОЛАЗИ!

СТИВ, МОЈ ВЕРЕНИК И ЈЕДАН ОД ВЛАСНИКА РУДНИКА!

ВИЉЕМ НИЈЕ ДОБИО ОДГОВОР, ЈЕР СУ СЕ ДВОЈЕ МЛАДИХ УДАЉИЛИ...

НИЈЕ НАОРУЖАН!

УБРЗО...

СТИВ!

СЕЛИНА МИ ЈЕ СВЕ ИСПРИЧАЛА!

ЈЕ ЛИ ИСТИНА ДА ХОЋЕШ ДА СЕ САКРИЈЕШ ИЗА СЕЛИНЕ?

ЈА... ЈА ХОЋУ САМО ДА ЗАШТИТИМ ИНТЕРЕСЕ РУДНИКА!

АЛИ, НЕ ЉУДСКИМ ЖИВОТИМА!

ОНИ РАЗБОЈНИЦИ СУ ЗА СВЕ КРИВИ!

ТВОЈА ДУЖНОСТ ЈЕ БИЛА ДА НАС О ТОМЕ ОБАВЕСТИШ!

НИСАМ СМЕО! РЕКЛИ СУ МИ ДА ЋЕ МЕ УБИТИ!

СЕЛИНА МОРА ДА ПОЂЕ С ЊИМА!

САМО ПРЕКО МЕНЕ МРТВОГ!

ПА... КАД ЈЕ ТАКО...

НЕ, СТРИЧЕ! **НЕ!**

УЧИНИЋУ ОНО ШТО ТРАЖЕ ОД МЕНЕ! НЕ ЖЕЛИМ ДА ВИСИМ НА НЕКОМ ДРВЕТУ!

ИМАШ ДВАДЕСЕТ И ЧЕТИРИ ЧАСА НА РАСПОЛАГАЊУ! ЗА ТО ВРЕМЕ МОЖЕМО НЕШТО ДА ПРЕДУЗМЕМО!
САМО БЕЗ МЕНЕ!

ПОТРЕБНО МИ ЈЕ ОРУЖЈЕ!
ТИ ОСТАЈЕШ ОВДЕ, СЕЛИНА!
СТИВ!

СТИВ НИЈЕ БИО СВЕСТАН ОПАСНОСТИ КОЈА ГА ЧЕКА...
СРЕДИЋУ ЈА ТЕ РАЗБОЈНИКЕ!
НЕ, СТИВ! УБИЋЕ ТЕ!

ХРАБАР ЈЕСТЕ, АЛИ НЕМА ИСКУСТВА!

ТИ ЗНАШ ГДЕ ЈЕ СКЛОНИШТЕ ОНИХ РАЗБОЈНИКА! ОДВЕДИ МЕ ТАМО!
ОПАСНО ЈЕ, АЛИ РАЧУНАЈ НА МЕНЕ!

И ТАКО...

РУДАР ЈЕ ПОВЕО ВИЉЕМА МАДА ЈЕ ЗНАО ДА МУ СЕ ЛОШЕ ПИШЕ...
13

Изненада...
Пуцњи!
Напали су Стива!

Недалеко одатле...
И шта си ти то хтео да учиниш против свих нас?
Све вас треба повешати!

Ти то нећеш доживети да видиш, јер...

У том тренутку...
Ааах!
У прави час!

Настави да пуцаш!
Ово је најсрећнији тренутак у мом животу!

Ааах!
Проклетство!

Разбојници на ово нису рачунали...
Бежимо!

И ЊЕГА СУ УБИЛИ!

ХВАЛА, ПРИЈА-ТЕЉУ!
НЕ ТРЕБА МЕНИ ДА СИ ЗА-ХВАЛАН, ВЕЋ ОНОМ ЈАДНИКУ... ОН МЕ ЈЕ ДОВЕО ОВАМО!

МАЛО КАСНИЈЕ...
СТИВ! СТРАНАЦ ГА ЈЕ СПА-САО!

ТИ СИ РАЊЕН, СТИВ!
ИЗГЛЕ-ДА ДА СТЕ ПОБЕДИ-ЛИ, МОМ-ЦИ?

КАО ШТО ВИДИШ, ВРЕДЕЛО ЈЕ БОРИТИ СЕ!

СЈАЈНО! САД МОЖЕМО ДА НА МИРУ КОПАМО РУДУ!

СЕЛИНА, НЕ ЖЕ-ЛИМ ВИШЕ ДА ИМАМ НИКАКВЕ ВЕЗЕ С ТВО-ЈИМ СТРИ-ЦЕМ! ОД-ЛАЗИМ!
ИДЕМ И ЈА С ТО-БОМ!

ШТА ОВО ЗНА-ЧИ? СЕЛИНА, ВРА-ТИ СЕ!

И РУДАРИ СУ ОД-ЛУЧИЛИ ДА НАПУС-ТЕ ТРИМЕЈ-НА...
НИКАДА НАС ВИШЕ НЕЋЕШ ВИ-ДЕТИ!
ДОСТА СМО ТРПЕ-ЛИ!
НАРЕЂУЈЕМ ВАМ ДА СЕ ВРАТИТЕ У РУД-НИК!

КУКАВИЦЕ!
ХЕЈ, ТРИМЕЈ-НЕ! ПО-ГЛЕДАЈ!

ТО СТЕ ВИ! БАШ СЕ РАДУЈЕМ ШТО ВАС ВИ-ДИМ!
ЗАИСТА? А КО ЈЕ ПОСЛАО ОНЕ РЕВОЛ-ВЕРАШЕ ДА НАС УБИ-ЈУ?

ЈА НИСАМ, ВЕРУЈ-ТЕ МИ!

СЛУШАЈТЕ МЕ... АААAХ!
НИШТА МИ НЕ-ЋЕМО ДА СЛУ-ШАМО!

У ТОМ ТРЕНУТКУ ОДЈЕКНУЛИ СУ ПУЦЊИ И РАЗБОЈНИЦИ СУ ПОПАДАЛИ ЈЕДАН ПО ЈЕДАН...
ТО ЈЕ СТРАНАЦ... АААХ!
ПРОКЛЕ... АААХ!
ОООХ!

САМО НА ОВАЈ НАЧИН, МИР ЈЕ МОГАО ДА ЗА-ВЛАДА У ОВОМ КРАЈУ!

УРАГАН ЈЕ ЈОШ ДУВАО КАДА ЈЕ ВИЉЕМ НАПУСТИО ОВО РУДАРСКО НАСЕЉЕ...
КРАЈ

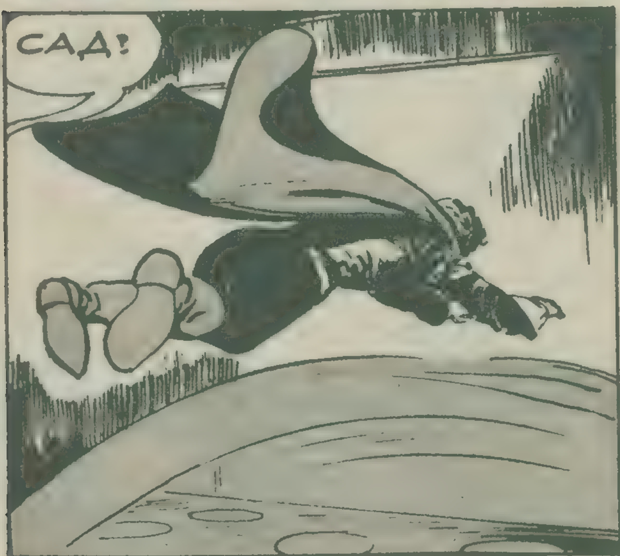
ПОВРАТАК НА ЗЕМЉУ

ОВО ЈЕ САТЕЛИТ ДЕИМОС!

УСПЕЛИ СМО ДА ОТКРИЈЕМО ЊИХОВУ БАЗУ СА КОЈЕ ЛАНСИРАЈУ СВОЈЕ БРОДОВЕ!

ПРЕ МЕСЕЦ ДАНА, У ПРАВЦУ МАРСА, ПОЛЕТЕО ЈЕ ЊИХОВ ВОЈНИ БРОД!

„УПОТРЕБИЛИ СМО СВЕ СВОЈЕ ОДБРАМБЕНЕ СНАГЕ...“

„...И УСПЕЛИ ДА ГА ОБОРИМО...“

„ТИ ЗНАШ ДА САМО МИ ИМАМО ВОЈНЕ БРОДОВЕ У ЧИТАВОМ СВЕМИРУ...“

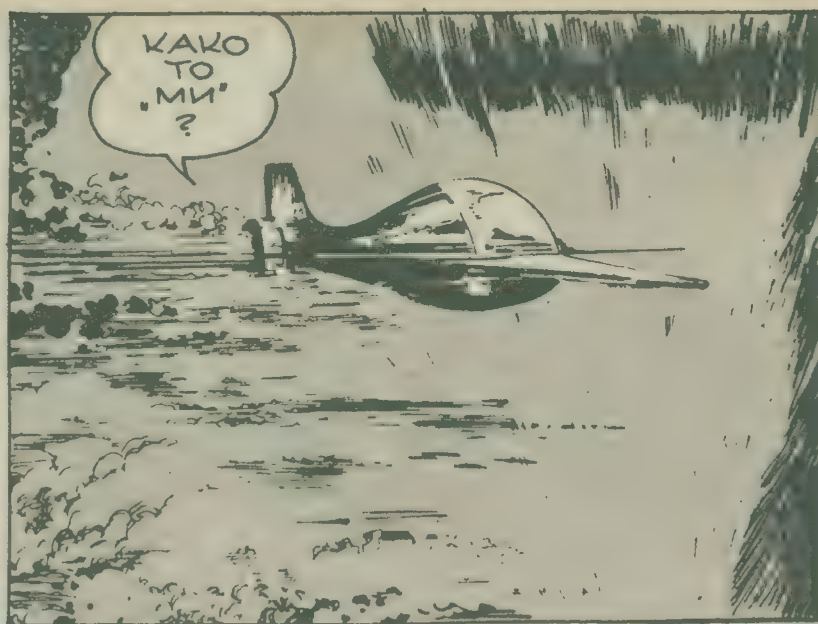

„КАДА СМО ИСПИТАЛИ ОСТАТКЕ ТОГ БРОДА, УСТАНОВИЛИ СМО ДА ОН ПОТПУНО ОДГОВАРА НАШИМ РАТНИМ БРОДОВИМА. ТО ЗНАЧИ ДА ЈЕ МЕЂУ НАМА НЕКО ШПИЈУН...“

ТВОЈ ЗАДАТАК ЈЕ ДА ГА ОТКРИЈЕШ И УКЛОНИШ!

ХММ!

НИМАЛО ЛАК ПОСАО, МАЈОРЕ!

ЗАШТО, ДОКТОРЕ ФИЛДС ?
ЗАДАТАК МОРАМО ДА ОБАВИМО У ТАЈНОСТИ!

КАКО ТО „МИ" ?

ИДЕМ И ЈА С ВАМА! ВИ ЗНАТЕ ДА ЈЕ НЕДАВНО ОСНОВАНА СВЕМИРСКА ЛИГА МИРА...

... И ДА МИ ВИШЕ НЕМАМО НИКАКВА ПРАВА ДА УСПОСТАВЉАМО МИР У СВЕМИРУ, А ЈОШ МАЊЕ ДА УПОТРЕБЉАВАМО СИЛУ!

А САДА СМО ПРЕКРШИЛИ ТАЈ УГОВОР, И ЕВО НАС НА ДЕИМОСУ!

ЈА ЈОШ СЛУШАМ НАРЕЂЕЊА ГЕНЕРАЛА БРАУНИНГА!

ДУМ!

ПРОКЛЕТСТВО! УДАРИЛИ СМО У МАГНЕТНО ПОЉЕ! ПРОПАДАМО!

ФССССС!

УПОЗОРЕЊЕ СВИМ ПАТРОЛАМА! НЕПОЗНАТ СВЕМИРСКИ БРОД СПУСТИО СЕ НА ДЕИМОС!

УТВРДИТЕ МЕСТО СЛЕТАЊА!

ЕНО ГА! СПУСТИМО СЕ!

ДВОЈИЦА НЕКА ОСТАНУ ДА ЧУВАЈУ СТРАЖУ!

ПА ТО СУ ВОЈНИЦИ С МАРСА!
НАМЕРАВАЛИ СУ ДА НАС НАПАДНУ!

У ПРАВУ СТЕ!

БАНГ!

ЕНО ГА! ПУЦАЈ!

АААХ!
20

ДРЖИТЕ ГА! АААХ!

УУУХ!
ЕВО ТИ!

ХАЈДЕ, УСТАНИ!

ДУМ!

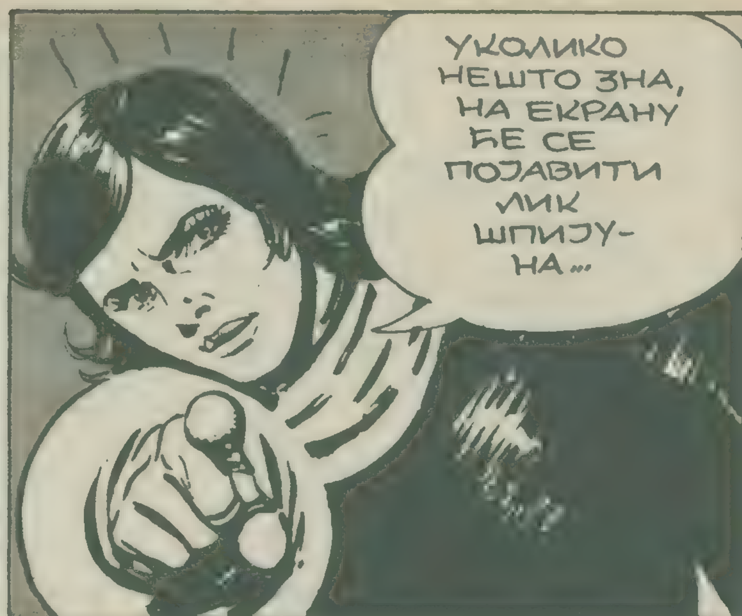
ЈЕСТЕ ЛИ ДОБРО, МАЈОРЕ?
ТИ СИ ПРВА ДЕВОЈКА КОЈА МИ ЈЕ СПАСЛА ЖИВОТ!

ЧИТАВА АРМИЈА ЋЕ НАМ УСКОРО БИТИ ЗА ПЕТАМА! МОРАМО БРЗО ДА РАДИМО!

ПОМОЗИ МИ ДА ГА УБАЦИМО У БРОД! ПОКУШАЋЕМО ДА САЗНАМО НЕШТО ОД ЊЕГА!

РЕЦИ НАМ КО ВАМ ЈЕ ДАО ПЛАНОВЕ ЗА ИЗРАДУ СВЕМИРСКИХ БРОДОВА КАО ШТО СУ НАШИ?

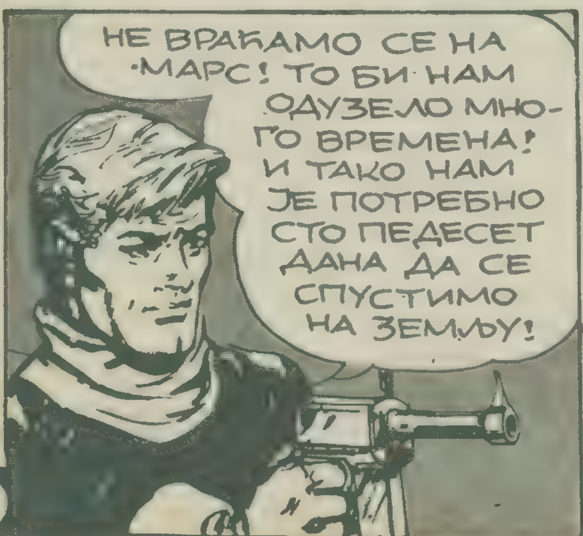
НИШТА НЕЋЕТЕ САЗНАТИ ОД МЕНЕ!
ТО ЋЕМО ЈОШ ВИДЕТИ!

ПОМОЋУ ОВОГ КОМПЈУТЕРА, СВЕ ЋЕМО ИЗВУЋИ ИЗ ТЕБЕ!
НИШТА ВАМ НЕЋУ РЕЋИ!

УКОЛИКО НЕШТО ЗНА, НА ЕКРАНУ ЋЕ СЕ ПОЈАВИТИ ЛИК ШПИЈУНА...

НЕ! НИШТА ЈА НЕ ЗНАМ!

ШЕРОН, ПОГЛЕДАЈ!

ПА ТО ЈЕ МАЈОР ЛАЈОНЕЛ! НАПУСТИО ЈЕ НАШУ ВОЈСКУ ПРЕ ГОДИНУ ДАНА И САДА ЖИВИ НА ЗЕМЉИ!

ОДВЕЖИ ГА, ШЕРОН! ВРАТИЋЕМО ГА НА ДЕИМОС И ИДЕМО ПРАВО НА ЗЕМЉУ!
АЛИ...

НЕ ВРАЋАМО СЕ НА МАРС! ТО БИ НАМ ОДУЗЕЛО МНОГО ВРЕМЕНА! И ТАКО НАМ ЈЕ ПОТРЕБНО СТО ПЕДЕСЕТ ДАНА ДА СЕ СПУСТИМО НА ЗЕМЉУ!

ЈОШ НАМ ЈЕ ОСТАЛО САМО НЕКОЛИКО ДАНА ДО ЦИЉА, ШЕРОН!
22

ДРАГО МИ ЈЕ ДА СИ СЕ ВРАТИО НА ЗЕМЉУ, ФЕЛИКСЕ! НАДАМ СЕ ДА СИ ПОТПУНО ДИГАО РУКЕ ОД ГЕНЕРАЛА БРАУНИНГА! ПО МЕЂУПЛАНЕТАРНОМ СПОРАЗУМУ, ОН НЕМА ПРАВА ДА ПРИМЕЊУЈЕ СИЛУ, АЛИ...
... ОН ЈЕ ТАЈ УГОВОР ВЕЋ ВИШЕ ПУТА ПРЕ-КРШИО!

ПРОВЕЛИ СМО ЈЕДНО ПРИЈАТНО ВЕЧЕ С ВАМА!
И МИ ТАКОЂЕ!

КАО ШТО ВИДИШ, ШЕРОН, НИЈЕ САМО ЛАЈОНЕЛ ПРОТИВ НАШЕГ ГЕНЕРАЛА ВЕЋ ЧИТАВ УНИВЕР-ЗУМ!

А НАШ ЗАДАТАК ЈЕ ДА РАДИМО СУПРОТНО ТОМ СПОРАЗУМУ! ПА МИ СМО ОНДА КРИМИ-НАЛЦИ И МОГУ ДА НАМ СУДЕ!

НЕ, ЈА ТО НЕ МОГУ ДА УЧИ-НИМ!

„НИСАМ МОГАО ДА УБИЈЕМ ЛАЈОНЕЛА, ИАКО МИ ЈЕ ТО НАРЕЂЕ-НО!"

„БОРИО САМ СЕ СА СА-МИМ СОБОМ..."

„У КУЋИ У КОЈОЈ СМО ЖИВЕЛИ ШЕ-РОН И ЈА НА-ЛАЗИО СЕ КОМПЈУТЕР..."

„САМ САМ ГА КОНСТРУИСАО. ПОМОЋУ ЊЕГА САМ МОГАО ДА УБИ-ЈЕМ КОГА САМ ЖЕЛЕО И У БИЛО КОМ ДЕЛУ ЗЕМЉЕ..."

„ТРЕБАЛО ЈЕ ДА ПОДЕСИМ КООРДИНАТЕ...“

„...И НА ЕКРАНУ БИ СЕ ПОЈАВИЛА ЖРТВА...“

„ОСТАЛО ЈЕ ЈОШ САМО ДА ПРИТИСНЕМ ДУГМЕ И...“

НЕ! НЕ МОГУ ТО ДА УЧИНИМ!

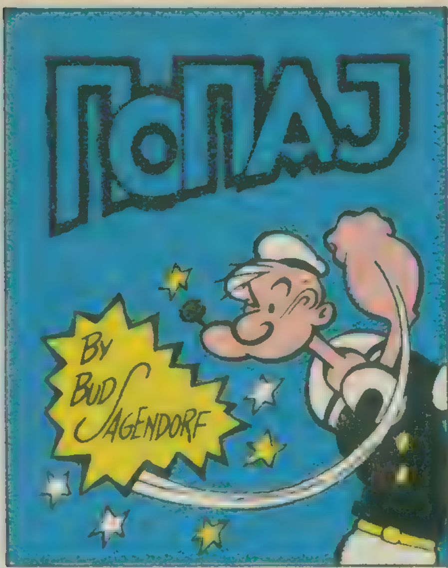

ШЕРОН! ШТА...

„ИЗГУБИО САМ СВЕСТ...“

НЕ! НЕЋУ ДА УБИЈЕМ ЛАЈОНЕЛА!

СМИРИ СЕ, ФЕЛИКСЕ! ВИДИМ ДА ИСТО МИСЛИМО!

ПОСЛЕ РАЗГОВОРА СА ЛАЈОНЕЛОМ, СХВАТИЛА САМ КОЛИКО ЈЕ ОН БИО У ПРАВУ! ЗАТО САМ УНИШТИЛА ОВУ УБИЛАЧКУ МАШИНУ И ВИШЕ СЕ НЕЋУ ВРАТИТИ НА МАРС!
КРАЈ

ПОПАЈ
BY BUD SAGENDORF

ОЛИВА ЈЕ К'О ЖЕЛЕЗНИЦА!
ЗА СВАКО ЗАКАШЊЕЊЕ НАЂЕ СТО ОПРАВДАЊА!

ЕВО... ГОСПО'ИЦА ОЛИВА СТИЖЕ!
ИМАЛИ СМО СРЕЋУ! ЧЕКАЛИ СМО ЈЕ САМО ДВА САТА!

ЉУДИ, ШТО САМ ВИДЕЛА ЈЕДНОГ МОМКА! ПРАВИ ЦИН!
?
!

СТАЈАО ЈЕ НА УГЛУ... БОЖАНСТВЕН... ПРАВА... ПРАВА СЛИКА АПОЛОНА... А ВИСОК БАР МЕТАР И ДЕВЕДЕСЕТ!
АХ!

ТАКВОГ ЛЕПОТАНА МАЈКА НИЈЕ РОДИЛА! ЕМ ЛЕП, ЕМ СНАЖАН! А КАКО ЈЕ РАЗВИЈЕН! ДИВАН!

КУД ОДЕ ПОПАЈ? ТАМАН САМ ПОЧЕЛА ДА ПРИЧАМ!
?
?

ЕХЕЈ, ОЛИВА!

БАШ ТАКО СНАЖАН НИЈЕ... А **ВИШЕ** НИЈЕ НИ ЛЕП!
?
!
?
BUD SAGENDORF
© King Features Syndicate, Inc., 1976. World rights reserved

НА БОЈНОМ ПОЉУ НАУКЕ

УБИСТВЕНА ЗАПЕТА

— Сад ћемо видети хоћу ли добити колеру! — рекао је др Петенкофер и пред запањеним сарадницима из епрувете коју му је послао Роберт Кох испио милионе бацила-убица.

У касно пролеће 1883. године др Роберт Кох чије је име годину дана раније, кад је открио бацил туберкулозе, преко ноћи постало славно у читавом свету, стаде пред чланове управе берлинског министарства здравља.

— Господо! — рече, поправљајући наочари у златном оквиру које би му увек кад је био узбуђен, склизнуле низ нос. — **После десет година колера поново куца на врата Европе! Као што је 1865. из Александрије бродом „Принц од Карињана" стигла у Анкону, у убилачком походу прохујала Италијом и за три године усмртила 160.000 људи, да би затим похарала јужну Француску, Шпанију и Португалију и до 1874. покосила још неколико десетина хиљада живота, тако се сада опет увукла у Египат! Из свог индијског завичаја, из слива свете реке Ганг, на тајанствен начин прескочила је море и Сахару и хара по Александрији!**

Бивши лекар опште праксе из малог Волштајна, који је постао један од најчувенијих ловаца на микробе, поново поправи наочаре па продужи:

— **Колера прети да опет прескочи Медитеран и настави убилачки поход кроз Европу! Ми, господо, морамо учинити све да бисмо ухватили и савладали досад невидљивог убицу који је изазива! Зато, у име науке и живота, тражим од вас да омогућите мом асистенту др Гафкију и мени да одемо у Александрију и покушамо да уловимо подмуклог микроба-убицу!**

ЗАШТО ЉУДИ УМИРУ?

Минхенски тајни саветник, познати хигијеничар, шездесет петогодишњи др Макс Петенкофер једини се усудио да добаци Коху:

— **Никакве клице нису узрок колере! Као што нису узроци ни куге, ни црних богиња, ни жуте грознице! Те болести изазива нама непознати отровни флуид који се преноси кроз ваздух и окружује људе. Они који немају предиспозиције да добију колеру, неће је ни добити! Све те приче о микробима су чиста мистификација! Ви сте, наводно, пронашли узрочника јектике, па шта? Зар људи и даље, као и досад, не умиру од те грозне болести?**

— У праву сте, поштовани колега и тајни саветниче — одговори му Кох мирно. — Људи још умиру од сушице и умираће од ње док неко не нађе начин да припитоми бацил који сам ја пронашао! Тврдим: без бацила не може бити туберкулозе: **Тврдим такође: без бацила колере не може бити колере! Желим то да докажем!**

— **Слажем се!** — рече с благом поругом др Петенкофер. — **Гласам да одете у Египат, у бесмислени лов на непостојећег убицу! Тако ћете бар ви главом учинити крај тим глупим причицама о невидљивим животињицама које из потаје убијају људе!**

У Александрији која је личила на напуштени авветињски град Кох и Гафки грозничаво су се бацили у лов на узрочника страшне заразе. У подрумима претвореним у мртвачнице сецирали су лешеве, вадили из њих ткива и сокове и убризгавали их мишевима, мачкама, псима и мајмунима. Узалуд, ниједна животиња није се разболела. По читаве ноћи су под петролејским лампама зурили у микроскопе тражећи невидљивог непријатеља.

ПОШАЉИТЕ МЕ У ИНДИЈУ!

Кад је Луј Пастер који је у то време објавио рат беснилу чуо да Кох у Александрији лови изазивача колере, послао је у Египат свог генијалног асистента др Емила Руа, будућег победника дифтерије, и најмлађег од свих ловаца на микробе, др Тилијеа.

Док су се у Александрији Кох и Гафки, у њиховом суседству Ру и Тилије, корак по корак примицали циљу, колера је исто тако ненадно и тајанствено устукнула као што се и појавила.

Кох се с Глафкијем спремао за повратак у Берлин кад је сазнао вест која га је страшно погодила: млади др Тилије умро је од колере!

По повратку у Берлин са својим асистентом данима и ноћима проучава препарате које је после многих покушаја успео да обоји. Најзад, кад је био сасвим сигуран да је мало размакао вео тајне, Кох је закуцао на врата министра здравља.

— **Нашао сам, ваша екселенцијо, један чудан микроб који личи на запету, па сам га зато назвао микроб „кома"!** — кома на немачком значи запета — реферисао је. — **Тај микроб је свакако у вези са колером, али ја још, екселенцијо, немам необорив доказ да је узрочник колере. Зато вас молим да ме пошаљете у Индију где у сливу Ганга колера увек жање обилну жетву!**

БЕЗУМНИ ЕКСПЕРИМЕНТ

Слава проналазача „Коховог бацила" била је толика да министарство није могло да се оглуши о његов захтев.

Док се Кох с верним Гафкијем спремао на ново путовање добио је из Минхена писмо од др Макса Петенкофера који је као оснивач експерименталне хигијене учинио много и за њену практичну примену, али се тврдоглаво држао уврежених научних погледа.

— **Молим вас да ми пошаљете неколико тих ваших бацила „кома"** — писао је Петенкофер. — **Желим целом свету да докажем колико су те ваше зверчице безопасне!**

Роберт Кох је веровао да ће Петенкофер научним експериментима да докаже како микроби „кома" нису изазивачи колере, па му је послао епрувету пуну неумољивих убица.

Макс Петенкофер се исто тако искрено борио против болести и смрти као Кох и у борби није био мање храбар од њега и покојног Тилијеа. Кад је добио епрувету, сазвао је сараднике и на њихово највеће запрепашћење прогутао оних неколико стотина милиона „кома" микроба с танушним репићима.

Роберт Кох је са зебњом очекивао да ће већ следећег дана стићи вест да је Макс Петенкофер, после страховитих мука, умро од колере. Уместо тога, стигло је Петенкоферово тријумфално писмо:

— **Ја сам, поштовани колега, прогутао милионе ваших бацила-убица, а још сам жив!**

Кох није могао ништа да одговори. Спаковао је кофере и са Глафкијем и „Зоолошким вртом" од педесетак белих мишева кренуо за Калкуту.

ОБОЈИЦА СУ БИЛИ У ПРАВУ

Месецима је сецирао лешеве помрлих од колере. У сваком од њих нашао је микробе „кома". И у дебелим цревима људи који су се тек разболели нашао је те репате монструмчиће.

Прегледао је стотине и стотине незаражених Индуса. Ни у једном од њих није нашао бацил „кома", као што га није нашао ни у једној животињи, али је зато безброј тих микроба нашао у барама и цистернама из којих су у зараженим рејонима Индуси пили воду, у потоцима и рекама у којима су се умивали.

После стрпљивог и педантног проучавања немилосрдног убице Кох је упознао све његове навике и особине. Уверио се да „кома" у сувоћи изумире, али да се дуго задржава у рубљу умрлих болесника. Кад се вратио у Берлин поднео је извештај о новој победи медицинске науке.

МАШИНЕ ОД ДИЈАМАНАТА

По кишовитом времену увек постоји опасност да авион склизне са писте приликом узлетања или слетања. Зато је у САД конструисана машина која авионске писте прави — храпавим. Помоћу дијамантских дискова стазе се браздају и тако добијају паралелне пукотине, дубоке 3,2 милиметра и međусобно удаљене 2,5 сантиметара. За један час машина може да обради површину дугу 45, а широку 9 метара. Њена примена, на вашингтонском аеродрому дала је добре резултате.

МОДЕРНИ ПАПАГАЈИ

Папагаје је у Европу први донео Александар Македонски, око 330. године пре нове ере када се вратио са својих освајачких похода по Азији. Богаташи су одмах почели да се отимају о ове необичне птице жарких боја које су чак могле да говоре... Али, одједном као да се на њих заборавило, па папагаји поново „улазе у моду" у 11. веку, за време крсташких ратова: тада је поклоњени папагај био знак оданог пријатељства. У доба Луја XIV свака дворска дама морала је као знак отмености, да има папагаја који зна да говори. Према најновијим подацима, данас рекорд у броју ових птица држи Велика Британија јер ту има највише љубитеља животиња и друштава за њихову заштиту. Познато је да у овој држави око 5 милиона људи гаји папагаје.

— Ниједан се човек не може разболети од колере ако претходно није прогутао „кома" микробе, а тај микроб може настати само од микроба исте врсте, а никако из неких других микроба, или ни из чега! Бацил „кома" може се развијати само у људској утроби, или у веома загађеној води, а не у другим живим бићима! На нама, људима од науке и борцима против смрти, је да убицу смиримо! Непријатеља кога познајемо моћи ћемо победити!

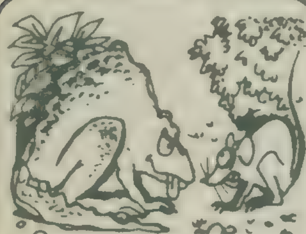
Његове доказе нико није могао да обори.

Коха је сигурно много једило што никада није умео да објасни тврдоглавом и занесеном Максу Петенкоферу какво га је то чудо спасло страшне смрти. У ствари, обојица су били у праву: Кох кад је тврдио да само „кома" микроби могу изазвати колеру, а Петенкофер кад је тврдио да диспозиција појединца игра важну улогу у животу. Наука ни до данас није дала сигуран одговор на питање зашто се неки човек лако разболи од извесне болести, а други никад.

Роберт Кох је 1905. године, кад је микробиологија већ од свих била призната као права научна дисциплина, за откриће узрочника туберкулозе и колере добио Нобелову награду.

А. Р.

БОЉИ ОД МАЧАКА

На многим Полинезијским острвима пацови су постали права напаст па ни мачке не могу с њима да изађу на крај. Пре извесног времена изгледа да је пронађено решење: из Индије су на нека острва пренети огромни гуштери — варане, који су се показали као изванредни глодари.

ИЗМЕЂУ ДВА ЗАВОЈЕВАЧА

Закаснили у рат

Једанаест дана водила се исцрпљујућа борба, а ниједна од зараћених страна није ни слутила да је склопљен мир пре него је битка и почела!

Опори мирис барута гушио је и терао на кашаљ, док је сунце пекло у потиљак потамнела лица. Укопани у ровове на великој пешчаној плажи, војници су већ 11 дана циљали у исто место на зидини утврђеног града што се уздизао на неких 150 метара над морем. „Пуни и пали" било је све што су још разумели и механички изговарали, док је одозго сипала ватра из турских карабина.

Недалеко од обале на мирној површини мора, претећи се усидрило двеста млетачких галија.

Камена зидина најзад попусти. Напуклина налик на циновског гуштера поцепала се под снагом ђулади и почела да се крњи — појави се отвор. Из грла храпавих од песка и жеђи зачу се громки поклич. Млечани навалише још жешће да туку у камену рану, како би је проширили и могли да нахрупе унутра. Знали су да до победе није више тако далеко.

Отпор је заиста био све слабији и чинило се да ће турске пушке свакога часа да замукну. „Улцињ ће после три века поново бити наш", обрадова се маршал Шулембург, командант млетачких снага. И официри у његовом штабу са три провидура за Далмацију, што су се пре једанаест дана искрцали овде заједно са војском и топовима, узбуђено заграјаше.

Баш тада, гласник са тек приспелог једрењака из Венеције затражи хитан пријем код маршала. Доносио је вест која је све присутне, а мало доцније и војнике у рововима што су се већ спремали да јурну у готово освојен град, збунила и поразила: требало је сместа обуставити ватру јер је са Портом — склопљен мир!

ПРЕКИДАЈ ВАТРУ!

Јохан Матијас фон Шулембург, прослављени војсковођа са ратишта Данске и Пољске већ је себе видео у тријумфалном улазу у град. Сада је остао без речи. Зар да прекине све баш сада, кад је победа била само питање сата. И како је могуће да тек сад добије обавештење да је Република светог Марка склопила мир са Турцима — још пре дванаест дана. Значи, у тренутку кад су његови бродови приспели под улцињске зидине, мир је закључен, а он, врховни заповедник млетачке војске, није имао појма о томе? Међутим, двоумљења није могло бити, војничка дисциплина налагала је послушност и убрзо се фронтом разлегло:

„Прекидај ватру, склопљен је мир!"

Слично наређење добили су и они унутра, на турској страни. И једно и друго извикивано је на „словенском језику" — јер се у оба табора налазило много бораца из наших крајева!

Био је први дан августа 1718. године, пет сати по подне.

Сада је предстојало оно што ниједан војник не воли: укрцавање оружја и људи натраг у бродове и повлачење, необављена посла, још су могући и губици! Шулембург забринуто погледа према шумовитим брежуљцима што су се спуштали од Улциња према мору, куда је његова војска имала да прође како би стигла до пунте рта Ђерана и ту почела укрцавање. Није имао баш много поверења у Турке, стрепео је да се они неће придржавати мировног уговора, а кршевити шумарци били су као створени за заседе. Уз то, бринуо се и због недостатка воде.

Но, топла, августовска ноћ, ипак је донела сан у оба табора. Преморени војници уснули су после толико непроспаваних ноћи.

Мир у Пожаревцу означио је крај последњег рата два велика противника на Јадрану. За четири године колико је трајао, млетачки поседи били су озбиљно узнемирени. Зато су дуждеви саветници „у минут до дванаест" пронашли начин како да за „зеленим столом" обезбеде себи што боље услове: напашће Улцињ.

МЛЕТАЧКО ЛУКАВСТВО

Био је то лукаво смишљен потез. Улцињ снажно утврђен град, био је јако упориште гусара. После чувене Лепантске битке, још 1571. године, населио их је тамо, њих око четири стотине, турски поткраљ Алжира Еулг-Али.

Од тада су гусари на својим лаким, брзим фустама били права напаст. Харали су читавим Јадранским морем, до Истре, а одлазили су у походе и даље, у Средоземље. Често су дужду стизали трагични извештаји о нападима и пустошењу улцињских Алжираца. Да ствар буде још гора, Дубровник који је вештом дипломатијом и тешким златницима успевао да остане независан и поред притиска Венеције и Турске, не једном пружио је заштиту, гусарима, како би са Портом остао у добрим односима.

Млечани су, очигледно, рачунали да ће освојени Улцињ значити за њих велику предност приликом мировних преговора, па су зато и предузели овако велику опсаду у којој је учествовало преко десет хиљада њихових војника.

Али, како то да се мир закључи уочи опсаде, а да о њему обе стране нису обавештене? Једанаест дана водила се сасвим непотребна борба? Нешто очито, није било у реду. Историчар Милош Милошевић, који је проучавао грађу о овом рату у венецијанском архиву, пронашао је један од могућих одговора на улцињску загонетку.

ЈОШ СТО ГОДИНА

Милошевић тврди да се у тренутку покретања трупа није тачно знало када ће преговори око потписивања мировног уговора бити завршени. А када је мир закључен чланове млетачког ратног савета, у Херцег-Новом, није било могуће одмах обавестити о догађају у Пожаревцу. Не сме се заборавити да је, у време када није било ни телефона ни радија, гласнику требало најмање седам дана да стигне из Венеције у Боку. И, ето до чега је довела погрешна процена!

Из дневника маршала Шулембурга види се да се он с разлогом бојао турских заседа. Повлачење млетачких трупа праћено је турском пушчаном ватром са шумовитих брежуљака дуж пута за рт Ђеран. Уз то, и страшно невреме које је изненадило у то летње време нанело је велике губитке. Таласи су бацали галије према пешчаним спрудовима где им више није било помоћи: као неке велике звери у агонији завршавали су дуждеви бродови поломљених катарки под бесним ветром, насукани под Улцињем.

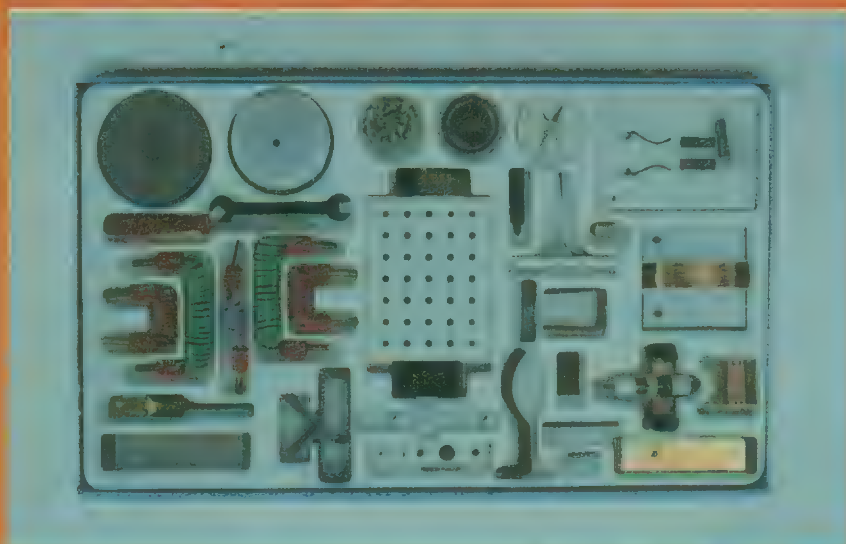
Олуја је потрајала неколико дана. Тек 11. августа, три недеље после почетка опсаде, могла је млетачка флота да подигне сидра и заједри према Апенинском полуострву.

Ипак, ослабљени Улцињ значио је поен за Венецију иако са закашњењем. Порта је обећала да ће ликвидирати гусарско упориште и скадарски паша је 1722. године упућен да спали гусарске фусте. Многи су пред њим побегли у Африку и пиратски препади од тада престају да буду оно што су некад били".

Међутим, још цело једно столеће, све до Бечког конгреса 1815. године, гусари задају главобоље приморским местима на Јадрану.

М. Ж.

МЕХАНОТЕХНИКА ИЗ ИЗОЛЕ ЈЕ ПРИПРЕМИЛА ЗА ВАС

електропионир - комплетно паковање артикал Е 182, цена 180. - динара.

електропионир - елеменат састављен из комплета

електрични флипер артикал Е 051, цена 250. - динара.

ауто писта артикал Е 366, цена 350. - динара.

Сваку од ових играчака можете да добијете ако испуните наруџбеницу, залепите је на полеђину дописнице и пошаљите до 31. XII 1976. године на адресу:

МЕХАНОТЕХНИКА — ТОВАРНА ИГРАЧ, КОВИНСКИХ ИН ПЛАСТИЧНИХ ИЗДЕЛКОВ — 66310 ИЗОЛА

шиваћа машина ручна артикал Ц 041, цена 100. - динара.

НАРУЏБЕНИЦА

Овим неопозиво наручујем ИГРАЧКУ МЕХАНОТЕХНИКЕ — ИЗОЛА

Назив и број играчке ______________________

По цени од ______________ динара. Износ ћу платити поштару кад ми донесе пакет на адресу:

____

(Име, очево име и презиме)

____

(Поштански број и место)

____

(Улица и број стана)

____

(Потпис купца)

СЛАВНИ ДАНИ ЈУГОСЛОВЕНСКОГ ФУДБАЛА

КОШНИЦА НА ВЕМБЛИЈУ

О једанаестерцу није могло бити ни говора: казаљка на сату показивала је да је прошло време одређено за игру кад је Мортенсен покушао очајнички напад!

Пре равно двадесет година, у време када нисмо имали овакве и оволике стадионе и спортске центре, југословенски фудбал ипак је био чувен широм света, а једна генерација играча-великана већ се опраштала од плавог дреса и травнатих терена. Била су то легендарна времена Беаре, Црнковића, Милутиновића, Чајковског, Зебеца, Вукаса.

Одигравши априла 1956. године „златну", педесету утакмицу у државном дресу, Бернард Вукас одлучио је да се опрости од репрезентације. Желео је да младима иза себе остави заувек нешто од велике љубави према игри којој је посветио читаву деценију свог живота, а и да овековечи оне тренутке своје фудбалске генерације које је сматрао најзначајније: написао је мемоаре.

Тешко је из тих 200 страница сећања издвојити нешто најзанимљивије или најнеобичније, јер и фудбал је таква игра: све врви од динамичних преокрета. Подсетимо се, ипак, баш оне утакмице када су четири Југословена играла у репрезентацији Европе, а Бернард Вукас био вођа навале.

У ЧУВЕНОМ ДРЕСУ

„Тога дана, пише Вукас, у септембру 1953. године, срео сам Леа Лемешића. Био је насмешен, из очију сам му видео да је задовољан. Нисам знао због чега, али убрзо затим ја сам био задовољнији од њега.

— Одређен си међу кандидате за момчад ФИФЕ! — рекао ми је.

У први мах нисам поверовао. Ко ће ме одредити, ко предложити? Мене, зар мене, из „Хајдука"?

— Иде и Беара. Путују Чик и Зебец.. — додао је Лео.

Тада ми је било лакше: имаћу друштво, сигурно ћу се боље снаћи у непознатој средини. Чуо сам да морамо на тренинг утакмицу у Амстердам и да ћемо играти против Барцелоне. Био сам заиста срећан, морам признати!

У Амстердаму сам се осећао као да идем на праву репрезентативну утакмицу. Хоћу ли играти? То сам питање себи поставио већ безброј пута и морам признати — постао сам нервозан. Верујем да су се слично осећали и Беара, Зебец и Чик, само сви смо ми то један од другог крили.

У свлачионици је некако до мене седео Швеђанин Гунар Нордал, прослављени интернационалац кога сам први пут видео на Олимпијади у Лондону и ценио га као великог играча и борца. Учинило ми се да ни он, кога су купили Италијани за масне милионе, није био баш равнодушан према ономе што је имало доћи. Подрхтавала су му колена и он је очигледно то хтео да прикрије —правио се као да се загрева тапкањем. А било је јасно да очекује састав екипе.

ВУКАС ЈЕ СВЕТОМ ПРОНЕО СЛАВУ БЕЛОГ, „ХАЈДУКОВОГ" ДРЕСА

Уто је ушао „тријумвират". Саопштили су да ћу на том тренингу ја носити дрес са бројем 9, а не Нордал. Погледао сам га испод ока. Било му је тешко. Сагнуо је главу и, помало снужден, не проговоривши ни речи, навукао тренерку уместо дреса.

Истрчали смо на терен...

КАД ПУЦА КУБАЛА

Ту утакмицу против Барцелоне добили смо са 5:2.

Сутра ујутро, пре него што смо напустили Амстердам, саопштен нам је састав играча за утакмицу са репрезентацијом Велике Британије. Наша четворка укрцала се у авион за Лондон срећна што је положила испит и што ћемо имати прилике да репрезентујемо југословенски ногомет на Вемблију.

Британци су били поносни на свој биланс: од децембра 1931. године па све до ове, 1953. године, нико није успео да их победи, а играли су око 25 утакмица! Уз то, славили су 90. годишњицу своје фудбалске федерације...

Тако сам, 21. октобра заиграо на чувеном Вемблију, пред око 100 хиљада гледалаца.

Шести минут утакмице нећу никад заборавити.

Енглезе је у продору зауставио Аустријанац Оцвирк који је мало „прошетао" с лоптом, а онда ми је упутио дубоко у противничко поље. Потрчао сам, примио лопту и одмах појурио према вратима. Улетео сам и у казнени простор и када сам се одлучио на ударац, осетио сам како ми долази са стране снажни бранич Екерсли. Чуо сам његово тешко дисање, али се нисам решио лопте.

То га је разбеснело. И, када сам замахнуо, он је немилосрдно опружио ногу, покосио ме и ја сам се опружио колико сам дуг и широк. Тренутак-два остао сам на земљи.

— Пенал — викао је Зебец.

Полако сам устајао. Нисам осећао никакав бол, а Зебецов глас ме је охрабрио. Погледао сам у судију: он је достојанствено упирао прстом на белу тачку једанаестерца и нијадан Енглез није приговорио ни речи. Прекршај је заиста био очигледан и сви смо чекали шта ће бити. На стадиону је владала тишина као у гробу.

На састанку пре утакмице договорили смо се да ће penале изводити Кубала. Он је узео лопту, наместио је где треба и готово без залета одапео тако прецизан ударац, да енглески вратар Мерик није ни трепнуо. Водили смо са 1:0.

СУДИЈА ЈЕ ЋУТАО

Полувреме смо завршили са 3:2, а у другом делу игре на вратима Континента уместо озлеђеног Аустријанца Цемена нашао се Беара. Али, да бар није ушао већ на почетку! Није имао времена ни да се загреје, а већ су Енглези извели први напад и Беара је у првом контакту с лоптом гледао како му она дотиче мрежу!

БРАНКО ЗЕБЕЦ НА ЈЕДНОМ ТРЕНИНГУ „ПАРТИЗАНА"

Може ли бити горег почетка: водили смо са 3:1, а сада је већ 3:3! На срећу, после једне комбинације коју је почео Нордал и у њој смо учествовали Зебец и ја, Кубала је дошао у прилику да још једном покаже снагу свог прецизног шута. А кад Кубала пуца, онда голови падају.

Било је 4:3, ко нас више може достићи! Дотукли смо Енглезе, прва победа једне репрезентације над њима... А онда, кад смо се већ видели у слављеничком расположењу, судија Грифитс све је покварио: досудио је против нас једанаестерац, после дуела Чајковског са Мортенсеном.

О једанаестерцу није могло бити ни говора. Казаљка на сату већ је показивала да је прошло време одређено за игру кад је Мортенсен покушао један очајнички напад. Чајковски га је сасвим прописно зауставио. Али, Грифитс је свирао пенал!

То више није изгледао Вембли. Сви смо полетели ка судији, чуо се жамор на свим језицима. Чик је имао највише разлога да се жали.

Било је заиста мучно. Посредовали су функционери ФИФЕ, молили да се смиримо и, коначно, лопта је била на једанаестерцу. Пуцао га је Рамзи, а он непогрешиво изводи пенале.

Напуштали смо терен Вемблија неми, покисли и тужни. Нико дуго времена ни са ким није проговорио ни речи. Тек ту и тамо, на свим језицима могло се чути како се понавља:

— Како је могао свирати пенал?

На ово питање знао је одговор само мистер Грифитс.

А он је ћутао као сфинга.

НЕ МОЖЕ СЕ РАЗБИТИ

Британски новатор Џорџ Сансерс измисао је огледало које не може да се разбије,

а једна америчка фирма откупила је његов патент тако да ће оно ускоро почети серијски да се производи. Начињено је од прозрачне, танке пластичне материје, дебеле само тристоти део милиметра а рефлектујућа површина начињена је од алуминијума. Огледало није теже од листа хартије али је његов квалитет много бољи од било којег начињеног од стакла.

ЖИВОТ ПОСВЕЋЕН ИНСЕКТИМА

Са лептиро

1 **КОКОШКА У УЧИОНИЦИ!** — У породици сиромашног крчмара Фабра из малог села Сан-Леон, у француској покрајини Авејрон, рођен је 21. децембра 1823. године дечак коме су дали име Жан-Анри. Иако су његови родитељи били неписмени, малишан је у седмој години пошао у школу. Тамо је за дечака у почетку било веома забавно: упознао је ствари које дотад није знао. **Међутим, Жан-Анрија су највише занимале животиње, и кад би у школску учионицу залутала нека кокошка, дечак је био одушевљен.**

2 **ШУМСКА ШКОЛА** — Кад је дечаку било дванаест година, његова породица се сели у Родез, где га уписују у колеџ. Жан-Анри учи вредно и редовно, али зато сваки слободан тренутак користи за лутање по околним пољима и шумама. Заљубљен у природу, дечак неуморно посматра инсекте који се крију у трави, под кором дрвећа или лете од цвета до цвета. **Понекад му се дешавало да, занет летом лептира или марљивим радом мрава, закасни на часове.** Међутим, време проведено у природи више воли од наставе.

3 **НА УЛИЦИ** — Фаброви су принуђени да се често селе из места у место. После Родеза живе у Тулузу, затим у Монпељеу, али послови им иду све лошије. **На крају је и мали Жан био принуђен да се испише из школе и почне сам да зарађује како би помогао породици. Запошљава се као улични продавац воћа.** Међутим, ни тежак рад да би се преживело не одваја упорног дечака од књиге. Наравно, најзанимљивије су му оне о животињама, нарочито о инсектима о којима Жан-Анри све више размишља.

4 **НЕОБИЧНА ТАЈНА** — **Једног дана Жан саопштава родитељима да неколико дана неће бити у кући. Сви су били радознали где иде, али он тајну чува упорно.** Кад се вратио, био је сав озарен од радости: положио је пријемни испит на авињонском колеџу, за који се спремао неприметно и у тајности. Добио је и стипендију, што му је омогућило да студије заврши у редовном року. Када је 1842. године дипломирао, постављен је за наставника у Карпентрасу. Прво што купује од редовне плате био је један велики приручник о — инсектима.

м у академију наука

5 **ПРИЈЕМ КОД НАПОЛЕОНА** — Проучавање инсеката постаје за Жан-Анрија Фабра животно опредељење. Кад је положио магистратуру из природних наука и математике, постављен је 1849 за професора физике у Ајачиу, на Корзици. Међутим, већ 1852. враћа се у Авињон где остаје двадесет година као предавач у колеџу. Све своје слободно време Жан-Анри проводи у стрпљивом проучавању различитих врста инсеката, бележећи помно своја запажања. Почиње да објављује прве од својих многобројних радова о инсектима, које доносе новину у тој области науке. **Међутим, један већ чувени научник нарочито цени његов труд и запажања. Био је то славни Чарлс Дарвин, који Фабра спомиње 1859. године у свом познатом делу „Порекло врста“ као научника изузтног посматрачког дара.** Следеће године Фабри постаје познат широм Европе. Године 1867. добија орден Легије части, а Наполеон III позива га на двор. Скромни Фабр појављује се пред царем у својој свакодневној одећи, не марећи за дворски сјај и богатство.

6 **ЗАБОРАВИТИ ГЛАД И ЖЕЂ!** — Раскоши Париза биле су незанимљиве за Жан-Анри Фабра. Године 1871. повлачи се из колеџа и потпуно се посвећује испитивању инсеката. Настањује се у Прованси, у месту Серињан, где је провео више од 40 година и где остаје до смрти. Ту је један стари хангар преуредио у своју лабораторију, што му је истовремено и радни кабинет и научни студио. Убрзо је бивши хангар био пут конзерви и боца са разним врстама инсеката, које Фабри посматра заборављајући на глад и жеђ.

7 **ВЕРГИЛИЈЕ ИНСЕКАТА** — Поред тридесетак обимних радова о животу инсеката, Жан-Анри Фабр је од 1879. до 1907. године објавио и „Ентомолошке успомене“, своје главно дело у десет томова. **Као и остали Фаброви радови, и ово велико и изузетно значајно дело написано је задивљујуће поетичним стилом, због чега је овај ентомолог добио надимак „Вергилије инсеката“. Кад је већ био у пензији Фабри је од Академије наука добио златну медаљу за животно дело. Умро је у Серињону, 12. октобра 1915. у 92. години.**

ХИТ СТРАНА

ЖАНЕТ (JEANETTE)

ЛИЧНА КАРТА

ПРЕЗИМЕ: Кристоф. **ИМЕ:** Жанет. **УМЕТНИЧКО ИМЕ:** Жанет. **ДАТУМ РОЂЕЊА:** 10. 10. 1951. **МЕСТО РОЂЕЊА:** Лондон. **НАЦИОНАЛНОСТ:** енглеска. **МЕСТО СТАНОВАЊА:** Мадрид. **ПОРОДИЧНО СТАЊЕ:** удата, једна кћерка од шест година. **ВИСИНА:** 1,60 м. **ТЕЖИНА:** 41 кг. **ОЧИ:** зелене. **КОСА:** смеђа. **ВРЛИНЕ:** све. **МАНЕ:** нервозна. **ОМИЉЕНА ЖИВОТИЊА:** пас. **ОМИЉЕНА КЊИГА:** све књиге Франсоаз Саган и Сомерсета Мома. **ОМИЉЕНИ СПОРТ:** карате и пливање. **ОМИЉЕНИ ИНСТРУМЕНТ:** клавир. **ОМИЉЕНО ПИЋЕ:** вода. **ОМИЉЕНО ЈЕЛО:** било које, само да је укусно...

ЗАШТО ОДЛАЗИШ
PORQUE TE VAS

Речи и музика: Хозе Луис

Пева: Жанет

Песма из филма
Cria Cuervos

Hoy en mi ventana brilla el sol
Y un corazon
Se pone triste contemplando la cuidad, Porque te vas
Como cada noche desperte
Pensando en ti
Y en mi reloj todas las horas vi pasar, Porque te vas
Todas la promisas de mi amor
se iran contigo
Me olvidaras, Me olvidaras
Junto a la estacion llorare igual
que un nino, Porque te vas
Bajo la penumbra de un tarol
Se dormiran
Todas la cosas que quedaron
por decir, Se dormiran
Junto a las manillas de un reloj
Esperaran
Todas la promisas de quederon
por vivir, Esperaran
Todas la promisas de mi amor
se iran contigo
Me olvidaras
Junto a la estacion llorare igual
que un nino
Porque te vas.

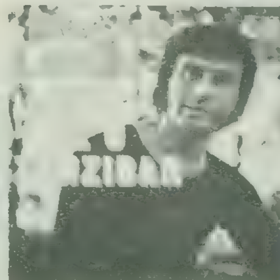
НОВЕ ПЛОЧЕ ПРОДУКЦИЈЕ

ДУШКО ЛОКИН

„Ја те водим, Александра“ назив је насловне мелодије новог сингла Душка Локина. Ова пријатна песмица вероватно ће донети Локину још један диско-успех. На другој страни је позната песма „Поведи ме у Занзибар“.

МИЉЕНКО ГАЛИЋ

Првенац младог певача Миљенка Галића с композицијама „Никад више, Бранка“ и „Помози ми да се вратим“ вероватно ће му отворити врата студија за снимање плоча.

МИШО КОВАЧ

Још једна мала плоча популарног певача и још један хит. Песма „Још и данас теку сузе једне жене“ у интерпретацији Мише Ковача често се чује у радио-емисијама и већ неколико седмица налази се на готово свим топ-листама.

САНТАНА

Најновији ЛП САНТАНЕ „Амигос“ објављен је и код нас у издању продуцентске куће SUZY. Музичар светског гласа Карлос Сантана појављује се на овој плочи као гитариста, перкусоиниста и конгиста и као пратећи вокал.

ГИТАРИЈАДА »ЗАЈЕЧАР 77«.

Сваке године у јануару одржава се већ традиционална гитаријада „Зајечар“. Организатор, Дом омладине Зајечара, већ врши припреме за 1977. Прошле године учествовало је око 30 група из свих крајева наше земље. Емисија првог програма Радио-Београда „Вече уз радио“ снимила је све учеснике а Телевизија је приказала победника, групу ОКТОПУС из Суботице. Сви млади саставн могу да се пријаве на адресу: Дом омладине Зајечар, са назнаком ГИТАРИЈАДА 77.

Пред закључење листа вођа групе ФОРМУЛА 4, ЉУБИША РАЦИЋ послао нам је овај снимак групе у нешто измењеном саставу. Данашњу групу чине: ЉУБИША РАЦИЋ, гитара, вокал, композитор, вођа групе; РАНКО СТОЈИЋ, бас-гитара, вокал и МЛАДЕН НЕНАДИЋ, бубњеви.

ПОП-ЗАНИМЉИВОСТИ

Крајем септембра млада певачица Кики Ди имала је запажени шоу-концерт у лондонском Хајд парку. Пре тога представила се и публици у Единбургу где су као њени гости наступали група КВИН и певач Елтон Џон.

Многи су били изненађени појавом суперзвезде Елтона Џона на једном таквом концерту. Тек касније се сазнало да је млада Кики Ди ново име у Елтоновој продуцентској кући. Елтон Џон је ангажовао Кики Ди пошто је претходно раскинуо уговор са Нил Седаком.

Група КВИН добила је недавно од британског завода за плоче 48 платинастих, златних и сребрних плоча. Највише признања добиле су сингл-плоче „Boheiman Rhapsody" (милион продатих примерака) и ЛП „Ноћ у опери". На слици слева надесно стоје Роџер Тејлор, Џон Дикон, Брајан Меј и Фреди Меркури.

На слици су три од пет чланица све популарније групе RANEVEJS (Runaways) које су после неколико концерата одржаних у Енглеској наступиле и на „Brum Rock 76" фестивалу и побрале за свој шоу, а донекле и музику, велик аплауз. Пет девојака ових дана постижу завидан успех и са својим хит-синглом „Чери Бамб" (Cherry Bomb).

* * *

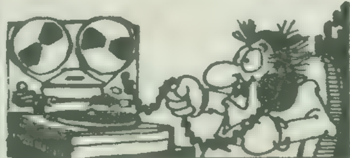
ТОП 3х

1. Домаћа листа

1) МИЛОВАН — Жељко Бебек — ЈУГОТОН
2) ЈА ТЕ ВОЛИМ, АЛЕКСАНДРА — Душко Локин — SUZY
3) ЈОШ И ДАНС ТЕКУ СУЗЕ ЈЕДНЕ ЖЕНЕ — Мишо Ковач — SUZY
4) ЏАМБО — Ипе Ивандић — ЈУГОТОН
5) КАД СМО ЈА И МОЈ МИШ БИЛИ БОКСЕРИ — Дадо Топић — ПГП РТБ
6) ТАЧНО У ПОДНЕ — YU група — ЈУГОТОН
7) ВОЛЕО САМ ЈЕДНУ МАЛУ — Стаклено звоно — ЈУГОТОН
8) ЉУБАВНИ ЈАДИ ЈЕДНОГ ПАРНОГ ВАЉКА — Парни ваљак — ПГП РТБ
9) ЛУДА КУЋА — Бисера Велетанлић — ПГП РТБ
10) ЉУДИ, НИЈЕ ФЕР — Сман — РТВ ЉУБЉАНА

2. Страна топ-листа у домаћој продукцији

1) DEVIL WOMAN — Clif Richard — ЈУГОТОН
2) SAMBARIO — Drupi — ПГП РТБ
3) RODRIGO'S GUITAR CONCERTO — Manuel — ЈУГОТОН
4) YOU SEE THE TROUBLE WITH ME — Barry White — ПГП РТБ
5) SHOW ME THE WAY — Peter Frempton — ПГП РТБ
6) LET'S STICK TOGETHER — Bryan Ferry — ЈУГОТОН
7) ALL BY MYSELF — Eric Carmen — ЈУГОТОН
8) NOBODY'S FOOLS — Slade — ПГП РТБ
9) PINBALL WIZZARD — Elton John — ПГП РТБ
10) LOW RIDER — War — РТВ ЉУБЉАНА

3. САД

1. LOWDOWN — Boz Scaggs
2. SHAKE YOUR BOOTY — KC & Sunshine Band
3. A FIFTH OF BEETHOVEN — Walteer Murphy
4. DISCO DUCK — Rick Dees & Cast of Idiots
5. DEVIL WOMAN — Clif Richard
6. IF YOU LEAVE ME NOW — Chicago
7. STILL THE ONE — Orleans
8. PLAY THAT FUNKY MUSIC — Wild Cherry
9. A LITTLE BIT MORE — Dr Hook
10. GETAWAY — Earth, Wind & Fire

БИРАМО НАЈПОПУЛАРНИЈЕ

Од броја 1298 (12. XI 1976.) почели смо велику годишњу анкету о популарности домаћих певача и група. Циљ нам је да на основу ваших гласова утврдимо ко су најпопуларније поп-личности 1976. године. Пошто очекујемо да сви наши читаоци узму учешће у анкети, верујемо да ћемо овом акцијом добити праву слику о популарности појединих интерпретатора забавне и поп-музике. **Тридесет читалаца који буду гласали за оног певача или групу који на основу анкете буду проглашени за најпопуларније, наградиће ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК са десет годишњих претплата за једно од наших издања (П. забавник, Денис, Микијев забавник), десет мајица ових истих издања и десет колекција плоча — поклон ПГП РТБ.**

Листу са 19 имена певача и група на којој сте заокружили само једно име треба да исечете и залепите на полеђину дописнице. Ако сматрате да би на листи популарних требало да се нађе и неко друго име, упишите га у празан простор и тиме сте већ дали свој глас. **Понављамо, гласати можете само за једног певача и једну групу.** Само тако попуњени анкетни листић биће узет у обзир код збрајања гласова. Резултате гласања објавићемо у новогодишњем броју ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА а до тада сваке недеље на ХИТ-СТРАНИ доносићемо анкетни листић ХИТ-ПЕВАЧИ и ГРУПЕ 1976. ГОДИНЕ.

Дописницу на чијој је полеђини залепљен исечен анкетни листић са заокруженим **само** једним именом певача **и једне групе или пак дописаним именом,** шаљите на адресу: ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК, 11000 Београд, поштански фах 124.

БИРАМО НАЈПОПУЛАРНИЈЕ ХИТ 1976.

ВОКАЛНИ СОЛИСТИ

1) АРСЕН ДЕДИЋ
2) БИСЕРА ВЕЛЕТАНЛИЋ
3) БОБА СТЕФАНОВИЋ
4) ВЛАДИМИР САВЧИЋ — ЧОБИ
5) ДАДО ТОПИЋ
6) ДУШКО ЛОКИН
7) ЗДЕНКА КОВАЧИЧЕК
8) ЗДРАВКО ЧОЛИЋ
9) ЗЛАТКО ПЕЈАКОВИЋ
10) ЈАДРАНКА СТОЈАКОВИЋ
11) ЈОСИПА ЛИСАЦ
12) КЕМАЛ МОНТЕНО
13) КСЕНИЈА ЕРКЕР
14) МИША МАРКОВИЋ
15) МИШО КОВАЧ
16) МИКИ ЈЕВРЕМОВИЋ
17) НЕДА УКРАДЕН
18) ОЛИВЕР ДРАГОЈЕВИЋ
19) ТЕРЕЗА КЕСОВИЈА
20) ————————?

ГРУПЕ

1) АМБАСАДОРИ
2) БИЈЕЛО ДУГМЕ
3) БУЛДОЖЕР
4) БУМЕРАНГ
5) ЗЛАТНИ ПРСТИ
6) INDEXI
7) YU ГРУПА
8) ОПУС
9) ПАРНИ ВАЉАК
10) PEPEL IN KRI
11) ПОП МАШИНА
12) ПОСЕБНО ПАКОВАЊЕ
13) С ВРЕМЕНА НА ВРЕМЕ
14) СЕПТЕМБАР
15) СМАК
16) СТАКЛЕНО ЗВОНО
17) СУНЦОКРЕТ
18) ТЕШКА ИНДУСТРИЈА
19) TIME
20) ———— ————?

ФОРМУЛА 4

Да ли су чланови сарајевске поп-групе **ФОРМУЛА 4** измислили и формулу за успех не бисмо знали тачно да вам одговоримо, али зато са сигурношћу можемо рећи да је четворици Сарајлија, бар према ономе што су до сада показали, успех надохват руке. Мада група постоји у данашњој постави скоро четири године за њу се први пут стварно чуло тек пре две године када су у полувремену првенствене фудбалске утакмице Жељезничар — Црвена звезда на Кошевском стадиону свирали пред аудиторијумом од 40.000 људи. Аплауз који су тада добили од бучних навијача дао им је подстрек тако да су се још једном појавили на истом стадиону на дан ослобођења Сарајева, а затим и на неколико великих рок-концерата у Скендерији.

Соло-гитариста, певач, композитор и вођа групе Љубиша Рацић, оргуљаш Златко Косовић, бас-гитариста и вокал Ранко Стојић и бубњар Милан Бабић познати су и гледаоцима југословенске телевизије. До сада су били гости емисије „Здраво, млади", „На ти" и „Добар дан, Југославијо", а и протагонисти музичког филма „Музикална омладина". Једина су босанско-херцеговачка група која користи елементе класичне музике чиме се на неки начин издвајају из сарајевске поп-школе. У овој групи, основаној 1970. године, наступали су многи данас познати музичари, иначе чланови других састава, као, на пример Вране Ликић (Резонанса), Сенад Веговић (Тешка индустрија), Горан Вилик (Чисти зрак), Селвер Врдарић (Cod) и многи други. Садашњи чланови ФОРМУЛЕ 4 чврсто су одлучили да остану заједно све док не доспеју до врха домаће поп-музике. Њихове амбиције нису без основа јер не треба заборавити да ова четворка поред одличне опреме има све квалитете врсних музичара. Њихов први сингл са композицијама „Какво вече" и „Опроштај с тобом" издат у августу, мада слабо рекламиран, веома је добро продат. Ускоро ће се појавити још једна мала плоча овог састава, а следеће године очекује се први албум групе.

ПОСЛЕДЊИ МОХИКАНАЦ

ЗАБАВНИКОВ КВИЗ

Ако желите да проверите своје опште знање, покушајте да одговорите на свих петнаест питања. Пазите, у овом квизу дали смо уз свако питање по два или три одговора, од којих је само један тачан. Ако сте тачно одговорили на сва питања, честитамо! Ако, пак нисте свезналица, решење је ту, у дну стране.

1

Оперу „Иван Сусањин" или „Живот за цара" написао је руски композитор:

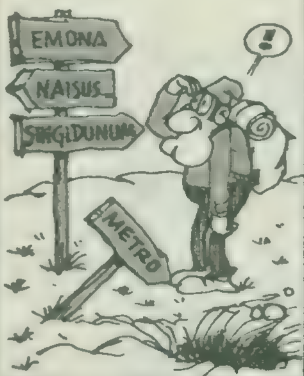
а) Михаил Иванович Глинка
б) Петар Иљич Чајковски
ц) Римски — Корсаков

2

Београд се некад звао:

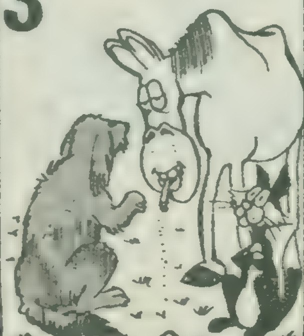
а) Емона
б) Сингидунум
ц) Наисус

3

Најстарија домаћа животиња, чији преци потичу из каменог доба је:

а) мачка
б) коњ
ц) пас

4

Педометар је бројач у облику часовника, а служи за бројање:

а) корака
б) откуцаја срца

5

Амерички редитељ Ото Преминггер аутор је једног од ова три позната филма:

а) Кармен Џонс
б) Тачно у подне
ц) Кратак сусрет

6

Спринт је брзо трчање на:

а) кратку стазу
б) дугу стазу

7

Азијски континент је већи од афричког:

а) да
б) не

8

Роман „Последњи Мохиканац" написао је:

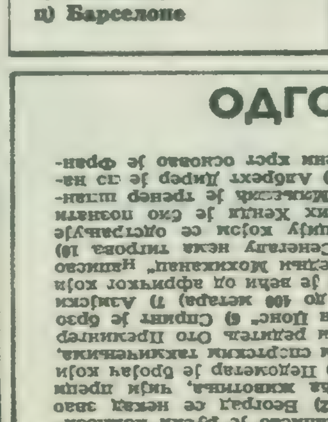
а) Зен Греј
б) Карл Мај
ц) Џемс Фенимор Купер

9

У једној од ове три земље нема тигрова:

а) Непал
б) Сенегал
ц) Индија

10

Лобектомија је назив за операцију којом се одстрањује:

а) плућни режањ
б) зуб
ц) слепо црево

11

Георг Фридрих Хендл (1685—1759) је познати немачки:

а) сликар
б) књижевник
ц) композитор

12

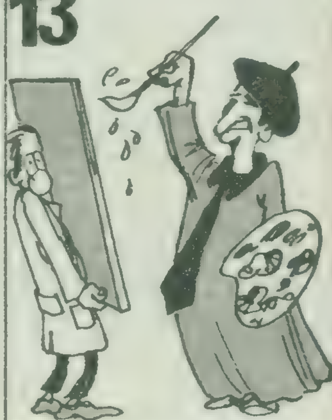
Милан Миљанић је тренер шпанског фудбалског клуба:

а) Реала
б) Валенсије
ц) Барселоне

13

Албрехт Дирер, познати сликар 15. века, по националности је био:

а) Немац
б) Аустријанац
ц) Швајцарац

14

Црвени крст основао је:

а) Анри Барбис
б) Анри Динан

15

Знате ли у којем је Шекспировом комаду Дездемона једна од главних личности:

а) Краљ Лир
б) Отело
ц) Укроћена горопад

ОДГОВОРИ:

1) Оперу „Иван Сусањин" написао је руски композитор Михаил Иванович Глинка 2) Београд се некад звао Сингидунум 3) Најстарија домаћа животиња, чији преци потичу из каменог доба, је пас 4) Педометар је бројач који служ за бројање корака у разним спортским такмичењима, нарочито у смучању 5) Амерички редитељ Ото Преминггер аутор је музичког филма „Кармен Џонс" 6) Спринт је брзо трчање на кратку стазу (од 50 до 400 метара) 7) Азијски континент са својих 44 000 000 км² је већи од афричког који има 30 310 000 км² 8) Роман „Последњи Мохиканац" написао је Џемс Фенимор Купер 9) У Сенегалу нема тигрова 10) Лобектомија је назив за операцију којом се одстрањује плућни режањ 11) Георг Фридрих Хендл је био познати немачки композитор 12) Миљан Миљанић је тренер шпанског фудбалског клуба „Реал" 13) Албрехт Дирер је по националности био Немац 14) Црвени крст основао је Француз Анри Динан 15) У „Отелу".

ТОСКАНСКИ БИСЕР У БЛАТУ

»ВОДА РЕКЕ АРНО НАНЕЛА ЈЕ ВИШЕ ШТЕТЕ ФИРЕНЦИ НЕГО ДРУГИ СВЕТСКИ РАТ«, РЕКАО ЈЕ ПРЕДСЕДНИК ГРАДА ЂЈЕРО БОРЂЕЛИНИ.

ИЗНЕНАЂЕЊЕ ЗА МЕТЕОРОЛОГЕ Почетак јесени 1966. године био је у целом свету неуобичајено хладан. Швајцарска је већ тада била под дебелим снежним покривачем, вејало је чак и у Паризу, који такву зиму није памтио четврт века, а у северној и средњој Италији две седмице нису престајале кише **Касније су метеоролози утврдили да је оволика вода последица сукоба хладних ваздушних струја са севера и топлих са југа, што нико није могао да предвиди!** Али, зато су малобројне италијанске реке, а нарочито Адиђе и Арно, набујале и почеле да се изливају ...

ПОСЛЕ 1000 ГОДИНА — Петог новембра сви велики дневни листови донели су на првим странама неочекивану и страшну вест: Фиренца одсечена од света! Као да се на тосканску лепотицу претходног дана сручио сав гнев побесенеле воде! Догодило се нешто што за последњих 10 векова свет није запамтио. Арно је растао све више, изгледало је да никада неће престати, просто је било невероватно да толика вода однекуд извире. Подруми су већ поплављени, а вода је и даље надирала, плавила улице и тргове, продирала у продавнице, већ освајала прве спратове.

ТАЛАСИ — УБИЦЕ — Људи су панично почели да беже уз степенице, према врховима зграда, остављајући све иза себе, јер вода је надирала све брже и неумољиво. Гоњена ветром који је дувао брзином од 60 км/ч претворила се у огромне таласе што су уништавали све на свом путу. Улице су личиле на дивље реке прљаве, смрдљиве воде, а чувени фирентински тргови на прокључала језера. **У ноћи између 4. и 5. новембра неколико снажних експлозија допринеле су општем ужасу: то су пукли казани од централног грејања у подрумима и нафта је покуљала из њих ...**

СТРАДАЛИ У ПОСТЕЉАМА — Масна, црна течност пењала се по зидовима цркава и галерија и заувек обележавала мозаике, фреске, платна чувених сликара. Ниво воде прерастао је чак и мостове, па је од фирентинског Понте векја, познатог по златарским радионицама, остао само оклоп: зидови дућанчића одјурили су низ надошлу реку. **Најгоре су прошли стари, болесни и немоћни људи: многи су се утопили у постељама. Те ноћи Фиренца је остала без воде и струје, Венеција и без телефонских веза, а по околним селима било је и горе, страдали су људи, виногради и стока.**

РЕКА НАРАСЛА ТРИ МЕТРА — Олуја је потрајала и следећег дана са још јачим ветром који је ударао аутомобилима о зидове кућа као да су играчке. Када се после пуних 40 сати време стишало и вода повукла, око 20 000 возила лежало је испреметано на гомилама, натрпано до кровова црним блатом! **Глиб је испуњавао читав први спрат кућа, било га је, како је неко касније израчунао, по тону на сваког становника Фиренце. Вода је пробила и канализацију, па је град страховито заударао.** Никада овај тоскански бисер, како је написао један новинар, није изгледао тако понижен.

КАО У РАТУ — У Фиренцу је одмах пристигла војска да рашчишћава и спасава. А владало је стање горе него у рату: **воде није било уопште, хлеб се делио на кришке. И у овим страшним приликама нашло се црноберзијанаца који су литар киселе воде продавали за 1000 лира!** Свуда по улицама виделе су се упропашћене ствари избачене из кућа, као неми сведоци прохујале страхоте. Делови намештаја, скупоцени предмети, ташне, крзна, свила и фини штофови, уметнички сувенири, као и најобичнији предмети, лежали су измешани, замашћени, упрљани, неупотребљиви . . .

СВЕ ЈЕ ЗАГЛИБЉЕНО — **По библиотекама и архивима све је било натопљено, а многе старе књиге и драгоцена документа заувек су пропали. Била је то непроцењива штета, али у општем фирентинском страдању најтеже је било гледати људе који су остали без игде ичега, а неки и без својих најмилијих, јер бујица је однела на десетине живота.** Још запањени од претрпљене катастрофе, Фирентинци су били достојанствени у својој несрећи: прихватили су се лопата и почели да избацују блато из станова, дућана, галерија, локала. Кантама су га бацали у реку.

ПОМОЋ ОДАСВУД — Војсци су се у помагању и рашчишћавању први придружили студенти. У овом граду туге и ужаса радили су певајући, износили слике из заглибљених подрума палате Пити, сушили их на зрацима првог сунца. Ускоро су почели да пристижу и стручњаци за рестаурацију и конзервацију из целог света, да спасавају оно што се могло. Стигла је и материјална помоћ. Били су потребни месеци да се Фиренца поврати, али људска солидарност много је помогла њеним унесрећеним становницима.

АТИЛА: Топли в

Нико се не усуди да крене уз литицу, нико и не помисли да спасе унесрећеног.

ФАНТАСТИЧНА ПРИЧА

РАТКО ЈАНКОВИЋ

Летовалиште је било увучено високо у планински масив. Долазило се жичаром или хеликоптером. Место је одударало од околине. Било је обрасло густом боровом шумом и пространим ливадама. Около, унедоглед, пружио се суморни пејзаж. Километрима није било травке или закржљалог жбуња. Дубоке црне јаруге кријуле су у себи влагу и плесњиву тмину.

Људи тога краја, збијени у насеље у подножју планине, били су пуни прича и празноверица, суморни и повучени. Странци су изазивали неповерење. Подозриво су их гледали, уплашени да су и они неки неразумљиви дар окрутне планине. Нијedан од њих није се усуђивао да излази по заласку сунца, већ су на врата и прозоре навлачили дрвене резе, једва чекајући да поново забели светлост.

Крик са планине

У влажном јесењем дану, људи први пут зачуше урлик. Долазио је из пространих сала празног летовалишта. Дуги отегнути крик падао је са висова на варош, шибао посивеле људе у чију се душу увукло понешто од хладног и мемљивог стења.

Свикле на страхове, на ишчекивање нечега што долази, први урлик их испуни ужасом.

Одоздо, из града, летовалиште се едва назирало. Као мрка пега у зиму. Крик се ваљао низ стрмен, тамно и вишеструко увећавао продужен и искривљен одјецима.

— То је човек! Неко умире!

— Звер. Није човек. То је крик неке језиве незнане звери!

— Можда. Људи своју смрт не објављују тако гласно.

Говорили су шапатом, радили бешумно. Посао би прекидали и на најмањи титрај ваздуха. Укочено су слушали и ишчекивали нови крик из самотне планине.

Нико се не усуди да крене уз литицу, нико и не помисли да спасе унесрећеног, јер се страх уселио и шчепао их чељустима непознатих страдања...

Тешки облаци су се ваљали преко шиљатих висова и спајали са стењем у непрозирну оловну масу. Још од поднева у влажном ваздуху беше страшне напетости, у пригушеној тутњави иза брда претећег наговештаја.

У тмину потону прво летовалиште. Облаци се склопише над његовим зданьима. Измаглица и тама падаху све ниже притискајући мрко камење и дубоке јаме.

Настаде ноћ без звезда. И са планине, из мрака, огласи се крик. Планина затутња, зајечаше камените литице, црна маса облака из својих недокучивих дубина истера ватру и тутањ. У тај час дуну ветар. Чудни, врући ветар. Долазио је одозго, из висина. Прво се једва осећао, али како је време одмицало бивао је све снажнији, постојанији и топлији. Доносио је мирисе спрженог растиња, истопљеног камења, спрженог меса...

— Тата, шта је ово? — запита дечак.

— Киша ће...

— Али, тата...

— Киша ће! — врисну човек искривљеног лица у жутом ужасу.

Гледао је у тмину, очекивао кишу као спасење, топле крупне капи, или град или снег или било шта што је видео негде, што има имена, што је познавао макар и из старинских казивања. Али, дубоко у души је знао — ово не може бити невреме..

Погледао је на градски трг. Зараван, недавно асфалтирана, била је прекривена некаквом беличастом прашином коју је из висова доносио ветар. Фонтана из које је прскала вода усахла је...

Из праменова врућег мрака, из кућа, или жбуња или оштрих камених суноврата зачу се урлик. Био је близак и разговетан, а опет тако непознат и стран да скамењени ужас у људима упамти само његову силину, подивљалу снагу тона и сазнање да однекуд нешто непознато стиже.

Звер

Из побочне улице, вукући спржено тело, искочи звер. Била је огромна и прекривена длаком. Усправи се на задње ноге и јурну на људе које је несносна врућина истерала из кућа. Врући ветар и црни дим гризли су јој очи. Побеснела је. Снажним ударима косматих удова здроби главе неколицине најближих. Остали, гушећи се у љутом диму и шибани ударима ветра, нестадоше у покрајним улицама. Звер је роптала држећи се за грло и очи.

— Тата, шта је ово?

— Бежи са прозора!

— Тата, шта...

Човек грубо отргну дечака од окна и удари га. Малишан паде. Жена врисну и пренесе дечаково млитаво тело на кревет.

Стајала је на вратима и гледала. У њеним очима је било више мржње но у црном, кључалом облаку. Човек скиде са зида пушку, одгурну је и изађе.

— Ееее! — врисну жена.

Ваздух је био врућ, готово усијан. У плућа су се утискивали врели колутови дима који су пржили и терали на повраћање.

На тргу, обавијеном слаповима врелог узбурканог ваздуха, стајали су човек и звер, спремни да убију из очаја осећајући да је смрт било кога од њих двоје тренутни продужетак живота, али не и спасење.

Звер рикну и насрну. Човек се измаче у страну и опали. Једном, други пут... трећи пут до њега, не даље, допре празно шкљоцање оружја. Човек затвори очи.

И већ када су се над њим склапале огољене канџе осети изненадни ударац у прса, посрну ван домашаја звери, и стровали се у пепељасту млаку прашину.

Жена је, лица искривљеног очајем, стајала за стаклом прозора.

На човеково место стаде пас.

Ветар је помамно дувао. Лишће се откидало од закржљалог градског жбуња и после неколико тренутака сасушено падало на земљу.

Пас

Човек погледа у пса. Његова љубичаста длака пресијавала се мутном светлошћу. Био је изненађен његовим крупним телом, брзином и снагом покрета.

Пас се нагнуо уназад, скоро свио у клупче. Мишићаво тело, сабијено као опруга, било је приправно на скок. Искежени оштри очњаци беласали су у врелину, спремни за борбу.

Звер јурну. Пас се још више приљуби уз земљу, па се муњевито одбаци. Улете у тело звери.

ЈЕДНА АЛИ ВРЕДНА

Наука није ништа друго до слика истине.
(Ф. Бекон)

ветар

Зуби се заришу у врат, раскидајући ткиво и жиле. Звер рикну и оштрим канџама покуша да сторгне пса. Пригњечен снажним канџама, пас на тренутак попусти, скоро склизну. Звер стаде. Низ гломазно космато тело точили су широки млазеви мрке крви. Пас, дубоко рањен и исцепан канџама, покуша још једном.

Ветар је притискао моћним ударима. Дизао је густе облаке прашине. Кровови кућа су се дими-

ли, дрвеће било спарушено, скоро суво.

Звер устукну пред разјареним псом. Клатила се борећи се за ваздух.

Млазеви врућег ветра посташе неиздржљиви. Дрвеће се димило и почело да пуца. Човек устаде. Поглед му се сусрете са погледом пса. Вертикални таласи били су све гушћи. Пас направи неколико корака. Кркљајући, човек замахну пушком. Држао је за топлу цев. Није био способан да размишља, схвати или разуме. Могао је само да убије. Пас стаде па стреловито јурну низ стрмен, ван града.

Човек направи неколико несигурних корака пружајући руке према окну. Жена отвори прозор. Снажни млаз врелог ваздуха јој опржи лице. Она тихо крикну, преви се преко прозора и паде у уличну прашину.

— Бежите, изгорећете, бежите... — кркљао је човек.

Бауљао је кроз прашину, одело му се палило, дрвеће горело — пожар је захватио град.

— Тата! — врисну малишан. — Тата...

Човек хтеде да устане. Али, било је касно. Паде у прашину и клону под ударима усијаног, управног ветра.

Са планине. од летовалишта низ литице је точило истопљено стење, ужарени потоци живе ватре. Камене громаде су дрхтале и откидале се. Земља, наједном, силно задрхта. Планина се затресе, здроби се тутњећи и огромни усијани таласи истопљене земље и стења прекрише град.

Пред високим таласом који је сагоревао ваздух и стварао празнину без кисеоника, вртлози ветра су односили куће, дрвеће и људе. Све је било угљенисано и црно. На огромним пространствима око града више не бејаше живота но само врућа оголела пустиња.

Усијани ветар престаде нагло и неочекивано. Још су само црни облаци висили над огромном каменом заравни од истопљеног стења. Са свих страна, на далеким хоризонтима, назирала се светлост, као уска, једва видљива светла трака. Дан је још трајао.

Порука

Слетели смо на једну минијатурну планету система. Тло је неравно и наборано, али погодно за слетање. Живота нема. Тек неки сићушни организми који су вероватно изгорели од мотора брода при слетању. Чекамо даља упутства.

ВЕЛИКИ
У ШКОЛСКОЈ КЛУПИ

— СВОЈИМ СТАЛНИМ КУЦКАЊЕМ, МОРЗЕ, СМЕТАШ ДРУГУ ДА РЕШИ ЗАДАТАК!

— СИЊОР УЧИТЕЉУ, ОНА СЕ ОКРЕЋЕ!
— НЕ БУДИ ТУЖИБАБА, ГАЛИЛЕЈУ!

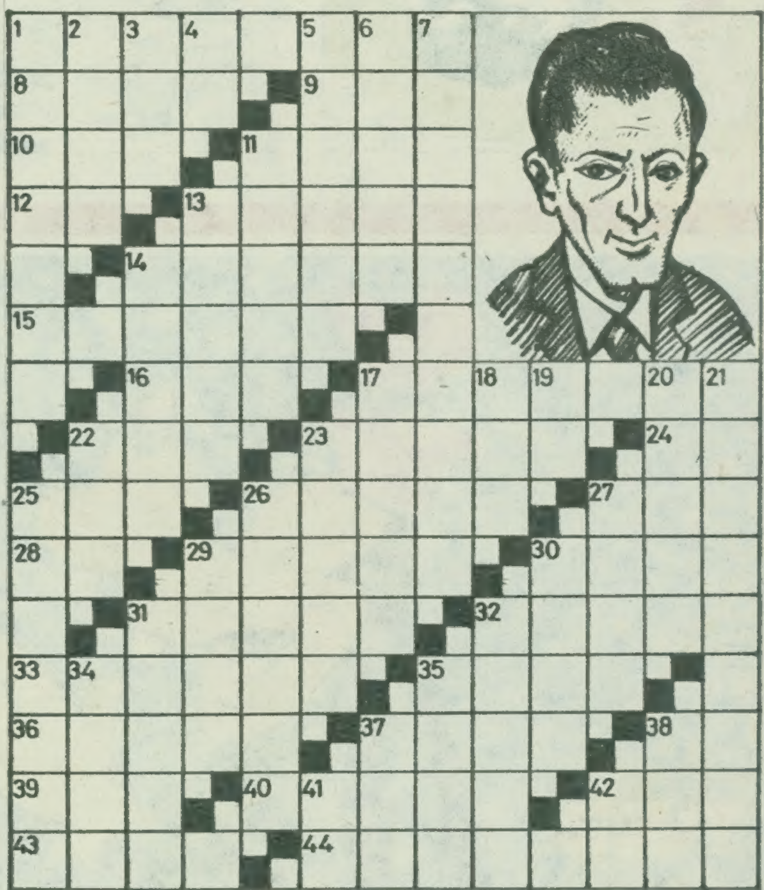
укрштене речи

ВОДОРАВНО:

1) Немачки филозоф-материјалист (Лудвиг), 8) инсект који напада говеда, 9) врста папагаја, 10) срећка, 11) грчки бог рата, 12) хемијски знак за криптон, 13) устава, 14) кенгур, 15) спрема, 16) италијанска филмска глумица (Лупино), 17) отровни састојак дувана, 22) земљиште, 23) град у Јапану, 24) предлог, 25) поредбени везник, 26) врста акробатске фигуре коју изводе авиони, 27) француски вајар (Жан), 28) рожната плочица на горњој чељусти кита, 29) наш бивши кошаркаш (Радивој), 30) времешан, 31) ДЕЛО КЊИЖЕВНИКА СА СЛИКЕ, 32) установа у којој се врше разне финансијске операције, 33) личност из романа „Три мускетара“, 35) напуњени, 36) Горњи дом у Енглеској, 37) сињска витешка игра, 38) иницијали нашег нобеловца, 39) билијарски штап, 40) део коњске опреме, 42) цеста, друм, 45) прибор за рад, 44) извадити чеп.

УСПРАВНО:

1) Народна уметност, народознанство, 2) просторија за стоку, 3) провалија, бездан, 4) страно мушко име, 5) кућа од дасака, дашчара, 6) борилиште, 7) ИМЕ И ПРЕЗИМЕ НАШЕГ КЊИЖЕВНИКА, УЧЕСНИКА НОБ-а (1905 — 1942) — (види слику!), 11) мирис, 13) бледуњаво, 14) део тела код птица, 17) загребачка певачица (Габи), 18) морски сисар, 19) два иста самогласника, 20) начин изражавања, 21) начинити, израдити, 22) део теразија, 23) врста обртног тела у математици, 25) она која је налик купи, 26) посуда за прање, 27) град у Италији, 29) зарез, запета, 30) река у Француској, протиче кроз Париз, 31) наш познати филм, 32) ДЕЛО КЊИЖЕВНИКА СА СЛИКЕ, 34) шпански фудбалски клуб, 35) плакање, ридање, 37) женски певачки глас, 38) изван игре (стр.). 41) необучен, наг, 42) Лудолфов број.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: 1) Пирот, 6) порез, а, 11) пума, 12) Адам, к, 14) тастер, 16) галије, 18) али, 19) Габон, 21) Сар, 22) Мал, 23) анода, 24) ари, 25) атор, 27) ата, 28) Крањ, 29) нанос, а, 31) плима, 32) бринета, 33) исток, 36) тркач, 40) слет, 41) очи, 43) кола, 44) пат, 45) стаза, 47) Неп, 48) ина, 49) терор, 50) фул, 51) Тангер, 53) тапети, 55) урма, 56) опат, 57) „Осман“, 58) пирит.

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА“ Македонска 29, 11000 Београд. Директор НИП „ПОЛИТИКА“ Вукоје Булатовић. Главни и одговорни уредник „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА“ Живорад Стојановић. Уредници: Крунко Виторовић, телефон 324-191/525, Нурудин Ђозић, телефон 324-483. Технички уредник Владимир Горбунов, телефон 326-620. Секретаријат: телефон 324-191/523. Претплата за нашу земљу: годишња 220,00 дин, полугодишња 110,00 дин, тромесечна 55,00 дин. Претплата за иностранство: годишња 440,00 дин, полугодишња 220,00 дин, тромесечна 110,00 дин. Уплате на текући рачун број 60801-601-822. Годишња претплата у страној валути: ДМ 64.—, Долар 25.—, Фф. 110.—, Шфр. 66.—, Шкр. 108.—, Девизне уплате из иностранства слати преко Београдске банке — Београд на рачун 60811-620-292-32000-000-00054. Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/I, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез

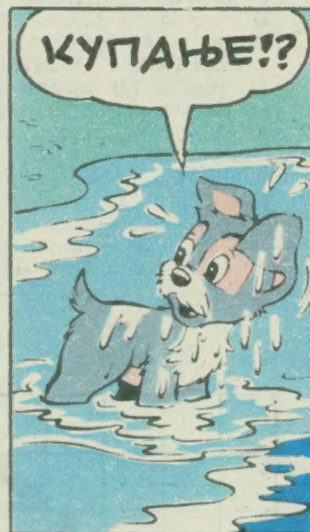

ШВРЋА

КАКВА УЖИВАЦИЈА! СВУДА ВОДА... КОЛ'КО ТИ ДУША 'ОЋЕ!

ПЉУС! ПЉУС! ПЉУС!
Copyright ©
Walt Disney Productions
World Rights Reserved

БАШ ВОЛИМ ВОДУ!

ЕХЕЈ, ШВРЋО! ВРЕМЕ ТИ ЈЕ ЗА КУПАЊЕ!

КУПАЊЕ!?

ХВАТАЈ МАГЛУ, ШВРЋО!

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Мала пошта

11001 БЕОГРАД

МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

Драги Забавничe,

ТИХИ ОКЕАН НИЈЕ ТИХ

Знаш ли како је и због чега Тихи океан добио име?

Реџеп Адровић, Плав

Када је португалски морепловац Фернандо Магелан 1521. године из Атлантског океана упловио у воде Великог океана, пуних 110 дана пловио је по њему без таласа и јаког ветра. Због тога је одлучио да га назове Тихим океаном. Међутим, Тихи океан или Пацифик, како га многи називају, није уопште тако тих: његови таласи су највећи на свету. Иначе, ова водена површина је 18 пута већа од Европе са највећом дубином од 10.863 метра која је измерена источно од Маријанских острва.

ШИБИЦА — БОМБА

Знаш ли како су изгледале првобитне шибице?

Есад Черпић, Бугојно

Прве шибице личиле су на праву малу лабораторију. У картон-

ској цевчици дугој око 7 см, напуњеној хемикалијама, налазила се и затворена стаклена бочица са сумпорном киселином. Цевчицом би се тада ударило о нешто тврдо при чему би се стаклена бочица разбила. При томе би се хемикалије помешале и произвеле толико топлоте да се од ње упали цевчица од картона. Биле су то, малтене, мале бомбе.

Касније се појављују фосфорне шибице које су по изгледу биле доста сличне данашњим. Међутим, због отровних испарења белог фосфора и паре која је изазивала трајна тровања производња је забрањена.

Данашње шибице начињене су претежно од једињења калијума и хлора, затим од запаљивог сумпора, парафина и лепка.

ОГЊЕНА МУВА

Да ли поред свитаца још неки инсект светли?

Злата Перчић, Мостар

У тропским пределима Америке живи једна врста инсеката која уме да производи светлост. Зову је „огњена мува". Она светли тако јако да при њеној светлости може да се чак и чита. У непроходним џунглама Јужне Америке домороци у издубљеној и избушеној бундеви затворе бубу и — светиљка је ту. Но, оне често имају и облике малих украшених кавеза, плетених од траве и прућа. Неки кавези су чак и на три спрата.

Предности овакве светиљке су несумњиве: не може ништа да запали нити ветар може да је угаси. Кад „прегори", довољно је отићи по нову светлост на неку ливаду или у шуму.

КУЋЕ ВЕКОВА

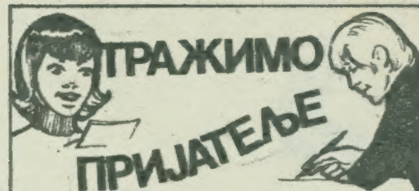
Интересују ме музеји и галерије. Реци ми где се налазе највеће и најбогатије збирке антиквитета.

Јелисавета Зоркић, Љиг

Највећи и најбогатији музеји и галерије код нас су: Народни музеј у Београду, Народни музеј у Љубљани, Штросмајерова галерија у Загребу, Поморски музеји у Котору и Дубровнику, Археолошки у Сплиту, Цетиње — град музеј...

У свету се истичу: у Лондону — Британски музеј и Национална галерија, у Паризу — Лувр, у Риму — Ватикански музеј, у Мадриду — Прадо, у Бечу — Уметничко-историјски музеј, у Дрездену — Дрезденска галерија, у Милану — Галерија Брера, у Фиренци — Галерија Пити и Уфици, у Лењинграду — Ермитаж, у Москви — Третјаковска галерија, у Њујорку — Метрополитен музеј, у Вашингтону — Национална галерија...

Имам 19 година и желио бих да се дописујем са другарицама и друговима из целог света. Језик дописивања српскохрватски, руски, француски и румунски. **Слободан Перић, 12304 Рановац 2**

● ● ●

Жељела бих да се допусујем са пријатељима из свих крајева наше домовине. Хоби ми је скупљање салвета и значака. Имам 14 година. **Вања Радић, 58276 Вргорац, село Котези**

● ● ●

Волим спорт и музику те бих желео да се дописујем са младима широм наше земље и СССР. Имам 15 година и навијач сам „Партизана". **Војин Дојчиновић, 18511 Врањски Прибој, село Коробевац**

● ● ●

Желим се дописивати са читаоцима Забавника. Имам 13 година. Волим глазбу и спорт. Скупљам разгледнице, постере, салвете и значке. **Инес Шверко, 52310 Бузет, Горичица бб**

Будите детектив...

решење загонетке: БРАЋА

Убица је сам Албер Сорел. Као што се сећате, инспектору Жедију је приликом прве посете Алберовој кући пало у очи сјајно углачано сребро на витрини. Овај детаљ је запазмо и кад га је Албер позвао због братовог леша. Међутим, он је у истрази тврдио да је стигао тог јутра и да је само успео да обрише прашину са намештаја. Сви који имају неки предмет од сребра знају да оно брзо потамни уколико се често не глача. Значи, Албер се није вратио тог јутра, већ знатно раније, јер је имао времена не само да обрише прашину с намештаја већ и да углача све предмете од сребра.

WALT DISNEY
МИКИ

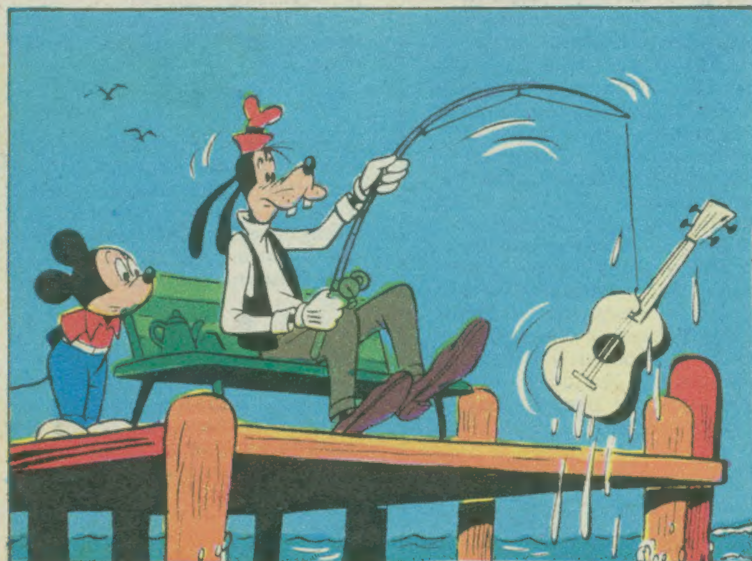
СВЕЖА РИБА
ОСТРИГЕ ШКОЉКЕ

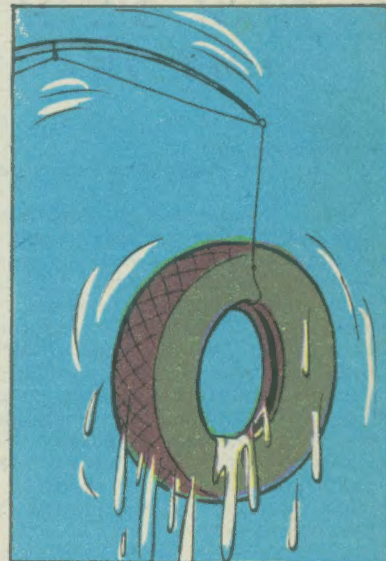
А КОЛИКО ЈЕ ТО „СВЕЖЕ" СВЕЖЕ?
ОСТР ШКОЛ

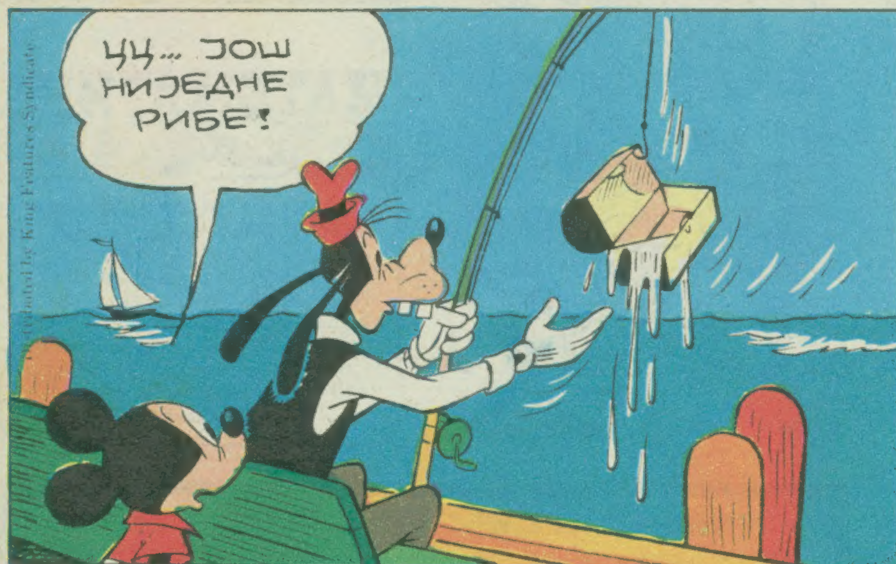

ПЕЦАМО ИХ ПО ПОРУЏБИНИ!
ОНДА СУ ЗАИСТА СВЕЖЕ!
ОСТРИГЕ

ЦЦ... ЈОШ НИЈЕДНЕ РИБЕ!
by King Features Syndicate

НЕМАШ БАШ МНОГО СРЕЋЕ, ШИЉО!
Copyright © 1976
Walt Disney Productions
World Rights Reserved

КО КАЖЕ... ПОС'О МИ БАШ ОДЛИЧНО ИДЕ!

АНТИКВИТЕТИ
СВАКИ КОМАД САМО 10.00 д.
36